

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

P-ISSN: 2586-9825

ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564)

E-ISSN: 2730-1982

Vol.3 No.2 (May-August 2021)

วัตถุประสงค์

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ. 2564 ให้เป็นวารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านภาษา การท่องเที่ยว การโรงแรม การศึกษา และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) และบทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)

บทความที่ได้รับตีพิมพ์จะต้องได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review) อย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind Peer Review) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังตีพิมพ์ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม-เมษายน

ฉบับที่ 2 เดือนพฤษภาคม-สิงหาคม

ฉบับที่ 3 เดือนกันยายน-ธันวาคม

คณะกรรมการอำนวยการ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	คณบดีคณะศิลปศาสตร์
2. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	รองคณบดีด้านบริหารและพัฒนาระบบ
3. อาจารย์วันดี ศรีสวัสดิ์	รองคณบดีด้านวิชาการและวิจัย
4. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี	รองคณบดีด้านพัฒนานักศึกษา
5. อาจารย์วาสนา มะลินิน	รองคณบดีประจำศูนย์นันทบุรี
6. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	รองคณบดีประจำศูนย์สุพรรณบุรี
7. นางสาวมลฤดี ทับพรม	หัวหน้าสำนักงานคณบดี
8. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	บรรณาธิการ
9. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช	กองบรรณาธิการ

บรรณาธิการ

1. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
-----------------------------------	---------------------------------------

กองบรรณาธิการ

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธรรมสุโท, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
4. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
7. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รองศาสตราจารย์ ดร.รัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. รองศาสตราจารย์ ดร.กรณีย์พล วิวรรณมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
10. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
11. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
14. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

กองบรรณาธิการ (ต่อ)

15. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. อาจารย์ ว่าที่ ร.ต.ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. อาจารย์ ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
19. อาจารย์วาสนา มะลินิน	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. Miss Lindsay Mayo Fincher	Texas Tech University

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระครูใบฎีกาอภิชาติ ธมมสุโข, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระปลัดสมชาย ปโยโค, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พล.อ.ต. ดร.นภัทร์ แก้วนาค	วิทยาลัยการทัพอากาศ กองทัพอากาศ
4. น.อ.หญิง ดร.อุษา โพนทอง	กรมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกลาโหม
5. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกโธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. ศาสตราจารย์ ดร.จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. ศาสตราจารย์ ดร.เทิดชาย ช่วยบำรุง	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
8. ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์ สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
9. รองศาสตราจารย์ ดร.เสรี วงษ์มณฑา	มหาวิทยาลัยพะเยา
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
11. รองศาสตราจารย์ ดร.ศรีเพ็ญ ศุภพิทยากุล	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
12. รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน งามสนธิ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
14. รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
15. รองศาสตราจารย์ ดร.ธัชชนันท์ อิศรเดช	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.สิริวัฒน์ ศรีเครือดง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
17. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
20. รองศาสตราจารย์ ดร.ธวัชธร ตู้องค์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก (ต่อ)

21. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
22. รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิษฎา ศรีเครือตอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ กัลยาณมิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระราชูปถัมภ์
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมชัย นกนกลัง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิตูตติ หน่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกนธ์ แสงโชติ	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนภัทร จันทรเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถพล คำเขียน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.จิตติมา พักเพียง	องค์การบริหารส่วนจังหวัดราชบุรี
33. ดร.ปรีชัย ดาวอุดม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
34. ดร.กิตติศักดิ์ เจริญสิทธิประเสริฐ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
35. ดร.เกษภา ผาทอง	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล จิตวิรัตน์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
2. รองศาสตราจารย์สายหยุด อุไรสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยเอก ดร.ธนู ทดแทนคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกพร ภาควิชา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิตันท์ บุญมี	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวัลย์ สำราญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนตรี สังข์ทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวิภา วิริยา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธณภูมิ ปองแสงี่ยม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดวงจันทร์ สิ้นโพธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นันทวดี วงษ์เสถียร	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมบัติ ศิริจันดา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน (ต่อ)

14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิตยา ประชาติ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์แจ่มจันทร์ บุญโญปกรณ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุภาวดี เพือกฟัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จ๊กกเมธ พวงทอง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จำรัก ชี้อตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักร์กวี ชี้อตรง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
21. อาจารย์ วาที่ ร.ต.ดร.ธนรัตน์ รัตนพงศ์ระ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
22. อาจารย์ ดร.นันทยา คงประพันธ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
23. อาจารย์ ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
24. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
25. อาจารย์ ดร.สัมพันธ์ สุกใส	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
26. อาจารย์ ดร.ธารณี นวสนธิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
27. อาจารย์ ดร.เบญจพร เชื้อผึ้ง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
28. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
29. อาจารย์ ดร.ฐาปกรณ์ ทองคำนุช	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
30. อาจารย์ วันดี ศรีสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
31. อาจารย์ ปริณุต ไชยนิชัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
32. Ms.Aura Mendoza Siojo	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ตรวจสอบบทความภาษาอังกฤษ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กังสดาล ญาณจันทร์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จ๊กกเมธ พวงทอง
3. อาจารย์ ดร.ทิวา ใจหลัก
4. อาจารย์รุจิภา ธรรมลักขมี
5. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
6. อาจารย์ออมวจิ พิบูลย์
7. อาจารย์กนกกาญจน์ ปานเปรม
7. Mrs.Rhiana Taylor

ตรวจรูปแบบและพิสูจน์อักษร

1. อาจารย์นันทิ เพชรบุรี
2. อาจารย์ชาลินี สำราญอินทร์
3. อาจารย์ฐานะมนตรี กลิ่นจันทร์แดง

ประสานงานวารสาร

1. อาจารย์ชนิดาภา กระแจะจันทร์
2. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช
3. อาจารย์พรทิพย์ ช่วยเพล
4. นายเอกชัย นาคถนอม
5. นายจิระวุฒิ สารธรรม
6. นางสาวปานवास ประสาทศิลป์

จัดทำรูปเล่มวารสาร

1. อาจารย์ ดร.สมพงษ์ เกษานุช
2. อาจารย์ ปริณุต ไชยนิชัย
3. อาจารย์ออมวจิ พิบูลย์
4. อาจารย์มนพัฒน์ บุญยะบุรณ
5. อาจารย์กัณฑ์วีร์ เวียงสีมา
6. นายจิระวุฒิ สารธรรม

ออกแบบปก : อาจารย์กัณฑ์วีร์ เวียงสีมา และนายจิระวุฒิ สารธรรม

จำนวนพิมพ์ : 120 เล่ม

เจ้าของ : คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208 <http://www.arts.rmutsb.ac.th>

พิมพ์ที่ : อยุธยาดีไซน์

บทบรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุวรรณภูมิ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ. 2564 ให้เป็น วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษา ในระดับ บัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านภาษา การท่องเที่ยว การโรงแรม การศึกษา และมนุษยศาสตร์และ สังคมศาสตร์ ในลักษณะสหวิทยาการ

วารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุวรรณภูมิ จัดทำขึ้นปีละ 3 ฉบับ ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 8 ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม-สิงหาคม 2564) มีบทความจำนวน 8 เรื่อง ประกอบด้วยบทความวิจัย จำนวน 5 เรื่อง และบทความวิชาการ จำนวน 3 เรื่อง

อนึ่ง ความคิดเห็นจากบทความวิชาการหรือรายงานการวิจัยแต่ละเรื่องที่น่าสนใจในวารสาร ฉบับนี้ เป็นความเห็นจากผู้เขียนหรือผู้วิจัย กองบรรณาธิการมีหน้าที่จัดพิมพ์และเผยแพร่เพื่อแลกเปลี่ยน ความคิดเห็นทางวิชาการแก่สังคมเท่านั้น

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชมงคลสุวรรณภูมิ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าบุคลากร ทั้งในสถานศึกษาและสถานประกอบการ ตลอดจนผู้สนใจโดยทั่วไป จะได้รับสาระประโยชน์จากวารสาร ฉบับนี้

Jidapa Rang

ดร.จิตาภา เร่งมีศรีสุข

บรรณาธิการ

วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

Journal of Liberal Art of Rajamangala University
of Technology Suvarnabhumi

P-ISSN: 2586-9825 E-ISSN: 2730-1982

สารบัญ

บรรณาธิการ (ก)

บทบรรณาธิการ (ข)

บทความวิจัย : Research Article

- ความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 103

THE NEEDS OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT FOR EDUCATION
OF SCHOOLS UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA

กมลพร ภูมิพลับ และต้องลักษณะ บุญธรรม

- การรูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรม
และธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 118

MODEL OF CONNECTING THE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT OF
AGRICULTURAL PRODUCTS TOWARDS HOTEL AND HOSPITALITY
BUSINESSES IN AYUTTHAYA PROVINCE

ฐาปกรณ์ ทองคำนุช, เบญจพร เชื้อผึ้ง, ธาวิตา สกุลรัตน์, และพิมพ์พร พิมพ์สุวรรณ

- ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภค
ในเขตกรุงเทพมหานคร 133

FACTORS INFLUENCING BLOOD PRESSURE MEASUREMENT DEVICE
PURCHASING DECISIONS AMONG CONSUMERS IN BANGKOK
METROPOLITAN

วัชรพงษ์ พนิตอำรง

- การใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา
ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับมัธยมศึกษา
ตอนปลาย 146

INFORMATION USE FOR CONDUCTING SCIENCE PROJECTS AT SCIENCE
CENTER FOR EDUCATION BY NON-FORMAL AND INFORMAL EDUCATION
OF UPPER SECONDARY LEVEL

ควรพิศ พัฒน์มณี, ชำนาญ เขาวงกตพิงค์, และน้ำทิพย์ วิภาวิน

สารบัญ (ต่อ)

บทความวิจัย : Research Article

- แนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร 161
ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร
MARKETING MANAGEMENT GUIDELINES FOR THE COMPLETE
SUPPLEMENT MANUFACTURING BUSINESS IN MUANG SAMUT SAKHON
DISTRICT
ณัฐพัชร์ วรพงศ์พัชร์

บทความวิชาการ : Academic Article

- การนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ : การต่อรองกับโครงสร้างสังคม กรณีศึกษา ผู้สูงอายุ 175
ในหมู่ 1 ตำบลหนองแขว อำเภอดอนนาคร จังหวัดสระแก้ว
ANALYSIS OF NARRATIVE: NEGOTIATING OF SOCIAL STRUCTURE A CASE
STUDY OF THE ELDERLY OF MOO 1, NONGWANG SUB-DISTRICT,
WATTHANA NAKHON DISTRICT, SA KAEO PROVINCE
ปริญญ์ ไชยนิชัย, เรืองสิน ปลื้มปั่น, ศิริศักดิ์ บัวชุม, ชนิดาภา กระแจะจันทร์,
และสมพงษ์ เกษานุช
- คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวไตรสิกขา 190
DESIRABLE CHARACTERISTICS OF THE GRADUATES IN THE 21ST
CENTURY ACCORDING TO THREEFOLD TRAINING
พระครูพิทักษ์ศิลปาคม (นุชิต วชิรวิฑูโธ)
- พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่ 202
BUDDHIST MONKS AND SELF-MANAGEMENT IN MODERN SOCIETY
พระสมุห์วัศิน วิสุทฺโธ

ภาคผนวก

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	ฎ
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย	ธ
ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ/พิเศษ/ปริทรรศน์/ปณิณกะ	ย
กระบวนการพิจารณาบทความ	ส

ความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา

THE NEEDS OF LEARNING RESOURCE MANAGEMENT FOR EDUCATION OF
SCHOOLS UNDER PHRA NAKHON SI AYUTTHAYA PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA

กมลพร ภูมิพลับ

Kamolphron Pumplub

ต้องลักษณะ บุญธรรม

Tongluck Boontham

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

Faculty of Technical Education, Rajamangala University of Technology Thanyaburi

Email : Kamolphron_p@mail.rmutt.ac.th

Received June 30, 2021; Revised July 20, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา และ 2) การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 366 คน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบเช็คลิสต์ การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับความต้องการจำเป็นด้วยสูตร (PNI_{Modified})

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.76) 2) สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.66) และ 3) การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษา ตามการจัดอันดับความต้องการจำเป็นมากที่สุด ได้แก่ 1) ด้านการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.169) 2) ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.160) 3) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.159) และ 4) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ (PNI_{Modified} = 0.145) ตามลำดับ

คำสำคัญ: การบริหาร, แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา, สถานศึกษาระดับประถมศึกษา

Abstract

The aims of this research are to study: 1) the current state and desirable state of learning resource management for education of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya primary educational service area and 2) the needs of learning resource management for education of schools under Phra Nakhon Si Ayutthaya primary educational service area. The sample group consisted of 366 administrators and primary teachers under Phra Nakhon Si Ayutthaya primary educational service area, by using stratified random sampling. The research instrument was a checklist questionnaire. The data were analyzed by using mean, standard deviation and priority needs analysis (PNI_{Modified}).

The research results revealed that: 1) the current state of learning resource management for education as a whole was at the high level ($\bar{X} = 3.96$, S.D.= 0.76); 2) the desirable state of learning resource management for education was at the highest level ($\bar{X} = 4.54$, S.D.=0.66) and 3) The needs of learning resource management for education respectively sorted descending order of the needs as follows: 1) evaluation of learning resource management (PNI_{modified} =0.169); 2) operation of learning resource (PNI_{modified} =0.160); 3) development of learning resource (PNI_{modified} =0.159) and 4) planning of learning resource management.

Keywords: Management, Learning resource for education, Primary School

บทนำ

ในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนทัศน์ที่สำคัญของการเรียนรู้ โดยตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ทั้งเรื่องของ สารการเรียนรู้ วิธีการ และเครื่องมือ รวมถึงรูปแบบสถาบัน ตามการเปลี่ยนแปลงของ เศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และเทคโนโลยี ซึ่งในแต่ละยุคสมัยความต้องการของเศรษฐกิจและ สังคมก็จะแตกต่างกันไป ในช่วงก่อนเกิดการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) ระบบการศึกษาถือเป็น ระบบหลักของวัฒนธรรมการเรียนรู้ในสังคมทั่วโลก กระบวนการเรียนรู้อยู่ในรูปแบบการถ่ายทอดองค์ ความรู้จากผู้สอนสู่ผู้เรียน ในสถาบันการศึกษาเพื่อผลิตซ้ำในรูปแบบสังคมอุตสาหกรรม ต่อมาเมื่อต้น ศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ในระบบการศึกษาถูกตั้งคำถามว่าสามารถตอบโจทย์ผู้เรียนและสร้างการ เรียนรู้ให้แก่นุชนวัยได้เต็มประสิทธิภาพหรือไม่ จากปัญหาความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการเรียนรู้ใน ระบบการศึกษาที่ดี ผสมกับการพัฒนาเทคโนโลยี การปฏิวัติดิจิทัล การกลายเป็นเมือง และการ เปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร ส่งผลให้กระบวนทัศน์การเรียนรู้เปลี่ยนจากการเรียนรู้ในระบบ

การศึกษา ขยับออกมาสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการเรียนรู้แบบเปิดที่ไม่ถูกจำกัดอยู่แค่ในระบบการศึกษาอีกต่อไป (The Urbanis, 2020) ที่สอดคล้องกับ แนวทางของสถาบันการเรียนรู้ตลอดชีวิตของยูเนสโก (UNESCO Institute for Lifelong Learning- UIL) ที่ได้จัดตั้งเครือข่ายระดับโลกด้านเมืองแห่งการเรียนรู้ของยูเนสโก เพื่อช่วยรัฐบาลท้องถิ่นในการพัฒนากลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมในการสร้างเมืองแห่งการเรียนรู้ เครือข่ายนี้จะทำการสนับสนุนการบรรลุผลของการดำเนินงานตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 4 ซึ่งเน้นการจัดการศึกษาอย่างครอบคลุม เท่าเทียม และมีคุณภาพ รวมไปถึงการส่งเสริมโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับทุกคน และเป้าหมายที่ 11 ซึ่งมุ่งพัฒนาเมืองและถิ่นฐานให้มนุษย์ได้อยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัย และการช่วยเหลือเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน จนนำไปสู่ความยั่งยืน (สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2564) ในประเทศไทยแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาได้ส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมไปถึงศูนย์การกีฬา และแหล่งการเรียนรู้อื่นๆ พอเพียง และมีประสิทธิภาพ สถานศึกษาจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลาทุกที่จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ซึ่งแหล่งการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะในห้องเรียน หรือในสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่งสถานศึกษาจะต้องพิจารณาใช้แหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ การใช้แหล่งเรียนรู้ตำราเรียน นวัตกรรม และสื่อการเรียนรู้มีคุณภาพและมาตรฐาน ประชาชนสามารถเข้าถึงได้โดยไม่จำกัดเวลา สถานที่ และการจัดการศึกษาเพื่อสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

กระบวนการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ได้ตลอดเวลาจากแหล่งเรียนรู้ทุกรูปแบบอย่างเพียงพอ รวมถึงสื่อ และเทคโนโลยีต่าง ๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาในปัจจุบัน และอนาคตที่จะเพิ่มศักยภาพของการเรียนรู้ รวมถึงสนับสนุนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงทำให้สถานศึกษาต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกที่ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีแหล่งเรียนรู้มากมายซึ่งแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ท้องถิ่น และสิ่งแวดล้อมเป็นห้องเรียนขนาดใหญ่ที่เต็มไปด้วย สวนป่า สวนพฤกษศาสตร์ ห้องสมุด หอประชุม เป็นต้น มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนท้องถิ่น เช่น วัด หอสมุด พิพิธภัณฑ์ โรงพยาบาล หุ่นา โบราณสถาน และด้านวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ ในชุมชนท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้หลายแห่งที่ศึกษามีสถานภาพและบทบาทความสำคัญหลายอย่างในขณะเดียวกัน เช่น พระราชวังจันทร์เกษมจะมีบทบาทเป็นทั้งโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ และเป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ล้วนแต่เป็นโอกาสให้สถานศึกษาสามารถนำแหล่งเรียนรู้เหล่านี้มาจัดเป็นแผนเพื่อสร้างกระบวนการเรียนการสอนสำหรับสถานศึกษา ที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนในความภูมิใจในท้องถิ่นและความเป็นไทย การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมทางกายภาพและสังคมที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพและการเน้นผู้เรียนเป็น

สำคัญโดยใช้สื่อเทคโนโลยีสารสนเทศรวมไปถึงแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ถือว่าเป็นการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะศึกษาความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ยังไม่ได้กำหนดสภาพที่เป็นจริง สภาพที่พึงประสงค์ การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปเป็นแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นอันจะนำไปสู่การเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาการจัดลำดับความต้องการจำเป็นในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

สุรารัตน์ งามวิลัย (2561) กล่าวถึงความสำคัญของการจัดการบริหารแหล่งเรียนรู้ว่า สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องให้ความสำคัญในการจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และมีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ทั้งในสถานศึกษาและในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ช่วยให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

พิชัย เรืองดี (2558) กล่าวว่า การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้นั้นเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนนั้นได้มีประสบการณ์ตรง ซึ่งหลักการของการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรมีการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญ และเข้าใจตรงกัน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่งตั้งบุคลากรเหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ กำหนดกิจกรรมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

วัฒน ลาพิงค์ (2562) กล่าวว่า การดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จัดบริการประชาสัมพันธ์ การจัดหาทรัพยากร สารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี การจัดเก็บข้อมูลแหล่งเรียนรู้ให้เป็นระเบียบ การผลิตคู่มือการใช้แหล่งเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมแนะนำการใช้และรณรงค์การใช้แหล่งเรียนรู้

รัชดาวรรณ ทองดา (2559) กล่าวว่า คณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนควรจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และควรเปิด

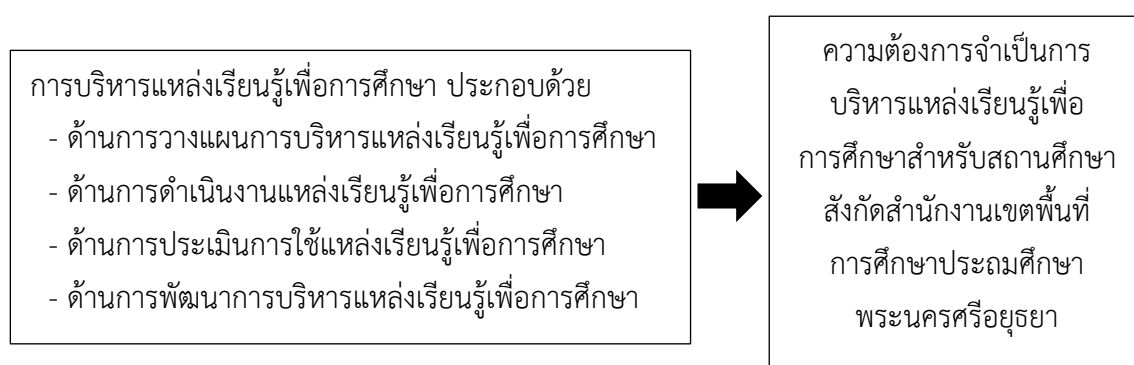
โอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครูผู้สอน คณะ กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน ได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการประเมินผลการสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ด้วย

ปริยาภรณ์ ตั้งคุณนันต์ (2558) กล่าวว่า การพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ คือ การรวบรวม ข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปเป็นรายงาน นำเสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับและผู้เกี่ยวข้องทราบตลอดจนการประชาสัมพันธ์ ให้เกิดการใช้ แหล่งการเรียนรู้ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เป็นการส่งเสริมการพัฒนาต่อยอดต่อไปการบริหารแหล่งเรียนรู้ใน สถานศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่า การบริหารแหล่งเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการ เรียนการสอนเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพผ่านประสบการณ์ตรง โดย หลักการสำคัญในการบริหารจัดการการใช้แหล่งเรียนรู้ประกอบด้วย 1) การวางแผนการบริหารแหล่ง เรียนรู้ คือการกำหนดแนวทางหรือนโยบายในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ 2) การดำเนินการบริหาร แหล่งเรียนรู้ คือการดำเนินงานบริหารแหล่งเรียนรู้ผ่านกระบวนการและวิธีการในรูปแบบต่าง ๆ 3) การ ประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ คือการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้โดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย 4) การ พัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ คือการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มดำเนินการจนเสร็จสิ้นการดำเนินการ และผลการประเมิน โดยนำมาวิเคราะห์เพื่อแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนาต่อไป ซึ่งการทบทวนวรรณกรรม นี้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งในการอภิปรายผลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์วิธีการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา จากนักวิชาการศึกษา นักวิจัย และหน่วยงานของรัฐจึงทำให้ได้กรอบแนวความคิดในครั้งนี้ ดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครู และผู้บริหารสถานศึกษาสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ปีการศึกษา 2563 จำนวน 4,181 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการกำหนดกลุ่ม ตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และมีความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ โดยยึดเกณฑ์ของ ศิริชัย กาญจวาสี และคณะ (2551) จำนวน 366 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามเขตพื้นที่ จำแนกตามอำเภอ จากนั้นใช้การสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. เครื่องมือในการทำวิจัย เครื่องมือเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็น เกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แบบการตอบสนองคู่ (Dual-Response Forma) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 3) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา 4) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยใช้การหาประสิทธิภาพของแบบสอบถามด้วยการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content Validity) ก่อนนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจริง โดยผ่านการแนะนำและเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence: IOC) ระหว่างข้อมูลกับเนื้อหา ในประเด็นที่ต้องการศึกษา อยู่ระหว่าง 0.60–1.00 แสดงว่า ข้อคำถามนั้นสามารถไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ นอกจากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาประสิทธิภาพไปทำการทดลองใช้ (Try out) เพื่อหาความเชื่อมั่น โดยค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.829 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไปได้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามจำนวน 366 ฉบับ โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจคัดเลือกความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม จำนวน 360 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.36

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่เป็นอยู่จริงและสภาพที่ควรจะเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 2 การจัดลำดับความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มาจัดลำดับความต้องการจำเป็น หรือ Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ จัดลำดับความต้องการจากมากไปหาน้อยและนำเสนอเป็นความเรียง

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการคำนวณ โดยสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) และ ความถี่ (Frequency) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพที่เป็นอยู่และสภาพที่พึงประสงค์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และ การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability)

ผลการวิจัย

การศึกษาความต้องการจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยดังนี้

1. สภาพปัจจุบันการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.76) และสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา
สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา

การบริหารแหล่งเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.96	0.76	มาก	4.54	0.66	มากที่สุด
2. ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.89	0.81	มาก	4.51	0.70	มากที่สุด
3. ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.87	0.72	มาก	4.53	0.68	มากที่สุด
4. ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.91	0.81	มาก	4.51	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	3.91	0.78	มาก	4.52	0.68	มากที่สุด

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่า สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านเป็นความต้องการจำเป็นทุกข้อ

2. ผลการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index : $PNI_{Modified}$ ของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยเรียงลำดับความสำคัญของข้อมูล Modified Priority Needs Index : $PNI_{Modified}$ ซึ่งเป็นลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 การจัดเรียงความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ในแต่ละด้าน

การบริหารแหล่งเรียนรู้	ค่าเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย	$PNI_{Modified}$	ลำดับ
	สภาพปัจจุบัน	สภาพที่พึงประสงค์		
1. ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.96	4.54	0.145	4
2. ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.89	4.51	0.160	2
3. ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้	3.87	4.53	0.169	1
4. ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้	3.91	4.5	0.159	3

จากตารางที่ 2 พบว่า ความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการจำเป็น

โดยเรียงจากมากไปน้อย ดังนี้ 1) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ 2) การกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาอย่างชัดเจน และ 3) การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน 2) การจัดทำคู่มือการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อเผยแพร่ให้กับผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3) การใช้แหล่งเรียนรู้ให้เป็นไปตามแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้

ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ระหว่างดำเนินการ 2) การประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามแผนและแนวทางการดำเนินงาน และ 3) กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้

ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า ความต้องการจำเป็น 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) การเน้นย้ำนโยบายหรือการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อให้ได้ผลงานตามแผนที่วางไว้ และ 3) การนำผลการประเมินการบริหารแหล่งเรียนรู้มาวางแผนปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพที่เป็นจริงและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผลโดยมีรายละเอียดดังนี้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา พบว่า 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ และ 4) ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ สภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าสภาพที่พึงประสงค์ทุกด้าน แสดงให้เห็นว่าการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา ทุกด้านมีความต้องการ

จำเป็น และมีการจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา มีรายละเอียดดังนี้

ลำดับแรก ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ การประเมินผลการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในระหว่างการทำงาน ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาส่วนใหญ่ นั้น มีการวางแผนการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ตามงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พร้อมทั้งมีการดำเนินงานแต่ยังขาดการประเมินผลในระหว่างการทำงานที่เป็นรูปธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปริยาภรณ์ ตั้งคุณานันต์ (2558) กล่าวถึง กำหนดให้มีผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม และประเมินการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพแก้ไขปัญหาคอขวดในการดำเนินการจากการประเมินทบทวนปรับปรุงกระบวนการดำเนินการ ให้เกิดการพัฒนาและใช้แหล่งการเรียนรู้ตามแผนหลักและแนวดำเนินการกำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงพร ปวงมาลา (2557) กล่าวถึง ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้อง ควรมีการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มี ประสิทธิภาพและสามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าต่อไปโดยมีการกำหนดระยะเวลาในการประเมิน เช่น ก่อนใช้ ระหว่างการใช้ และหลังจากการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้เมื่อกำหนดเวลาแล้วลงมือดำเนินการประเมิน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อพิจารณารายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้รวมทั้ง ปัญหา อุปสรรค ให้สถานศึกษาได้พิจารณาเพื่อสรุปผลรายงานพร้อมด้วยข้อเสนอแนะ ปรับปรุงและแก้ไข

ลำดับที่สอง ด้านการดำเนินการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นที่ลำดับแรก คือ การอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติงาน ทั้งนี้เนื่องจาก สถานศึกษาส่วนใหญ่มีการดำเนินงานอยู่แต่ยังขาดการได้รับการอบรมและความรู้ในเรื่องของการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ ควรมีการเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาร่วมกันวางแผน และจัดกิจกรรมร่วมกับผู้สอน จัดบุคลากรรับผิดชอบให้ชัดเจน และจัดอบรมในเรื่องการจัดข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำเนินงานและการพัฒนาการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยูร บุญใช้, ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์ (2558) ซึ่งนำเสนอผลการเปรียบเทียบคะแนนจากแบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐานของครูที่ได้รับการฝึกอบรม ระหว่างก่อนการอบรมและหลังการอบรม พบว่าครูผู้เข้ารับการอบรมตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน ซึ่งมีคะแนนเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น รวมไปถึงการจัดอบรมการใช้สื่อเทคโนโลยี การเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ สร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกเพื่อสนับสนุนการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาให้เหมาะสม ด้านตรวจสอบ ทบทวนและติดตามการบริหารแหล่งเรียนรู้ (กุเกียรติ แดงสีดา, 2563)

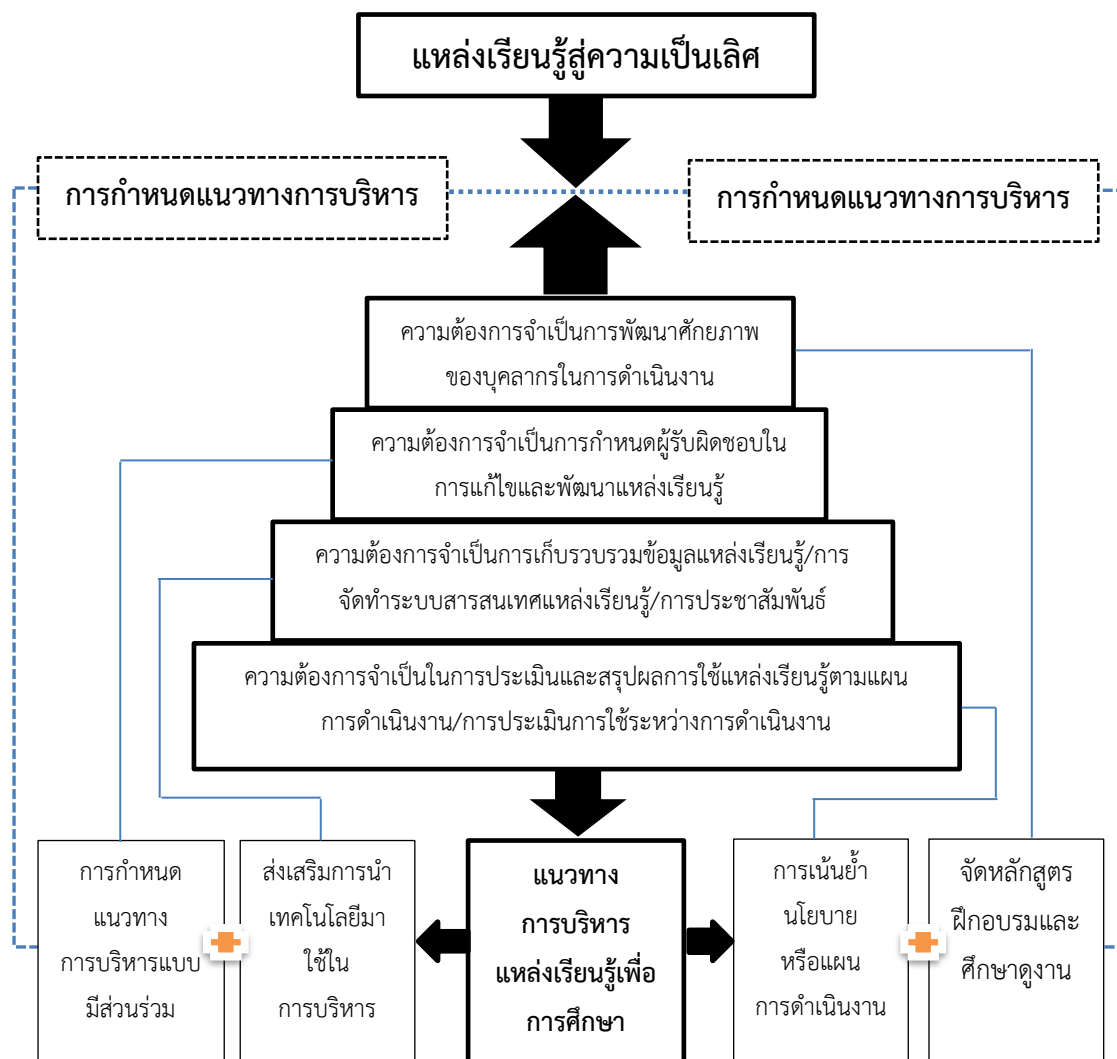

ลำดับที่สาม ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ กำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไข และพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของการกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไขและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อให้เกิดกระบวนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้อย่างแท้จริงหลังจากขั้นตอนของการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ โดยวิเคราะห์ผลการประเมินเพื่อนำผลมาพัฒนาแหล่งเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ จำรูญ ตลอดภพ (2558) กล่าวถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการวิเคราะห์ผลการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่สำคัญ ด้านศิลปวัฒนธรรม ด้านสื่อ วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี จากรายงานการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อร่วมกันแสดงความคิดเห็นในการนำผลการวิเคราะห์มาปรับปรุงการดำเนินการใช้แหล่งเรียนรู้ด้านสถานที่ที่สำคัญ และการจัดทำรายงานการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานเพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศในการใช้แหล่งเรียนรู้ แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ จัดสรรงบประมาณให้เหมาะสมและเพียงพอ เสนอโครงการหรือกิจกรรมต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อขอรับการสนับสนุน เพิ่มเติมและมีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง (อัมพร อินมล, 2556)

และลำดับสุดท้าย ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ พบว่า สถานศึกษามีความต้องการลำดับแรก คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาส่วนใหญ่นั้นได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเก็บรวบรวมข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการดำเนินการวางแผน หรือแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ให้เข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ งามวิลัย (2561) กล่าวถึง คณะกรรมการจัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษา ผู้บริหารทำการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการสำรวจ แหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา คณะกรรมการกำหนดปฏิทินดำเนินการสำรวจข้อมูลแหล่งเรียนรู้ของ สถานศึกษา จัดทำข้อมูลสารสนเทศแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยแยกตามประเภทของแหล่งเรียนรู้ ที่มีแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ ในด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ควรส่งเสริมการสำรวจแหล่งเรียนรู้ ภายในสถานศึกษา ประชุมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เห็นถึงความสำคัญ และเข้าใจตรงกัน เปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการวางแผน แต่งตั้งบุคลากรที่เหมาะสมตามความรู้ ความสามารถ รวมถึงการกำหนดกิจกรรม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ (พิชัย เรืองดี, 2558)

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาความต้องจำเป็นของการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา องค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพดังนี้

แผนภาพที่ 2 แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานการใช้แหล่งเรียนรู้ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา โดยพบว่าความต้องการจำเป็นที่สำคัญ สรุปได้ว่า 1) ความต้องการจำเป็นการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในการดำเนินงาน 2) ความต้องการจำเป็นการกำหนดผู้รับผิดชอบในการแก้ไขและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 3) ความต้องการจำเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้/การจัดทำระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้/การประชาสัมพันธ์ 4) ความต้องการจำเป็นประเมินและสรุปผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามแผนและการดำเนินงาน/การประเมินการใช้ระหว่างการทำงาน เป็นต้น ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้เป็นเลิศได้นั้น จึงควรกำหนดแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่มากมายและหลากหลายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่เป็นโอกาสให้ผู้บริหารได้นำมาบริหารและพัฒนาการใช้แหล่งเรียนรู้ 4 แนวทาง ประกอบด้วย 1) การพัฒนาบุคลากร ควรจัดทำหลักสูตร

ฝึกอบรมให้ความรู้จากผู้มีความรู้ความสามารถหรือปราชญ์ชาวบ้าน การศึกษาจากสถานศึกษา
ต้นแบบ 2) การกำหนดผู้รับผิดชอบในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรมีการกำหนดแนวทางการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมโดยการให้ความร่วมมือกันตั้งแต่ระดับผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการ
สถานศึกษา และชุมชน โดยการร่วมกันกำหนดนโยบายแต่งตั้งคณะกรรมการฝ่ายต่าง ๆ
3) นำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลจัดระบบสารสนเทศของแหล่งเรียนรู้
เพื่อให้เกิดการใช้งานที่สะดวกและทันสมัยขึ้นพร้อมทั้งทำการประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่
ผ่านระบบอินเทอร์เน็ตหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น Facebook Line E-book YouTube เป็นต้น
4) การประเมินและการรายงานผลการใช้แหล่งเรียนรู้ การประเมินการใช้ระหว่างการทำงานหรือ
หลังการใช้แหล่งเรียนรู้ทันทีที่มีส่วนสำคัญในด้านการแก้ไขพัฒนาในครั้งต่อไปให้ตรงตามความต้องการ
หรือปัญหาที่เกิดขึ้น ดังนั้นการเน้นย้ำนโยบายหรือแผนการดำเนินงานให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบ
เป็นระยะจึงเป็นสิ่งสำคัญในการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา

สรุป

การศึกษาไทยในปัจจุบันเป็นยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เปิดกว้าง มีหลากหลายรูปแบบให้มนุษย์
ได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองได้อย่างรวดเร็ว เพื่อให้ก้าวทันโลกยุคใหม่ที่ไร้ขอบเขตภายใต้จินตนาการของ
มนุษย์ที่สร้างขึ้น การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา จะเห็นได้ว่าสถานศึกษา
ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ สิ่งที่ย้ำเป็นและหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือ
การบริหารจัดการระบบการศึกษาที่เข้าถึงปัญหาอย่างแท้จริง จะทำให้เกิดความคุณค่าและประโยชน์
สูงสุด ดังนั้นการบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนา
กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนแห่งยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ที่มีความหลากหลาย
สามารถตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลในการแสวงหาความรู้ เพราะบุคคลมีความต้องการ
แตกต่างกันไปตามความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความพร้อมที่จะเรียนรู้ หากสามารถ
ดำเนินการจัดแหล่งความรู้ได้เพียงพอและมีประสิทธิภาพ ก็สามารถส่งเสริมให้บุคคลเกิดการเรียนรู้
ตลอดชีวิตและเกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ทั่วทุกแห่ง ดังนั้นการรวบรวมมูลความต้องการจำเป็นในการ
บริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ซึ่งประกอบไปด้วย 1) ด้านการวางแผนการบริหารแหล่ง
เรียนรู้ 2) ด้านการดำเนินงานแหล่งเรียนรู้ 3) ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ 4) ด้านการพัฒนาการ
บริหารแหล่งเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งเพื่อนำข้อมูลนั้นมาเป็นแนวทางในการบริหารแหล่งเรียนรู้
เพื่อการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ด้านการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อการศึกษา ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ควรสนับสนุน การตรวจสอบ ทบทวน กำกับ ติดตามและประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผล จากการประเมินไปปรับปรุงแก้ไขและบริหารแหล่งเรียนรู้เพื่อสถานศึกษาต่อไป

1.2 ด้านการดำเนินงานการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้อง ควรศึกษาถึงการ จัด อบรมสัมมนาเพื่อเพิ่มความรู้ให้แก่บุคลากรในการศึกษาการนำแหล่งเรียนรู้มาจัดการศึกษา รวมถึงใน ระหว่างการปฏิบัติงานควรเก็บข้อมูลที่สำคัญ หรือข้อผิดพลาดต่าง ๆ ของงานเพื่อประโยชน์ในการ ทำงานขั้นตอนพัฒนางานต่อไป

1.3 ด้านการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรกำหนดผู้รับผิดชอบ การแก้ไขและพัฒนา ควรรวบรวมข้อมูลนำผลจากการประเมินมาดำเนินการแก้ไขและพัฒนา เพื่อให้ เกิดการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาอย่างแท้จริง

1.4 ด้านการวางแผนการบริหารแหล่งเรียนรู้ ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรกำหนดนโยบาย การพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ จากการเก็บรวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ รวมไปถึง ถึงการจัดตั้งคณะกรรมการสำรวจแหล่งการเรียนรู้ และการจัดทำแผนงานพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์การบริหารระบบสารสนเทศแหล่งเรียนรู้สำหรับสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริม การนิเทศ ติดตามและการประเมินการใช้แหล่งเรียนรู้ สำหรับสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กู่เกียรติ แดงสีดา พิมพ์กา ธรรมสิทธิ์ และวชิ ปัญญาใส. (2563). ยุคดิจิทัลกับแนวทางการบริหารแหล่ง เรียนรู้ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*, 7(6), 45-59.
- จำรูญ ตลอดภพ. (2558). *แนวทางการใช้แหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอท่าตะโก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ดวงพร ปวงมาลา. (2557). *การใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนของครูในสถานศึกษาของศูนย์เครือข่าย สถานศึกษา อำเภอเนิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2* (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). ลำปาง: มหาวิทยาลัยเนชั่น.

- ประยูร บุญใช้ และ ภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์. (2558). การวิจัยและพัฒนากิจการกระบวนกรเรียนรูปแบบบูรณาการโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นเป็นฐาน สำหรับสถานศึกษาในชุมชนรอบหนองหาร จังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 1 (58), 185–193.
- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันท์. (2558). *การจัดการห้องเรียนและแหล่งเรียนรู้*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มินิ เซอร์วิสซัพพลาย.
- พิชัย เรืองดี. (2558). *การศึกษาแนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- รัชดาวรรณ ทองดา. (2559). *ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนบ้านพันเสด็จนอก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัฒน์ ลาพิงค์. (2562). *การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามศาสตร์พระราชา โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 15 (เวียงเก่าแสนภูวิทยาประชา)*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงราย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี, ทวีวัฒน์ ปิตยานนท์ และดิเรก ศรีสุขโข. (2551). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุดารัตน์ นามวิสัย. (2561). *แนวทางการบริหารแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตร่มเกล้า-นวมินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *เมืองแห่งการเรียนรู้ (GNLC)*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564. จาก <https://bic.moe.go.th/index.php/unesco-others-menu/unesco-menu/unesco-gnlc-4-7-2562/>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แนวทางการจัดการเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- อัมพร อินมล. (2556). *แนวทางการพัฒนาการบริหารแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กำแพงเพชร: มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- The Urbanis. (2020). *เมืองแห่งการเรียนรู้คืออะไรเมื่อการเรียนรู้: การศึกษา*. สืบค้น 15 พฤษภาคม 2564. จาก <https://theurbanis.com/public-realm/03/11/2020/3817/>.

รูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร
สู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
MODEL OF CONNECTING THE SUPPLY CHAIN MANAGEMENT OF
AGRICULTURAL PRODUCTS TOWARDS HOTEL AND HOSPITALITY
BUSINESSES IN AYUTTHAYA PROVINCE

ฐาปกรณ์ ทองคำนุช, เบญจพร เชื้อผึ้ง, ธาริดา สกุลรัตน์, พิมพ์พร พิมพ์สุวรรณ

Thapakorn Thongkamnush, Benjaporn Chuapung, Tharida Sakulrat, Phimphorn Phimsuwan

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Email: Thapakorn.t@rmutsb.ac.th

Received July 4, 2021; Revised July 27, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สำรวจความต้องการคุณภาพสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) ศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) พัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เกษตรกรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้นำเกษตรกร บุคลากรภาครัฐ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียผู้บริหารธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการด้วยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติบรรยาย และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พัฒนารูปแบบแบบจำลองการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ คือ S-MICE Model เพื่อนำโมเดลองค์ความรู้เกี่ยวกับการจัดการนวัตกรรมห่วงโซ่อุปทาน และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการผลักดันก่อเกิดพัฒนาการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพจนเกิดประสิทธิผลประเด็นที่มีส่วนสำคัญตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ โดยใช้เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในการทำงาน ระบบการจัดการ การวางแผน การสั่งซื้อ ระบบการเก็บสินค้า และการขนส่งสินค้า การจัดการส่งมอบบริการสินค้าเกษตรปลอดภัยในฐานะเกิดสุขภาพที่ดีต่อผู้บริโภคจึงเกิดประสบการณ์แปลกใหม่ เพื่อสร้างทั้งมูลค่าให้แก่เกษตรกร ธุรกิจโรงแรมและบริการ และส่งต่อคุณค่าถึงผู้บริโภค

คำสำคัญ: การจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร, การเชื่อมโยง, สินค้าเกษตร

Abstract

The purposes of this research paper are: 1) to survey the demand for agricultural products quality in hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, 2) to study the efficiency of supply chain management of agricultural products in hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province, and 3) to develop the model of supply chain management of agricultural product connectivity towards hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province. The population of the study was farmers, farmer leaders, government officers, stakeholders and chief executives of hotel and hospitality business sector. The obtained quantitative data were analyzed with descriptive statistics whereas qualitative data were analyzed by using content analysis.

The findings indicated that the development of the model for the supply chain management of agricultural product connectivity towards hotel and hospitality business in Phra Nakhon Si Ayutthaya province depended on the simulation of supply chain management of agricultural products connectivity towards the hotel and hospitality business sector which is called S-MICE Model to apply the knowledge model related to supply chain innovation management and various factors contributing to the development of an efficient mechanism for selling safe agricultural products effectively leading to the success. The issues that play an important role from upstream, midstream and downstream by using technology applied to the work performance, management system, planning, ordering, storage system and transportation. The management of safe agricultural product delivery as a result of good health for consumers has therefore created new experiences to create value for farmers, hotel and hospitality business sector and has passed on to consumers.

Keywords: Supply Chain Management of Agricultural Products, Integration, Agricultural products

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เช่น โรงแรม ร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุนการจ้างงานและการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยเฉพาะสินค้าเกษตรซึ่งเป็นสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่สร้างรายได้ให้กับชุมชนทางการท่องเที่ยวเป็นอย่างสูง โดยเฉพาะประเทศไทย

จากข้อมูลข้างต้นนักวิจัยเล็งเห็นประเด็นปัญหาระหว่างเกษตรกรกับผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหารในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงมีความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาโดยทำการศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยในปัจจุบันพื้นที่วิจัยของคณะผู้วิจัยมีด้วยกัน 6 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนไทรน้อย อำเภอบางบาล ชุมชนสิงหนาทและชุมชนคู่สลอด อำเภอลาดบัวหลวง ชุมชนสามเรือน อำเภอบางปะอิน ชุมชนสวนพริก อำเภอพระนครศรีอยุธยา และชุมชนหัวเวียง อำเภอเสนา ซึ่งมีสินค้าเกษตรที่มีคุณภาพอันได้แก่ เห็ดตับเต่าของชุมชนสามเรือน เมล่อนของชุมชนคู่สลอด และผักปลอดสารพิษของชุมชนสิงหนาท ซึ่งสินค้าทางการเกษตรของชุมชนดังกล่าวมีผลผลิตเป็นจำนวนมากจึงจำเป็นต้องหาตลาดเพื่อกระจายสินค้าออกไปเพื่อลดปัญหาการตกค้างของสินค้าการเกษตร และเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งนักวิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามการใช้สินค้าการเกษตรในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในเบื้องต้นทำให้ทราบว่า วัตถุดิบที่ใช้ในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการได้ทำการจัดซื้อผ่านตัวแทนขายหรือพ่อค้าคนกลาง หรือจัดซื้อด้วยตนเองจากแหล่งซื้อเช่นตลาดไท ตลาดสี่มุมเมือง เป็นต้น ทำให้ต้นทุนของวัตถุดิบในการนำมาผลิตสินค้าทางการบริการมีต้นทุนที่สูง หากนักวิจัยได้มีส่วนร่วมในการออกแบบกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร เพื่อเพิ่มแหล่งกระจายสินค้า

การเกษตรให้กับเกษตรกรในชุมชนสร้างรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างยั่งยืน และผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการยังสามารถลดต้นทุนการจัดซื้อสินค้าการเกษตรได้เพราะได้รับสินค้าจากแหล่งผลิตโดยตรงยังเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ อีกทั้งผู้ใช้บริการยังเกิดมั่นใจต่อการบริโภคต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสำรวจความต้องการคุณภาพสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) คือ ห่วงโซ่อุปทานเป็นการจัดการร่วมกันระหว่างผู้จัดส่งวัตถุดิบ ผู้ผลิต การจัดการเกี่ยวกับคลังสินค้า และการจัดเก็บ (Stores) โดยใช้วิธีการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้เกิดการผลิตและการกระจายสินค้าอย่างถูกต้องในปริมาณที่เหมาะสมต่อสถานที่และเวลา โดยใช้ต้นทุนรวมทั้งระบบในต่ำที่สุด ในขณะที่คุณภาพในการให้บริการต้องเป็นที่พึงพอใจแก่ลูกค้า (David, Phillip and Edith, 2000)

การจัดการห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain Management) ถือได้ว่าเป็นหลักการบริหารจัดการกิจกรรมและกระบวนการ โดยกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานเริ่มด้วยการจัดซื้อวัตถุดิบ ต่อด้วยการเคลื่อนวัตถุดิบเข้าสู่กระบวนการผลิต และขั้นตอนสุดท้ายนั้นเป็นการกระจายสินค้าสู่ลูกค้าในที่สุด ทั้งโดยมีผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้จำหน่ายวัตถุดิบ ผู้ผลิต ผู้ให้บริการผู้แทนจำหน่าย การจัดการคลังสินค้า และผู้ค้าปลีกซึ่งมีความเชื่อมโยงในการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยวัตถุประสงค์หลักของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน เพื่อการลดค่าใช้จ่ายและเพิ่มผลผลิตไปพร้อม ๆ กัน และก่อให้เกิดการบรรลุระดับการให้บริการที่ต้องการ (Cao & Zhang, 2011) อนึ่งอีกมุมมองของแนวคิดห่วงโซ่อุปทานที่มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการคำนึงถึงสภาพแวดล้อมมากขึ้น ไม่เพียงแต่เป็นการจัดการห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพภายใต้การเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจ แต่ยังมีการบูรณาการด้านสิ่งแวดล้อมเข้าไปตลอดห่วงโซ่อุปทาน

จากการวิเคราะห์ถึงแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานซึ่งเมื่อถูกผนวกกับการท่องเที่ยว การที่จะเป็นสร้างกระบวนการห่วงโซ่อุปทานได้นั้น จะต้องอธิบายถึงแบบจำลองระบบห่วงโซ่คุณค่าทางการท่องเที่ยว (Tourism value chain) โดย มิงสรรพ์ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า การใช้รูปแบบของห่วงโซ่

คุณค่าทางการท่องเที่ยว (Tourism Value Chain) เป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่ยินยอมใช้ในการวางแผนแบบบูรณาการที่ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยมีแนวคิดสำคัญ คือ คำนึงคุณค่าที่จะเกิดขึ้นแต่ละช่วงกิจกรรมของแผน และแบ่งเป็นกิจกรรมพิจารณา 2 ส่วน คือ กิจกรรมหลัก (Primary Activities) และกิจกรรมสนับสนุน (Support Activities) ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวควรจะได้รับผลกระทบจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลัก นั่นคือ ฝั่งอุปทานทางการท่องเที่ยว นั้นหมายถึง สถานประกอบการ หรือ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแรงดึงที่จะช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามายังจุดหมายปลายทาง ซึ่งจะให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีที่สุดที่จุดหมายปลายทางสามารถนำเสนอได้ ห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวถูกกำหนดให้เป็นระบบที่จะอธิบายถึงวิธีการที่ บริษัท ภาคเอกชนร่วมกับภาครัฐและภาคประชาสังคมได้รับหรือเข้าถึงทรัพยากรเป็นปัจจัยการผลิตเพิ่มมูลค่าผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งสินค้าทางการเกษตรทางการท่องเที่ยวก็เช่นกัน จึงต้องมีการจัดการกระบวนการให้มีความเหมาะสมเพื่อเป็นการกระจายสินค้าสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่ตอบสนองความต้องการได้จริง อีกทั้งยังจะสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวอีกด้วย จากการที่ผู้วิจัยได้ทำการประยุกต์ ระบบการท่องเที่ยว นั้นทำให้ทราบถึงในส่วนที่เป็น ปัจจัยจุดดึงดูด ซึ่งเป็นในส่วนของห่วงโซ่อุปทานทางการท่องเที่ยว และห่วงโซ่อุปสงค์ของผู้ใช้บริการท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์เป็นห่วงโซ่คุณค่าทางระบบสินค้าเกษตรทางการท่องเที่ยวและการบริการ

2. แนวคิดการจัดการโลจิสติกส์ (Logistics Management)

การวิเคราะห์ถึงความแตกต่างระหว่างระบบโลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน (กุลพงษ์ ยูนิพันธ์ และกฤษฎา วิศวธีรานนท์, 2548; วิทยา สุหฤทธดำรง, 2546) การจัดการโซ่อุปทานจะมุ่งเน้นการจัดการและการวางแผนในภาพรวมที่กว้างกว่าระบบโลจิสติกส์ โดยจะเกี่ยวข้องกับ การเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ ข้ามองค์กรในลักษณะที่มีการเปลี่ยนแปลงสภาพ ความเป็นเจ้าของและมีระเบียบขั้นตอนการดำเนินงานที่แตกต่างไปจากองค์กรที่เป็นต้นทางของการเปลี่ยนถ่ายระบบโลจิสติกส์จะมุ่งเน้นการจัดการในระดับแผนปฏิบัติการ จะเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายวัตถุดิบ สินค้าหรือผลิตภัณฑ์ระหว่างหน่วยต่างๆ ภายในองค์กรเดียวกัน กระบวนการจัดการโซ่อุปทานจึงเป็นการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทาน โดยทุกกิจกรรมจากฝ่ายจัดซื้อ ฝ่ายผลิต ฝ่ายกระจายสินค้า และฝ่ายการตลาด จะดำเนินการต่อเนื่อง และสอดคล้องกันก็ต่อเมื่อมีการประสานงานกับทุก ๆ ฝ่ายทั้งผู้ขายปัจจัยการผลิต ผู้ผลิต และลูกค้า การไหลของวัตถุดิบและสินค้า เรียกว่า การจัดการโลจิสติกส์ ส่วนการไปสร้างเครื่องมือช่วยในการจัดการการไหลของสารสนเทศ เรียกว่า การจัดการโซ่อุปทาน

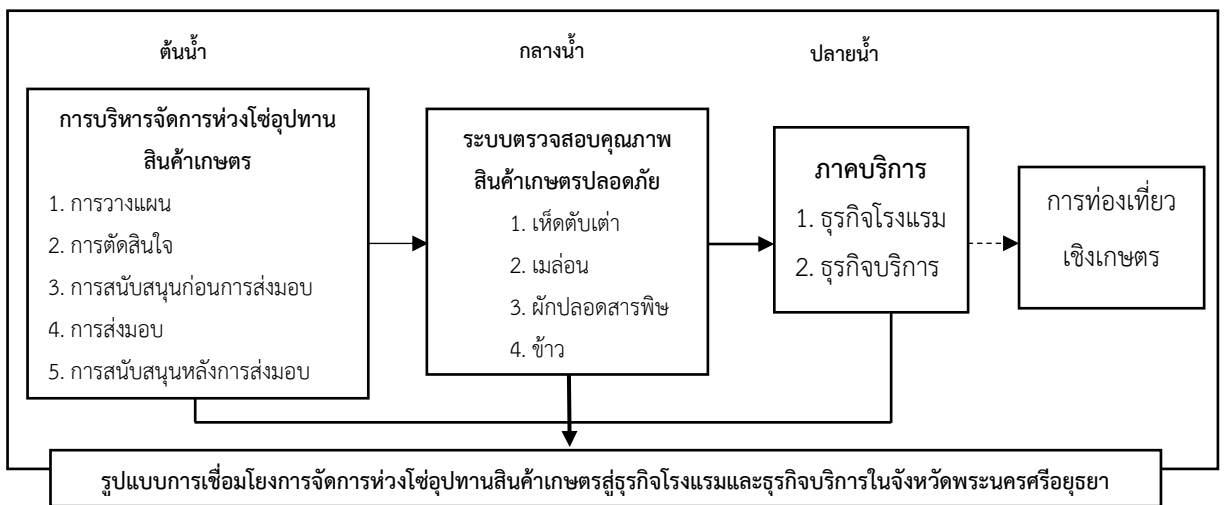
จากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ผู้วิจัยจึงทราบกระบวนการสำคัญในการจัดการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ ได้แก่ กระบวนการวางแผนจัดซื้อจัดหา กระบวนการตัดสินใจ การสนับสนุนก่อนส่งมอบ การส่งมอบและการสนับสนุนหลังส่งมอบ แต่ละกระบวนการต้องมีประสิทธิภาพ โดยรวมทั้งระบบ เพื่อให้ลูกค้าได้รับประโยชน์จากการที่สินค้าและบริการที่ดี อีกทั้งการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน กระบวนการเคลื่อนย้ายสินค้าไปยังผู้ต้องการบริโภค ด้วยการวางแผน

และการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพร่วมกันและการให้ความสำคัญของการไหลของข้อมูลอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในเครือข่ายของห่วงโซ่อุปทานเพื่อมุ่งลดต้นทุนรวมทั้งสร้างคุณค่าการค้าและการบริการและสร้างความสามารถในการแข่งขันที่เหนือกว่า

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงพื้นที่ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของการจัดการห่วงโซ่อุปทาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา การวิจัยเชิงพื้นที่เป็นหนึ่งในรูปแบบการวิจัยที่เหมาะสมที่สุดในการพัฒนาการท่องเที่ยวและการบริการ เนื่องด้วยรูปแบบการวิจัยนี้จะอาศัยหลักการของการวางแผน การลงมือปฏิบัติงาน การสังเกตผลการปฏิบัติงาน ในครั้งนี้ได้กำหนดการศึกษาไว้ดังนี้ ขอบเขตด้านพื้นที่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ ชุมชนสวนพริก, อำเภอบางบาล ได้แก่ ชุมชนไทรน้อย, อำเภอบางปะอิน ได้แก่ ชุมชนสามเรือน, อำเภอลาดบัวหลวง ได้แก่ ชุมชนสิงหนาท, ชุมชนคู์สลอด และอำเภอเสนา ได้แก่ ชุมชนหัวเวียง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรภายในชุมชน ทั้ง 6 ชุมชน ได้แก่ ผู้ประกอบธุรกิจผลิตและจำหน่ายสินค้าเกษตร และกลุ่มที่ 2 ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่มภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ แบ่งโดยวัตถุประสงค์การวิจัยโดยใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้เทคนิคการสุ่มกรณีหลากหลาย (Maximum Variation Sampling) ของ Mile และ Huberman (1994 : 28) เทคนิคการ

สุ่มกรณีหลากหลาย ซึ่งเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนไม่มากแต่เป็นผู้ให้สัมภาษณ์สำคัญถือได้ว่าเป็น Key Performer จะได้ข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักจากกลุ่มคนเฉพาะเพื่อให้ได้ข้อมูลเจาะลึก

3. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ทั้งหมด 114 ธุรกิจโรงแรม และธุรกิจที่มีการบริการอาหารและเครื่องดื่ม จำนวน 52 ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจอาหาร

4. การดำเนินงานเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามซึ่งมีลักษณะคำถามทั้งปลายเปิดและปลายปิด ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ ส่วนที่ 3 ข้อมูลอัตราการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ และส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมคุณภาพสินค้าเกษตรที่ต้องการ

เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยคำถามในการสัมภาษณ์จะเป็นถาม-ตอบ และ สัมภาษณ์แบบ Narrative Approach เล่าเรื่องบรรยายเหตุการณ์ต่างๆภายใน การบริหารจัดการธุรกิจเกษตรภายในชุมชน ระบบการจัดการการบริการ การจัดการสินค้าเกษตร ระบบการจัดการสินค้าคงคลัง ระบบการจัดการขนส่งโลจิสติกส์ภายในธุรกิจเกษตรปลอดภัย

การประชุมกลุ่มย่อย (Focus group) การจัดประชุมระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจเกษตรปลอดภัยและ ผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ โดยประเด็นในการประชุมกลุ่มย่อย ดังนี้ สินค้าเกษตรที่ใช้ในธุรกิจโรงแรม และปริมาณการใช้ภายในธุรกิจโรงแรม คุณภาพสินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมที่มีความต้องการ การนำเสนอศักยภาพสินค้าทางการเกษตรของผู้ประกอบการ และการตกลงราคา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับสินค้าเกษตรจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เป็นเทคนิคการวิจัยเพื่อไขข้ออธิบายถึงเป้าหมายและจำนวนของเนื้อหาของการสื่อสารที่เห็นได้เด่นชัดอย่างเป็นระบบโดยกรอบการตั้งรหัส (Coding) ของการวิเคราะห์จะมีโครงร่างมาจากโครงสร้างเนื้อหาในแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหาช่วยให้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้อย่างลึกซึ้ง และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามหลังจากที่ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบข้อมูล ความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ลงรหัส และบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมประยุกต์หาค่าทางสถิติ ค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจความต้องการสินค้าเกษตร โดยกลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ จำนวน 52 ราย โดยการสำรวจธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะสำรวจถึงการใช้สินค้าเกษตรของโรงแรมและร้านอาหารว่ามีการใช้สินค้าเกษตรมากน้อยเพียงใดและความถี่ในการใช้สินค้าเกษตร ซึ่งสินค้าเกษตรเป็นสินค้าที่อยู่ภายใน 6 ชุมชน ได้แก่ เห็ดตับเต่า, เมล่อน, พริกชี้หนู, ผักชี และข้าวหอม เป็นต้น

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความคิดเห็นการใช้สินค้าเกษตร (N = 52)

สินค้าเกษตร	$\bar{X}$	SD	ระดับความคิดเห็น
1. เห็ดตับเต่า	0.76	0.14	น้อยที่สุด
2. เมล่อน	4.86	0.75	มากที่สุด
3.พริกชี้หนู	4.46	0.89	มากที่สุด
4.ผักชี	4.36	1.24	น้อย
5.ข้าวหอม	4.42	0.88	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้สินค้าเกษตร จะสังเกตได้ว่าผู้ประกอบการ ผู้จัดการ หรือผู้จัดการอาหารและเครื่องดื่มในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการทั้ง 52 แห่ง ที่ผู้วิจัยได้เข้าไปสำรวจนั้นมีการใช้ เมล่อน ระดับ 4.86 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด, พริกชี้หนู ระดับ 4.46 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด, ข้าวหอม ระดับ 4.42 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากที่สุด และผักชี ระดับ 4.36 อยู่ในเกณฑ์ใช้มากเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก และ สินค้าเกษตรที่มีค่าเฉลี่ยในระดับน้อยหรือแม้กระทั่งได้ใช้สินค้าเกษตรนั้นเลยคือ ข้าวโพดเทียน และ เห็ดตับเต่า

ความต้องการสินค้าการเกษตร การสำรวจความต้องการสินค้าการเกษตรซึ่งในการตอบแบบสอบถามการใช้สินค้าเกษตรภายในธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการมีผู้ประกอบการตอบถึงปริมาณการใช้สินค้าเกษตรทั้งหมด โดยได้อธิบายถึงความถี่ในการใช้งานและปริมาณในการซื้อต่อสัปดาห์ของโรงแรมและร้านอาหารจากผู้ประกอบการเพียง 18 แห่ง โดยสินค้าการเกษตรที่ได้รับความนิยม 5 อันดับเรียงจากมากไปน้อยได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ผักชี พริกชี้หนู เมล่อนและมันเทศ โดยมีความถี่ใช้ส่วนใหญ่ใช้สินค้าการเกษตรดังกล่าวทุกวัน โดยมีปริมาณการซื้อต่อสัปดาห์แตกต่างกันไปตามชนิดของสินค้าการเกษตรได้แก่ ข้าวหอมมะลิ ปริมาณการซื้อมากกว่า 20 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ ผักชี ปริมาณการซื้อ 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ พริกชี้หนู ปริมาณการซื้อมากกว่า 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ เมล่อน ปริมาณการซื้อมากกว่า 11-20 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ และมันเทศ ปริมาณการซื้อมากกว่า 1-10 กิโลกรัมต่อสัปดาห์ โดยสินค้าการเกษตรดังกล่าวได้จัดซื้อจากตลาดไทและแม่โคโรสาขาโรจนะ

ผลการศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ การสำรวจความต้องการสินค้าเกษตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลประเด็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและ

ธุรกิจบริการ จำนวน 5 ราย โดยนำเสนอข้อมูลภาพรวมถึงการใช้สินค้าเกษตรปลอดภัย สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

จากการในการศึกษาวิจัยรูปแบบการเชื่อมโยงการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรพบว่า สามารถนำเสนอรูปแบบการเชื่อมโยงการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานจัดการห่วงโซ่อุปทานเพื่อให้่ายในการบริหารจัดการและสามารถเชื่อมโยงเพื่อธุรกิจโรงแรมและบริการนั้นจึงจำเป็นต้องทราบถึงประเด็นในปริมาณการใช้สินค้าเกษตรเพื่อการวางแผนการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานเป็นไปด้วยประสิทธิภาพและก่อให้เกิดการวางแผนการผลิต การจัดการสินค้าเกษตรคงคลัง เพื่อจำหน่ายและกระจายสินค้าไปยังธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบว่าส่วนใหญ่ธุรกิจโรงแรมและการบริการได้ทำการเลือกซื้อสินค้าเกษตรปลอดภัยที่ได้สำรวจถึงการใช้ข้างต้นนั้นจาก ห้างสรรพสินค้าแม็คโคร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และตลาดกลางตลาดไท จังหวัดปทุมธานี จากการนำมาผลิตอาหารภายในธุรกิจ ซึ่งผู้วิจัยได้ค้นพบอีกประเด็นหนึ่งว่า การเลือกซื้อสินค้าเกษตรมีความต้องการเลือกซื้อในแหล่งที่ต้องมีความปลอดภัย ปลอดภัย และเป็นสถานที่ที่ต้องมีความหลากหลายเพียงพอต่อความต้องการเพื่อลดต้นทุนในการขนส่ง หรือเลือกซื้อจากหน้าร้านผู้มือของลูกค้าโดยตรง

ประเด็นที่ผู้ประกอบการมีความต้องการจากผู้ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัยนั้นเพื่อให้ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการจำเป็นต้องสร้างการรับรู้ (Brand Awareness) และการสื่อสารทางการตลาด (Marketing Communication) เพื่อที่จะรองรับลูกค้าโดยตรงและสามารถลดต้นทุนให้กับธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการได้ ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งและสามารถวางแผนการดำเนินงานการจัดการกลยุทธ์ และวางแผนกลยุทธ์ขององค์กร แผนปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีต่อองค์กรได้ที่ได้ใช้สินค้าเกษตรปลอดภัยจาก

2. ผลการวิเคราะห์ศักยภาพชุมชนเกษตรปลอดภัยภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จากการสนทนากลุ่มย่อยจำนวน 16 ท่าน ผลการศึกษาพบว่า ระบบการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยในปัจจุบัน จังหวัดพระนครศรีอยุธยายังขาดความสมดุลในการสร้างข้อมูลระหว่างอุปสงค์และอุปทานทางสินค้าเกษตรปลอดภัยภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยเฉพาะการเตรียมพร้อมรับมือกับปริมาณสินค้าเกษตรจากธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการที่มักมีความต้องการที่ยังไม่แน่นอนคงที่มากนัก ที่อาจจะน้อยลงและเพิ่มขึ้นตามฤดูกาล ในแง่หลักการปฏิบัติการนำการพัฒนา นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์ นวัตกรรมบริการมาประยุกต์ใช้ น่าจะนำไปสู่การลดช่องว่างในการประกอบการ การจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัยให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ไม่ว่าจะเป็น การจัดการคงคลัง การจัดการผลผลิต นี้และสร้างให้เกิดประโยชน์เพื่อให้อุปสงค์และอุปทานความสมดุลกันมากขึ้น โดยสามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อนำไปสร้างรูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งแลกเปลี่ยนในประเด็นการพัฒนาศักยภาพสินค้าเกษตรร่วมกัน นำไปสู่การสร้างความสามารถในการแข่งขันและการยกระดับคุณภาพให้เกิดความยั่งยืน

ประเด็นการรวมข้อตกลง เงื่อนไขการจัดซื้อสินค้าเกษตรและข้อเสนอแนะจากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมการก่อเกิดข้อตกลงในการจัดซื้อสินค้าเกษตร ในส่วนของประเด็นข้างต้นที่ได้แลกเปลี่ยนนั้น โดยข้อตกลงจะเกิดขึ้นได้ ดังนี้

เครือข่ายสินค้าเกษตรอุปสงค์ (Demand for agricultural products) สิ่งสำคัญในข้อตกลงร่วมกันที่จะจัดซื้อจัดจ้างสินค้าเกษตรปลอดภัยนั้น ซึ่งปัจจัยในส่วนนี้จากการแลกเปลี่ยน จะมีส่วนช่วยในการขยายช่องทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น และการสร้างเครือข่ายร่วมกับผู้ประกอบการ โดยมีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. สินค้าเกษตรปลอดภัยต้องให้คุณค่าเชิงประสบการณ์ ทางด้านรสชาติ และสุขภาพของนักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคที่มีความชัดเจน ดังเช่น เมล่อนจากสวนที่ปลอดภัยพิช, ผักปลอดสารที่มีรสชาติหวานกรอบ

2. การให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบฟาร์มเกษตรปลอดภัยหรือและให้ความสำคัญต่อสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนที่อยู่ในพื้นที่ มีส่วนในการตัดสินใจเพื่อ ผู้ประกอบการสร้างเรื่องเล่าสินค้าร่วมกัน

3. การออกแบบนวัตกรรมการใช้เทคโนโลยี โดยมุ่งเน้นเข้าใจง่าย แต่มีความสมดุลทั้งเทคโนโลยีและชุมชน จัดซื้อได้ง่ายเสริมสร้างประสิทธิภาพของห่วงโซ่

3. ผลการศึกษาความคิดเห็นระบบห่วงโซ่อุปทานในมุมมองผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ จากผู้ประกอบการธุรกิจโรงแรมและร้านอาหาร จำนวน 4 โรงแรม และ 1 ร้านอาหาร ผลจากการประชุมกลุ่มย่อยพบประเด็นปัจจัยในการผลักดันสู่ข้อตกลงการจัดซื้อสินค้าเกษตร ดังนี้

1. ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรปลอดภัยลงทุนด้านนวัตกรรมทางเทคโนโลยี
2. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลายโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. ผลิตภัณฑ์และบริการที่โดดเด่นมีอัตลักษณ์ มีเรื่องราว
4. บุคลากรที่มีความพร้อมในการเป็นผู้ส่งมอบบริการ
5. ผู้ประกอบการสินค้าเกษตรมีความเอาใจใส่และมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง
6. การสร้างมาตรฐานที่ได้การรับรองทางวิทยาศาสตร์

ซึ่งประเด็นจากการประชุมกลุ่มย่อยที่ได้ให้ความสำคัญตั้งแต่ ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ จำเป็นต้องพัฒนาบทบาทของเกษตรต่อการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และที่สำคัญก็คือผลการวิจัยยืนยันปริมาณสินค้าเกษตร อุปสงค์และอุปทานที่ความสอดคล้องกันในส่วนของคุณภาพสิ่งของที่ทางโรงแรมและธุรกิจร้านอาหารที่มีความต้องการสอดคล้องกับ ชุมชนที่ผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย ไร่สารเคมีภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแลกเปลี่ยนประเด็นเพื่อนำไปสู่ศักยภาพการสร้างตลาดแบบ B-2-B ร่วมกัน ทำให้เห็นอย่างชัดเจนว่า สิ่งที่เราเห็นได้ว่าการจัดการรูปแบบของห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรต้นน้ำ กลางน้ำ ปลายน้ำจะต้องสร้างความสำคัญทุกกระบวนการอาจจะเลยทุก ๆ ห่วงโซ่ไม่ได้เลย คือการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้ทุกส่วนของห่วงโซ่ เพื่อการสร้างบริการที่สร้างความประทับใจจนถึงผู้บริโภค อีกทั้งจากการแลกเปลี่ยนประเด็นการจัดซื้อและตกลงสินค้าเกษตรที่เปลี่ยนแปลง จากข้อมูลข้างต้นได้ข้อตกลงประเด็นในส่วนของห่วงโซ่อุปทานขึ้นมาใหม่ของห่วงโซ่อุปทานเมล่อน

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ศักยภาพสินค้าเกษตรในชุมชนต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับปริมาณความต้องการของธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ โดยพื้นที่บนรากฐานการจัดการพื้นที่สินค้าเกษตรที่ไร้สารเคมี ไม่ส่งผลเสียต่อผู้บริโภค ผลของการวิจัยในส่วนนี้มาจากการวิเคราะห์ศักยภาพสินค้าวิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของผู้ประกอบการสินค้าเกษตรเกี่ยวกับศักยภาพของพื้นที่และข้อมูลการจัดการนโยบายการพัฒนาของสำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมถึง การสกัดเนื้อหาในการประชุมกลุ่มย่อยประมาณ 2-3 คนกับสถานประกอบการทั้งหมด 6 ชุมชนในพื้นที่วิจัยที่มีกลุ่มเป้าหมายเป็นสินค้าเกษตรปลอดภัย ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในพัฒนาการตลอดระยะเวลา 12 เดือน ที่คณะผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สำรวจชุมชนที่ปลูกสินค้าเกษตรปลอดภัย อันได้แก่ เมล่อน ตำบลคู้สลอด และตำบลสิงหนาด, ข้าว กข 43 ตำบลหัวเวียง, เห็ดตับเต่า ตำบลสามเรือน, ข้าว กข 43 กล้วยหอม ตำบลไทรน้อย, ผักปลอดสารพิษ ไข่ไก่ ตำบลสวนพริก ทำให้ผู้วิจัยได้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาการสถานการณ์ทางการตลาดของสินค้าเกษตรในแต่ละชุมชนนั้นเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยสินค้าเกษตรปลอดภัยเมล่อน จากตำบลคู้สลอด อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสินค้าเกษตรปลอดภัยเห็ดตับเต่า สามเรือน อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งได้รับการเชื่อมโยงธุรกิจบริการในจังหวัด โดยได้เพิ่มช่องทางการกระจายสินค้าและสร้างการรับรู้ให้เพิ่มมากยิ่งขึ้น ทั้งสร้างการรับรู้สินค้าเกษตรให้กับผู้บริโภคให้มากขึ้น เพื่อสร้างการเชื่อมโยงในสถานประกอบการอื่น ๆ ต่อไป และในสินค้าเกษตรมีบางส่วนที่เติบโตไปในแนวทางที่ค่อนข้างยังไม่มีมีการเปลี่ยนแปลงที่เด่นชัดมากนัก ไม่ว่าจะเป็นผักปลอดภัยที่ศักยภาพการพัฒนายอดการผลิตให้ตอบสนองความต้องการเพียงพอต่อธุรกิจบริการยังไม่สามารถตอบรับปริมาณที่ต้องการได้ จึงเกิดความต่อเนื่องในการพัฒนาการเชื่อมโยงสินค้าเกษตรปลอดภัยให้เกิดรูปธรรมมากยิ่งขึ้น

ประเด็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรปลอดภัย ซึ่งศักยภาพประสิทธิภาพห่วงโซ่อุปทานนั้น ในส่วนของชุมชนเกือบทุกชุมชนยังมีส่วนในการขาดประสิทธิภาพในการเชื่อมโยงในประเด็นของการศึกษาพฤติกรรมในส่วนของฝั่งอุปสงค์หรือในด้านความต้องการที่แท้จริง

อนึ่งประเด็นในส่วนของประสิทธิภาพกลองน้ำนั้นซึ่งเป็นกระบวนการขั้นตอนที่มีความสำคัญในฐานะ ระบบการจัดการสินค้าคงคลัง ระบบการจัดซื้อ ระบบโลจิสติกส์ ที่ยังมีการขาดนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในกระบวนการดังกล่าวให้ทำให้การส่งมอบการบริการถึงธุรกิจโรงแรมและการบริการยังมีประสิทธิภาพที่ยังไม่สมบูรณ์มากนัก และในส่วนต้นน้ำที่ยังมีระบบการจัดการทางด้านนวัตกรรมผลิตภัณฑ์ที่เสริมสร้างผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีความหลากหลาย แต่ตอบโจทย์ถึงห่วงโซ่คุณค่าที่มองมาจากฝั่งอุปสงค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย Monczka, Trent, and Handfield (1998) ที่การจัดการรูปแบบห่วงโซ่อุปทานที่มีต่อความสัมพันธ์ที่เป็นระบบเชื่อมต่อกันอย่างสมดุลจากประเด็นปัญหาในการพัฒนาการสร้างเทคโนโลยีเพื่อตอบโจทย์ห่วงโซ่อุปทานนั้นยังเป็นปัญหาโดยเกษตรกร ผู้ประกอบการจำเป็นต้องพัฒนาโดยการนำนวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่อาจจะไม่ซับซ้อนมากนักและง่ายต่อการใช้งาน เข้ามามีบทบาทมากในการสร้างกระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานนั้น อีกทั้งการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ โดยการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับ

พฤติกรรมของผู้บริโภค หรือ การเก็บข้อมูลส่วนตัวของลูกค้า นักท่องเที่ยวอื่น ๆ เพื่อนำมาออกแบบเป็นบริการที่ตอบสนองความต้องการ ในขณะเดียวกันก็พบว่าความต้องการของตลาด มุ่งไปสู่แนวโน้มการพัฒนาเครือข่ายช่องทางตลาดให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลความยั่งยืน

ปัจจัยด้านความท้าทายในการพัฒนาการจัดการห่วงโซ่อุปทาน ในการรวบรวมข้อมูลโดยเป็นผลมาจากกิจกรรมการการสัมภาษณ์เชิงลึกและแลกเปลี่ยนความรู้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสินค้าเกษตร ทำให้เห็นถึงวิเคราะห์กระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานให้เห็นถึงกลไกในการขับเคลื่อนกระบวนการบริการภายในห่วงโซ่อุปทานอีกด้วย พบประเด็นที่กล่าวถึง ที่ประกอบด้วยปัจจัยทั้งภายนอกและภายใน เช่น องค์ความรู้ทางด้านนวัตกรรม เทคโนโลยียังไม่เพียงพอ การลงทุนทางดิจิทัลเทคโนโลยีทางการสร้างประชาสัมพันธ์ สร้างการรับรู้ การติดต่อกับตลาดอื่นที่สามารถเปิดช่องทางการค้าได้ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุดารัตน์ พิมพ์รัตนกานต์ (2560) และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2553) ที่มีข้อสรุปตรงกันว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาใช้ในกระบวนการจะมีส่วนในการส่งผลต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน

นอกจากนี้ประเด็นด้านช่องว่างระหว่างอุปสงค์และอุปทานโดยเกษตรกรไม่มีข้อมูลด้านอุปสงค์สินค้าเกษตรมากนัก เมื่อตลาดสินค้าเกษตรปลอดภัยที่มีแนวโน้มขยายตัวมีมูลค่าสูงขึ้น แต่ยังคงขาดการพัฒนาวัตกรรมการบริการในกลุ่มนี้ให้มีมูลค่าสูงและขีดความสามารถในการค้าขายที่ยั่งยืนอีกด้วย เมื่อวิเคราะห์ต่อไปนั้นสิ่งที่คณะผู้วิจัยเล็งเห็นถึงการนำนวัตกรรมบริการ นวัตกรรมทางเทคโนโลยีที่ปรับใช้ในบริบทของห่วงโซ่อุปทานตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำนั้น โดยพัฒนาการเชื่อมโยงพื้นที่ปลูกสินค้าเกษตรปลอดภัยและพื้นที่จุดหมายปลายทางที่ส่งมอบการบริการให้กับธุรกิจจนกระทั่งธุรกิจนั้นส่งมอบสินค้าถึงผู้บริโภค และต้องมีความเหมาะสมและยืดหยุ่นให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่นั้น ๆ อีกด้วย คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างระบบของอุปสงค์อุปทาน ที่ไม่ใช่เพียงการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้ผลิตกับผู้บริโภค แต่เป็นการส่งมอบการบริการที่อยู่บนพื้นฐานของความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าบ้าน (Host) กับผู้มาเยี่ยมเยือน (Guest) ที่เอาใจใส่ทุกกระบวนการภายในห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งส่งผลต่อคุณค่าที่แลกเปลี่ยนระหว่างอุปสงค์และอุปทาน เช่น อาจก่อให้เกิดการนำข้อมูลสู่การวางแผนในการปลูกพืชประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นการพัฒนานวัตกรรมบริการในการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการจึงต้องคำนึงถึงประเด็นความสอดคล้องของอุปสงค์เป็นสำคัญ

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ผลการศึกษาการจัดการประสิทธิภาพในการจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรในภาคธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการ การสร้างจุดแข็งเชื่อมโยงสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยบางส่วนต้องสร้างบทบาทของเทคโนโลยียังคงเป็นประเด็นสำคัญของการสร้างความสามารถในการแข่งขัน เมื่อพิจารณาจากแนวโน้มการใช้เทคโนโลยีที่นำมาปรับใช้ในการทำงาน ระบบการจัดการ การวางแผน การสั่งซื้อ ระบบการเก็บสินค้า และระบบการจัดการการขนส่งสินค้า โดยส่งมอบบริการสินค้าเกษตรปลอดภัยในฐานะเกิดสุขภาพที่ดีต่อผู้บริโภค จึงเกิดประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เมื่อผู้บริโภครู้สึกสุขภาพดีทั้งกายและใจ นั้นมีส่วนหนึ่งที่พื้นฐานมาจากผลิตภัณฑ์สินค้าเกษตรปลอดภัยที่สร้างทั้งมูลค่าให้แก่เกษตรกร ธุรกิจโรงแรมและบริการ และส่ง

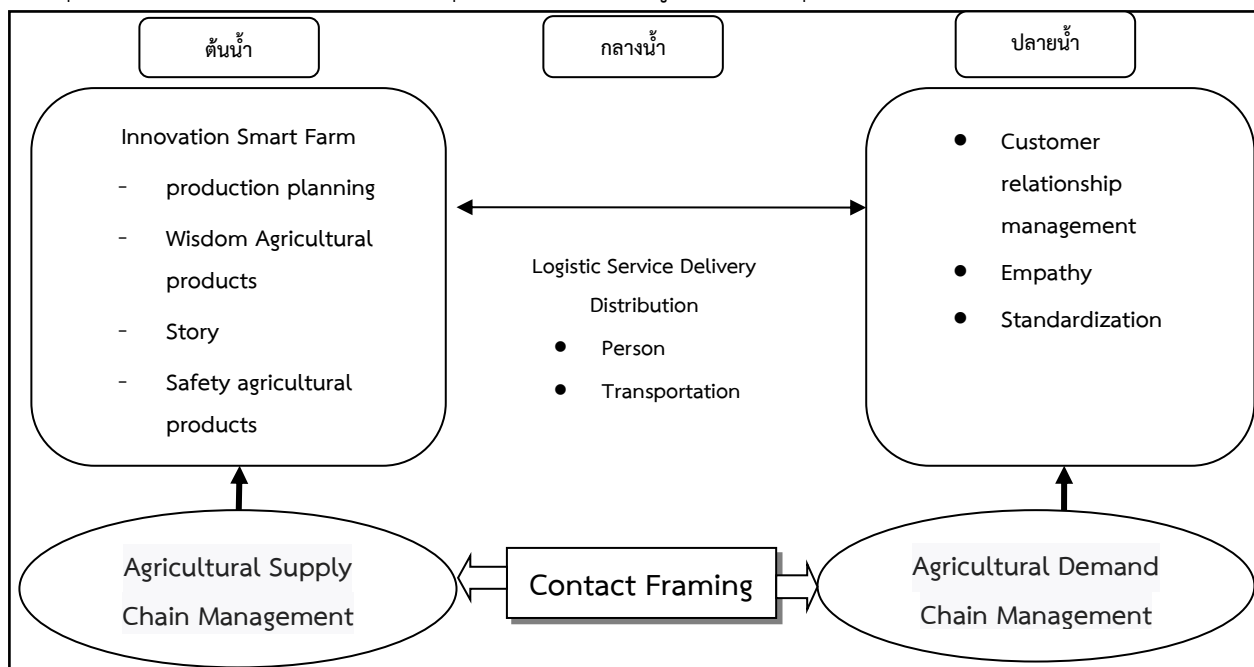

ต่อคุณค่าถึงผู้บริโภค ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ Mongkolnimitr (2020) ที่ได้กล่าวว่า การยกระดับห่วงโซ่คุณค่าการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ท้องถิ่น โดยเฉพาะอาหารโดยการยกระดับผลิตภัณฑ์นำสินค้าเกษตรท้องถิ่นมาประกอบอาหารนั้นจะมีส่วนในการสร้างประสบการณ์ท้องถิ่นทางการท่องเที่ยวและดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าการพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากเครือข่ายพันธมิตรในห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อผลักดันให้มีประสิทธิภาพทั้งระบบโดยในแต่ละส่วนจะต้องมีปัจจัยใดบ้างในการผลักดันเชื่อมโยงกันโดยสมบูรณ์ ได้ โดยเรียกรูปแบบแบบจำลองคือ S-MICE Model ประกอบไปด้วย S “Smart” หมายถึง การจัดการฟาร์มสินค้าเกษตรเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม M “Modren Manager” หมายถึง การจัดการสมัยใหม่ทุกร้อยต่อกิจกรรมภายในห่วงโซ่อุปทาน, I “Innovation” หมายถึง การจัดการนวัตกรรมต่าง ๆ ภายในธุรกิจเกษตร, C “Chain” หมายถึง การจัดการการเชื่อมโยงที่เน้นการเชื่อมโยงทุก ๆ กิจกรรมบนห่วงโซ่อุปทาน และ E “Empathy” หมายถึง การบริการลูกค้าส่งผ่านคุณค่าของสินค้าบริการที่มีมูลค่าสูง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงองค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลการวิจัย

จากแผนภาพที่ 2 จะแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตร โดยจะมีความสัมพันธ์กับข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรการสินค้าเกษตรที่อยู่ภายในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำมาสู่กระบวนการตลาดที่ยั่งยืนของเกษตรกรได้ โดยเรียกรูปแบบแบบจำลอง คือ S-MICE Model ซึ่งหมายถึง การจัดการฟาร์มเกษตรสมัยใหม่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมโดยใช้นวัตกรรมบริการเพื่อเชื่อมโยงห่วงโซ่อุปทานด้วยการส่งมอบบริการที่มีมูลค่าสูงสู่กลุ่มลูกค้าธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการโดยแนวคิดทั้งหมดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

สรุป

การพัฒนารูปแบบการเชื่อมโยงการจัดการห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา การสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนในการผลักดันให้เกิดช่องทางการจำหน่ายสินค้าเกษตรปลอดภัยอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพในการบริการและการบ่มเพาะความสำคัญทุก ๆ กิจกรรมให้เกิดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสำคัญตระหนักเชื่อมโยงซึ่งกันและกันของสินค้าเกษตรปลอดภัยสู่ตลาดอื่น ๆ และการออกแบบระบบปัจจัยที่มีส่วนห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจโรงแรมและธุรกิจบริการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 หน่วยงานภาครัฐควรมีการลงพื้นที่ การจัดเวทีเพื่อสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัย ชุมชน และภาคีการพัฒนาพื้นที่เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการทำงานเชิงพื้นที่ทั้ง 6 ชุมชนเกษตร ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการถอดบทเรียนองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ และองค์ความรู้ในภาควิชาการทางด้านการจัดการสินค้าเกษตรปลอดภัย

1.2 การนำผลการวิจัยเข้าสู่ประเด็นยุทธศาสตร์ในหน่วยงานที่มีความเกี่ยวข้อง อันได้แก่สำนักงานเกษตรจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานเกษตรประจำอำเภอและหน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น และการพัฒนาของพื้นที่ที่ศึกษาเพื่อนำไปสู่การใช้ประโยชน์ต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจรูปแบบอื่น ๆ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเพิ่มโอกาสในการกระจายสินค้าที่หลากหลายมากขึ้น

2.2 ควรมีการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายห่วงโซ่อุปทานสินค้าเกษตรสู่ธุรกิจทุกรูปแบบทั้งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และจังหวัดใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการกระจายสินค้าผ่านช่องทางที่หลากหลายมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ (มทรส.) สัญญาเลขที่ RDG61A0008/09 ภายใต้โครงการวิจัยท้าทายไทยระยะที่ 2 ประจำปีงบประมาณ 2561 กลุ่มเรื่องนวัตกรรมเพื่อการพัฒนาเชิงพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กุลพงษ์ ยูนิพันธ์ และกฤษดา วิเศษธีรานนท์. (2548). *Supply Chain & Logistics: ทฤษฎีและตัวอย่างจริง*. กรุงเทพมหานคร: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ, จินดา ขลิบทอง, และเพชร ทวีวงศ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างยั่งยืน. *TLA Research Journal*, 11(1), 48-62.
- มีงสรรพ ขาวสะอาด. (2550). *การบรรยายเรื่องโลจิสติกส์สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศญี่ปุ่น*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิทยา สุหฤตดำรง. (2546). *โลจิสติกส์และการจัดการโซ่อุปทานอธิบายได้ง่ายนิดเดียว*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดยุคเข็ญ.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2553). *โครงการศึกษาแนวทางการจัดการห่วงโซ่อุปทานและโลจิสติกส์ของสินค้าเกษตรภายใต้โครงการการศึกษาวิจัยตลอดจนติดตามประเมินผลเพื่อเสนอแนวทงนโยบายการปรับโครงสร้างภาคการผลิตการค้าและการลงทุน*. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). *ภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ปี 2562 และแนวโน้มปี 2563*. กรุงเทพมหานคร: กองนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุดาร์ตน์ พิมลรัตนกานต์. (2560). การจัดการห่วงโซ่อุปทานของสินค้าเกษตรกล้วยไม้ในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ)*, 10(2), 1595-1610.
- Cao Mei and Qingyu Zhang. (2011). Supply chain collaboration: Impact on collaborative advantage and firm Performance. *Journal of Operations Management* 29, 163-180.
- David, Phillip Kaminsky, and Edith Simchi-Levi. (2003). *Designing and Managing the Supply Chain: Concepts, Strategies, and Case Studies*, Homewood. IL: Richard D. Erwin.
- Monczka, R.M., Petersen, K.J., Handfield, R.B., & Ragatz, G.L. (1998). Success factors in strategic supplier alliances: the buying company perspective. *Decision sciences*, 29(3), 553-577.
- Zhang, X., Song, H., & Huang, G.Q. (2009). Tourism supply chain management: A new research agenda. *Tourism management*, 30(3), 345-358.

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิต
ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

FACTORS INFLUENCING BLOOD PRESSURE MEASUREMENT DEVICE PURCHASING DECISIONS AMONG CONSUMERS IN BANGKOK METROPOLITAN

วัชรพงษ์ พนิตธำรง

Watcharapong Panittumrong

คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Business Administration Faculty, Kasetsart University

E-mail: visionwpg@hotmail.com

Received August 2, 2021; Revised August 4, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร และ 2) ศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือผู้บริโภคที่อาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 บาท การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่แตกต่างกันมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ปัจจัยส่วนประสมการตลาด มีระดับความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ และการทดสอบสมมติฐานส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมการตลาด จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: อปกรณการแพทย์, เครื่องวัดความดันโลหิต, การตัดสินใจซื้อ, ส่วนประสมการตลาด

Abstract

The objectives of this research are 1) to compare the differences between the demographic factors in decision to purchase blood pressure measurement device of consumers in Bangkok metropolitan and 2) to study the marketing mix factors influencing the decision to purchase blood pressure measurement device among consumers in Bangkok metropolitan. The samples used in the research were 400 consumers living in Bangkok metropolitan. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test analysis, analysis of variance; ANOVA, Pearson's correlation and multiple regression analysis, 95% confidence level.

The results of the study showed that the majority of the samples were female with marital status and undergraduate education. Most of them work in private companies and have average monthly income between 30,001–50,000 baht. The hypothesis test comparing different consumer demographic factors had a significant effect on the blood pressure measurement device purchasing process of the consumers at 0.05 level. Marketing mix factor has a level of importance in the blood pressure measurement device purchasing process and the hypothesis testing of marketing mix influencing the purchasing decision process of blood pressure monitors of consumers in Bangkok metropolitan found that the marketing mix consisted of 3 aspects, namely product, price and marketing promotion had an effect on the decision-making process to buy blood pressure monitors of consumers in Bangkok metropolitan statistically significant at the 0.05 level.

Keywords: Medical Device, Blood Pressure Measurement Device,
Purchasing Decision Making, Marketing Mix

บทนำ

ความดันโลหิตเป็นเสมือนตัวบ่งชี้ถึงภาวะปกติหรือผิดปกติของร่างกาย ในปัจจุบันโรคความดันโลหิตสูงถือเป็นปัญหาทางด้านสุขภาพทั่วโลก และคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2568 ประชากรมากกว่า 1.5 พันล้านคนทั่วโลกจะเผชิญกับโรคความดันโลหิตสูง ซึ่งผู้ป่วยที่มีโรคความดันโลหิตสูงมีความเสี่ยงที่จะทำให้เกิดโรคหัวใจร้อยละ 50 และโรคหลอดเลือดสมองร้อยละ 75 (Himmelfarb, Commodore-Mensah, Hill: 2016) ในขณะเดียวกัน ผลการวิจัยพบว่า ประมาณร้อยละ 40 ของประชากรในวัย 25 ปีขึ้นไปเสี่ยงต่อการเป็นโรคความดันโลหิตสูง และในหลาย ๆ ประเทศ พบว่า 1 ใน 5 ของประชากรกลุ่ม

นี้ก็เริ่มมีความเสี่ยงที่จะมีภาวะความดันโลหิตสูงเช่นกัน (ฉลาดซื้อ, 2564) ทั้งนี้ ในประเทศไทยจากรายงานของสำนักโรคไม่ติดต่อ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุขรายงานอัตราการป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2560–2562 (2,008.92, 2,091.28 และ 2,245.09 ต่อประชากร 100,000 คนตามลำดับ) (กองโรคไม่ติดต่อ, 2563)

แพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวมักแนะนำให้ประชาชนวัดความดันโลหิตด้วยตนเองที่บ้าน (อรณิสาน อีสรรานนท์, เรือนขวัญ กัณหาสิงห์ และสวณี เต็งรังสรรค์, 2563) โดยที่การวัดความดันโลหิต ผู้ใช้งานเครื่องมือวัดควรรู้จักการดูแลรักษาเครื่องมือวัด และปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกับการวัด เพื่อให้สามารถวัดความดันโลหิตได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ยังผลให้นำไปใช้ในการตรวจวินิจฉัย และตรวจติดตามโรคได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่เข้ารับการตรวจรักษาในสถานพยาบาล หรือผู้ป่วยในกลุ่มโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (Non-communicable diseases: NCDs) เช่น โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดสมอง โรคหัวใจ เป็นต้น ในปัจจุบันเครื่องวัดความดันโลหิตมี 2 ประเภท คือ แบบเชิงกล และแบบอัตโนมัติ โดยมีการควบคุมคุณภาพผลิตภัณฑ์โดยกระทรวงสาธารณสุขอย่างต่อเนื่อง และเครื่องวัดความดันโลหิตที่นิยมใช้กันในประเทศไทยอาจแสดงผลในรูปแบบตัวเลขหรือดิจิทัลก็ตาม (อรรถเกียรติกาญจนพิบูลวงศ์ และภัทระ แสนไชยสุริยา, 2564)

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองหลวงของประเทศไทยที่มีจำนวนผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ทางการแพทย์เพื่อการจำหน่ายเป็นจำนวนมาก รวมไปถึงเครื่องวัดความดันโลหิตด้วย กลยุทธ์ทางการตลาดที่กำหนดโดยผู้ประกอบการจึงต้องวางแผนขึ้นโดยคำนึงถึงความต้องการของผู้บริโภค ซึ่งการสร้างกลยุทธ์การตลาดมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบด้านจริยธรรมของผู้แทนขายอุตสาหกรรมอุปกรณ์การแพทย์อีกด้วย (รัตนา ชัยกัลยา, 2558) การตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดและจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ให้ตรงตามความต้องการของผู้บริโภค อันจะส่งผลต่อสุขภาพโดยรวมของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ทางการแพทย์ของประเทศไทยอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มปัจจัยประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

การทบทวนวรรณกรรม

ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) เป็นเครื่องมือทางการตลาดที่ผู้บริหารใช้ดำเนินงานทางกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางการตลาดที่กำหนดไว้ โดยส่วนประสมการตลาดสำหรับสินค้าต่าง ๆ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ (Kotler & Armstrong, 2018) ดังต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product) หมายถึง สิ่งที่มีตัวตนหรือไม่มีตัวตนที่ใช้เพื่อการตอบสนองความต้องการและสร้างความพึงพอใจแก่ผู้บริโภค โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ชนิด คือ 1) ผลิตภัณฑ์ที่สามารถจับต้องได้ เรียกว่า สินค้า และ 2) ผลิตภัณฑ์ที่ไม่สามารถจับต้องได้ เรียกว่า บริการ ทั้งนี้ นักการตลาดอธิบายไว้ว่า ผลิตภัณฑ์มีรายละเอียดประกอบไปด้วย ตรายสินค้า ส่วนประสมผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ ขนาดสินค้า การบริหาร คุณภาพผลิตภัณฑ์ การบริการ การรับประกัน และการรับประกันสินค้า ในขณะที่ Kerin & Hartley (2019) อธิบายไว้ว่า ผลิตภัณฑ์มี 3 ระดับ คือ ผลิตภัณฑ์หลัก (Core Product) รูปลักษณะผลิตภัณฑ์ (Actual Product) และผลิตภัณฑ์ส่วนควบ (Augmented Product)

2. ราคา (Price) หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้เพื่อเกิดการแลกเปลี่ยนผลิตภัณฑ์หรือบริการ วัตถุประสงค์ในการกำหนดราคามีหลายประการ ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมและนโยบายขององค์กร เช่น กำหนดราคาเพื่อให้ได้ผลตอบแทนเป้าหมาย กำหนดราคาเพื่อกำไรสูงสุด กำหนดราคาเพื่อการแข่งขัน เป็นต้น ซึ่งหากกิจการจะประสบความสำเร็จในการตั้งราคาผลิตภัณฑ์ ผู้บริหารจะต้องพิจารณาในเรื่องราคาสินค้า ส่วนลด ส่วนยอมให้ และเงื่อนไขการชำระเงินด้วย

3. การจัดจำหน่าย (Place) หมายถึง กระบวนการในการเคลื่อนย้ายกรรมสิทธิ์ของผลิตภัณฑ์และบริการจากผู้ผลิตไปยังผู้บริโภคคนสุดท้ายหรือผู้ใช้ทางธุรกิจ โดยช่องทางการจัดจำหน่ายเป็นกิจกรรมที่นักการตลาดจะต้องวางแผนให้ชัดเจน เพราะเกี่ยวข้องกับการกระจายผลิตภัณฑ์จากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค โดยช่องทางการจัดจำหน่ายมีกิจกรรมที่สำคัญประกอบไปด้วย การเลือกใช้ช่องทางการขาย คนกลางในช่องทางการขาย โดยนักการตลาดยังมองไปถึงการจัดส่งและกระจายสินค้า เช่น กระบวนการสั่งซื้อ อุปกรณ์การเคลื่อนย้าย การคลังสินค้า การบริหารสินค้าคงคลัง และการขนส่ง

4. การส่งเสริมการตลาด (Marketing Promotion) หมายถึง การสื่อสารรูปแบบต่าง ๆ จากองค์กรธุรกิจไปยังกลุ่มลูกค้าเป้าหมายเพื่อสร้างทัศนคติและพฤติกรรมการซื้อสินค้า โดยนักการตลาดกำหนดให้มีกิจกรรมการสื่อสารการตลาดประกอบไปด้วย การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การส่งเสริมการขาย การขายโดยพนักงานขาย และการตลาดทางตรง ทั้งนี้ การตลาดยุคใหม่อาจกำหนดให้มีการสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ ซึ่งหมายถึงการผสมผสานการสื่อสารการตลาดหลาย ๆ เครื่องมือให้มีความสอดคล้องกัน

การตัดสินใจซื้อทางการตลาด มีความเกี่ยวข้องกับสิ่งกระตุ้นทางการตลาด ทั้งที่เป็นสิ่งกระตุ้นอันเกิดจากผู้ขายและสิ่งกระตุ้นที่เกิดจากพฤติกรรมของผู้บริโภคเอง โดยการตัดสินใจซื้อ สามารถ

พิจารณาได้เป็นขั้นตอนต่าง ๆ ซึ่งกระบวนการตัดสินใจซื้อทางการตลาด ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน (Kotler & Keller, 2016) ดังต่อไปนี้

ขั้นแรก คือ ขั้นตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ (Problem or Need Recognition) โดยที่ปัญหาก็คือความแตกต่างระหว่างสภาพอุดมคติและสภาพความเป็นจริงจากการรับรู้ของบุคคล จึงก่อให้เกิดความต้องการที่จะเติมเต็มส่วนต่างระหว่างสภาพอุดมคติกับสภาพที่เป็นจริง โดยผู้บริโภคจะตัดสินใจแก้ไขปัญหาก็คือเมื่อปัญหามีความสำคัญ ทั้งนี้ผู้บริโภคอาจมีการแสวงหาข้อมูลเสียก่อน

ขั้นที่สอง คือ การเสาะแสวงหาข้อมูล (Search for Information) การที่ผู้บริโภคแสวงหาหนทางแก้ไขโดยหาข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อช่วยในการตัดสินใจซื้อจากแหล่งข้อมูล จากแหล่งบุคคล (Personal Search) เป็นแหล่งข่าวสารที่เป็นบุคคล เช่น ครอบครัว เพื่อ ผู้เชี่ยวชาญ แหล่งธุรกิจ (Commercial Search) เป็นแหล่งข่าวสารที่ได้ ณ จุดขายสินค้า สาขาหรือตัวแทนจำหน่าย แหล่งข่าวทั่วไป (Public Search) เป็นแหล่งข่าวสารที่ได้จากสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และจากประสบการณ์ของผู้บริโภคเอง (Experimental Search) อันเป็นการที่ผู้บริโภคได้ลองสัมผัสตรวจสอบ ทดลองใช้ โดยผู้บริโภคบางคนก็ใช้ความพยายามในการเสาะแสวงหาข้อมูลอย่างมาก

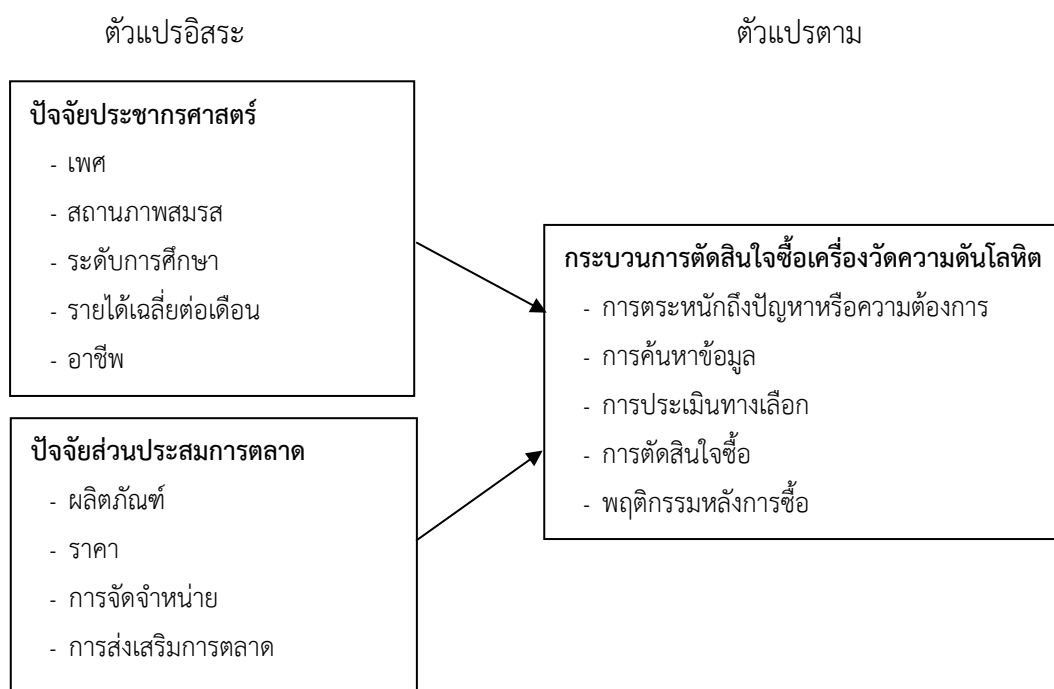
ขั้นตอนที่สาม คือ การประเมินทางเลือก (Evaluation of Alternative) โดยผู้บริโภคจะประเมินทางเลือกและตัดสินใจทางเลือกที่ดีที่สุด วิธีการที่ผู้บริโภคใช้ในการประเมินทางเลือกจะประเมินโดยการเปรียบเทียบข้อมูลคุณสมบัติของแต่ละสินค้าและในการที่จะเลือกเพียงตราเดียว อาจขึ้นอยู่กับความเชื่อ ค่านิยม ความศรัทธาในตราสินค้า หรืออาจขึ้นอยู่กับประสบการณ์ของผู้บริโภคที่ผ่านมาในอดีต

ขั้นตอนที่สี่ คือ การตัดสินใจซื้อ (Decision Making) โดยปกติแล้วผู้บริโภคจะค้นหาข้อมูลและใช้ระยะเวลาในการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดแตกต่างกัน คือ ผลิตภัณฑ์บางอย่างต้องการข้อมูลมากต้องใช้เวลาในการเปรียบเทียบนาน แต่สำหรับบางผลิตภัณฑ์ผู้บริโภคอาจไม่ใช้เวลานานนักก็ได้

ขั้นตอนสุดท้าย คือ พฤติกรรมหลังการซื้อ (Post purchase Behavior) โดยที่ผู้บริโภคจะได้รับประสบการณ์ในการบริโภคที่เป็นความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ ถ้าพอใจจะทำให้เกิดการซื้อซ้ำได้หรืออาจจะแนะนำให้เกิดลูกค้าใหม่ แต่ถ้าไม่พอใจผู้บริโภคก็อาจจะเลิกซื้อสินค้านั้น ๆ ในครั้งต่อไปและอาจส่งผลเสียต่อเนื่องจากการบอกต่อทำให้ลูกค้าซื้อสินค้าน้อยลงด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิดส่วนประสมการตลาดของ Kotler & Armstrong (2018) และกระบวนการตัดสินใจซื้อทางการตลาดของ Kotler & Keller (2016) โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกันมีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครแตกต่างกัน
2. ปัจจัยส่วนประสมการตลาดมีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการศึกษา

1. ขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ ผู้บริโภคที่ซื้อสินค้าเครื่องวัดความดันโลหิตด้วยตนเอง โดยมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. ขอบเขตระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ ถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2564
3. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ส่วนประสมทางการตลาดตามแนวคิด 4P's ซึ่งประกอบไปด้วย ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด สำหรับเนื้อหาด้านการตัดสินใจซื้อเป็นไปตามกระบวนการตัดสินใจซื้อ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การตระหนักถึงปัญหาหรือความต้องการ การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาเชิงปริมาณ (Quantitative Study) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ จำนวน 400 ชุด โดยเครื่องมือในการวิจัยมีการทดสอบความตรงด้วยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน และมีการทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือ ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.843

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัยคือผู้บริโภคที่ซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตในเขตกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ราย ซึ่งเป็นการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) กล่าวคือ มีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ และแบบตามสะดวก ตามลำดับ โดยการสุ่มตัวอย่างครอบคลุมจำนวนประชากรในการวิจัยตามหลักสถิติด้วยการคำนวณตามความเชื่อมั่น 0.95 ของยามาเน่ และเพิ่มเติมจำนวนให้มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบผสมผสานระหว่างการแจกแบบสอบถามวิธีเผชิญหน้ากับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งมีจำนวน 150 ชุด และเก็บรวบรวมข้อมูลจากการกรอกข้อมูลด้วยตนเองของผู้ตอบแบบสอบถามวิธีออนไลน์ ซึ่งมีคำถามคัดกรองเพื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย โดยมีจำนวน 250 ชุด รวมเป็นเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด

สถิติที่ใช้ในการวิจัย การวิจัยครั้งนี้ใช้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติอ้างอิง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ โดยผู้วิจัยประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัย ประชากรศาสตร์	การตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิต				
	การตระหนัก ปัญหา	การค้นหา ข้อมูล	การประเมิน ทางเลือก	การตัดสินใจ	พฤติกรรม หลังการซื้อ
เพศ	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
สถานภาพสมรส	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
ระดับการศึกษา	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน
อาชีพ	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน	แตกต่างกัน

จากตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยประชากรศาสตร์ต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่ต่างกัน ในด้านเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตที่ต่างกันในทุกขั้นตอน ทั้งในด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจ และพฤติกรรมหลังการซื้อ

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาดกับการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ส่วนประสมการตลาด	กระบวนการตัดสินใจซื้อ ในภาพรวม		ทิศทางความสัมพันธ์ ระหว่างตัวแปร
	Correlation	Sig.	
ด้านผลิตภัณฑ์	.558	.000*	ทิศทางเดียวกัน
ด้านราคา	.638	.000*	ทิศทางเดียวกัน
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.550	.000*	ทิศทางเดียวกัน
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.562	.000*	ทิศทางเดียวกัน

* มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนประสมการตลาดกับการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตในภาพรวมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ตัวแปรพยากรณ์	B	Beta	t	Sig.
(ค่าคงที่)	1.175		6.992	.000*
ด้านผลิตภัณฑ์	.169	.172	3.418	.001*
ด้านราคา	.253	.359	7.398	.000*

ตัวแปรพยากรณ์	B	Beta	t	Sig.
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	.061	.079	1.474	.141
ด้านการส่งเสริมการตลาด	.203	.240	5.155	.000*
R = .709, R ² = .503, Adj.R ² = .498, F = 100.054, Sig. = .000*				

ระดับนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ 0.05

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์อิทธิพลของปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตในภาพรวมของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร โดยตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัว ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาด สามารถอธิบายกระบวนการการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตโดยรวมได้ เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) เท่ากับ 0.709 ซึ่งแสดงว่ากลุ่มของตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (R²) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.503 หรือคิดเป็นร้อยละ 50.3 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 49.7 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่มีผลต่อกระบวนการการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

จากตาราง สามารถสร้างสมการถดถอยหรือสมการพยากรณ์กระบวนการการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร คือ

$$Y = 1.175 + 0.169X_1 + 0.253X_2 + 0.203X_4$$

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ปัจจัยประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน ในด้านเพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตที่แตกต่างกันในทุกขั้นตอน ทั้งในด้านการตระหนักถึงปัญหา การค้นหาข้อมูล การประเมินทางเลือก การตัดสินใจ และพฤติกรรมหลังการซื้อทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ซื้อและผู้บริโภคเครื่องวัดความดันโลหิตมีความหลากหลาย เช่น วัยรุ่นอาจซื้อให้กับผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกัน ผู้ที่มีปัญหาด้านความดันโลหิตพบทั้งเพศชายและเพศหญิง ตลอดจนปัญหาสุขภาพด้านความดันโลหิตพบได้ทั้งผู้ที่มีรายได้สูงและรายได้ต่ำ ซึ่งผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับ งานวิจัยของ Bhavyasri, Manikandan and Kamaraj (2019) ที่ระบุไว้ในงานวิจัยว่า การตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์เครื่องมือแพทย์ มีความหลากหลายและแตกต่างกันอย่างมาก อันเนื่องมาจากผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกช่วงวัยและประชาชนที่มีลักษณะทางประชากรศาสตร์ที่แตกต่างกัน

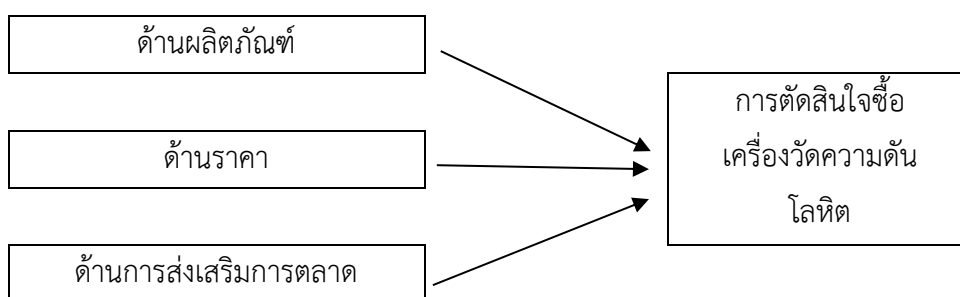
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมการตลาดด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาดมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ปัจจัยที่มีค่าอิทธิพลสูงสุดคือ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ สาธิตา ปานขวัญ และชัยยศ อินทร์ติยะ (2557) ที่ระบุไว้ว่าคุณภาพผลิตภัณฑ์ของเครื่องวัดความดันโลหิตมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการใช้งานของผู้บริโภคโดยเฉพาะอย่างยิ่งมีความสำคัญต่อบุคลากรทางการแพทย์ ในขณะที่ผลงานวิจัยฉบับนี้ ยังมีความสอดคล้องกับ Sim (2020) ที่สรุปไว้ว่า ธุรกิจผลิตเครื่องมือทางการแพทย์ให้ความสำคัญกับการกำหนดราคาสินค้าและการส่งเสริมการตลาดเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันให้กับธุรกิจ ทั้งนี้ อันเนื่องมาจากอุตสาหกรรมเครื่องมือทางการแพทย์มีการแข่งขันที่รุนแรงอันเนื่องมาจากปัญหาสุขภาพของผู้บริโภคนั่นเอง

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

เพศ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับการศึกษา และอาชีพ ของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตที่แตกต่างกัน สำหรับผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

ปัจจัยด้านราคา ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด และปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

รายละเอียดแสดงตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 องค์ความรู้ใหม่อิทธิพลของปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร

สรุป

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ระดับการศึกษาปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001-50,000 บาท การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้บริโภคที่แตกต่างกันมีผลกระทบต่อกระบวนการ

การตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ปัจจัยส่วนประสมการตลาด มีระดับความสำคัญต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อ และการทดสอบสมมติฐานส่วนประสมการตลาดที่มีอิทธิพลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนประสมการตลาด จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสมการพยากรณ์กระบวนการตัดสินใจซื้อเครื่องวัดความดันโลหิตของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร คือ $Y = 1.175 + 0.169X_1 + 0.253X_2 + 0.203X_3$ โดยกลุ่มของตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามมาก ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (R^2) พบว่ามีค่าเท่ากับ 0.503

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผู้ผลิตเครื่องวัดความดันโลหิตควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย เช่น แบบเชิงกล แบบดิจิทัล เป็นต้น โดยสร้างความแตกต่างในผลิตภัณฑ์ให้ผู้บริโภคแต่ละกลุ่มที่ไม่เหมือนกัน เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์สีสันทันที่หลากหลายน่าสนใจ ลักษณะปุ่มกดที่แตกต่างกัน เสียงเตือนที่มีความดัง ทั้งนี้เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคที่มีความแตกต่างกัน ทั้งในด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา เป็นต้น

1.2 ผู้ผลิตเครื่องวัดความดันโลหิตที่จัดจำหน่ายในประเทศไทยควรมีการทดสอบมาตรฐานจากหน่วยงานภาครัฐของไทยหรือของสากล และมีการแสดงความเป็นมาตรฐานหรือคุณภาพของผลิตภัณฑ์ให้กับผู้บริโภคได้รับทราบเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างความเชื่อมั่นต่อคุณภาพสินค้า ซึ่งผู้บริโภคให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

1.3 ผู้จัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์เครื่องวัดความดันโลหิตควรจัดให้มีการส่งเสริมการตลาดที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคผ่านสื่อประเภทต่าง ๆ ที่มีความครอบคลุมถึงกลุ่มผู้บริโภค เช่น สื่อออนไลน์ สื่อบุคคลประเภทพนักงานขาย เป็นต้น

1.4 ผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายเครื่องวัดความดันโลหิตควรจัดให้มีนโยบายการตั้งราคาสินค้าที่ครอบคลุมถึงผู้บริโภคอันมีระดับรายได้ที่แตกต่างกัน กล่าวคือ จัดให้มีแนวระดับราคาสินค้าที่หลากหลาย รวมไปถึงการให้ส่วนลดและส่วนยอมให้ทางการตลาด ที่เหมาะสมกับตลาดเป้าหมายแต่ละกลุ่ม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งต่อไปควรมีการศึกษาด้านความภักดีของตราสินค้าสำหรับเครื่องวัดความดันโลหิตเพื่อเป็นผลต่อการตัดสินใจซื้อซ้ำของผู้บริโภคและเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมความภักดีในผลิตภัณฑ์ของผู้ประกอบการ

2.2 การวิจัยในครั้งต่อไปควรศึกษาพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคเครื่องวัดความดันโลหิตโดยแยกมุ่งไปที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อันเนื่องมาจากเป็นภูมิภาคที่มีผู้สูงอายุอาศัยเป็นจำนวนมากและมีผลต่อปริมาณผู้บริโภคเครื่องวัดความดันโลหิต

เอกสารอ้างอิง

- กองโรคไม่ติดต่อ กระทรวงสาธารณสุข. (2563). *รายงานประจำปี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษรและกราฟฟิคดีไซน์.
- กองสนับสนุนบริการสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *เครื่องวัดความดันโลหิต*. กรุงเทพมหานคร: ปิยอนด์ พับลิชชิง.
- ฉลาดซื้อ. (2564). *เครื่องวัดความดันโลหิต* (นิตยสารออนไลน์, ฉบับที่ 179). สืบค้น 12 มีนาคม 2564. จาก <https://www.chaladsue.com/article/552/เครื่องวัดความดันโลหิต>.
- รัตนา ชัยกัลยา. (2558). วัฒนธรรมผู้แทนขาย จริยธรรมผู้แทนขาย และการตลาดสัมพันธ์ที่มีต่อคุณภาพความสัมพันธ์ของลูกค้าอุปกรณ์เครื่องมือแพทย์. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*. 7(3). 63-74.
- สาธิตา ปานขวัญ และชัยยศ อินทร์ติยะ. (2557). คุณภาพเครื่องวัดความดันโลหิตของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เขตสุขภาพที่ 4. *วารสารชุมชนนวกวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- อรณิสรา อีสสรานนท์, เรือนขวัญ กัณหาสิงห์ และ สวณี เต็งรังสรรค์. (2563). ระดับความรู้เรื่องการวัดความดันโลหิตด้วยตัวเองที่บ้านของแพทย์เวชศาสตร์ครอบครัวในประเทศไทย. *วารสารศรีนครินทร์เวชสาร*. 35(1), 38-43.
- อรรณเกียรติ กาญจนพิบูลวงศ์ และ ภัทระ แสนไชยสุริยา. (2564) การศึกษาความพร้อมการจัดบริการคัดกรองโดยใช้เครื่องวัดความดันโลหิตที่สามารถส่งข้อมูลผ่านระบบออนไลน์แบบอัตโนมัติในชุมชนโดยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน. *วารสารควบคุมโรค*, 47(2), 278-288.
- Bhavyasri, D., Manikandan, K., & Kamaraj, R. (2019). Marketing Approval for Medical Devices in European Union. *Research Journal of Pharmacy and Technology*, 12(1), 391-395.

- Himmelfarb, C. R. D., Commodore-Mensah, Y., & Hill, M. N. (2016). Expanding the role of nurses to improve hypertension care and control globally. *Annals of Global Health*, 82(2), 243-253.
- Kerin, R., & Hartley, S. (2019). *Marketing*. 14th ed. New York: McGraw-Hill.
- Kotler, P. and Armstrong, G., (2018). *Principles of marketing*. (17th ed). Harlow: Pearson.
- Kotler, P. and Keller K.L. (2016). *Marketing Management*. (15th ed). Edinburgh: Pearson.
- Sim, M. J. (2020). Globalization and Transnational Corporations: Innovative Transnational Business Model for Medical Device Industry in the 21st Century (Doctoral dissertation). Massachusetts: University of Massachusetts Lowell.

การใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์
เพื่อการศึกษา ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

INFORMATION USE FOR CONDUCTING SCIENCE PROJECTS AT
SCIENCE CENTER FOR EDUCATION BY NON-FORMAL AND
INFORMAL EDUCATION OF UPPER SECONDARY LEVEL

ควรพิศ พัฒน์มณี, ชานาญ เขาวกัรติพงษ์, นันทิพย์ วิภาวิน

Kuanpis Putmanee, Chumnann Chaowakeratipong, Namtip Wipawin

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Sukhothai Thammathirat open University

E-mail : kuanpis@hotmail.com

Received July 8, 2021; Revised August 8, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ และเพื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำแนกตามเพศ อายุ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และประเภทของโครงการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2562 จำนวน 499 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือนักศึกษาที่ได้รับรางวัลจากการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ประเมินมาตราส่วนประมาณค่า มีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบรายคู่เชฟเฟ ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีการเข้าถึงสารสนเทศผ่านเครื่องมือช่วยค้นในโทรศัพท์มือถือ และมีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมากในขั้นตอนการสำรวจเพื่อคัดเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาที่มีอายุต่างกัน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาต่างกัน และประเภทของโครงการต่างกันจะมีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาที่มีเพศต่างกันจะมีการใช้สารสนเทศที่ไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศ พบว่านักศึกษาที่มีเพศต่างกัน

อายุต่างกัน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาต่างกันและประเภทของโครงการต่างกันจะมีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การใช้สารสนเทศ, โครงการวิทยาศาสตร์, ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

Abstract

The objectives of this research are to study information use and the problems of information use for science projects and to compare information use and problems of information use for science projects at science center for education of non-formal and informal education students classifying by gender, age, science center for education competing and types of projects. This research was a survey study with research population and sample consisted of 499 non-formal and informal education students who compete in science projects in the science center for Education in academic year of 2019 chosen by specific sampling as students who received awards from science project contests. The research instrument contest was questionnaire that the approximate scale type had a sentiment value of 0.94. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, t-test, F-test and Scheffe's method. The result of the research illustrated that the non-formal and informal education students used information for science projects at the high level in which the mostly used information access were done by mobile phones via search engine. The problems of information use were at the high level in which most problems were found in selecting topics of science projects. By comparing information use, students with different age, science center for education and types of projects used the different information at a significant difference of .05. However, students with the same gender were found to use the same information. For the problems of information use, students with different gender, age, science center for education and project types had different problems of the information use at a significant difference of .05

Keywords: Information Use, Science Project, Science Center for Education

บทนำ

การศึกษามีความสำคัญต่อการพัฒนาคน สังคม รวมทั้งประเทศชาติ ทุกประเทศในโลกต้องการยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้สูงขึ้น การศึกษาเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการ

พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพ การศึกษาช่วยให้มนุษย์มีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและเจตคติ ที่ถูกต้องในการพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม ประเทศกำลังพัฒนาต้องการ ยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชนและเพิ่มความมั่นคงของประเทศโดยเฉพาะการยกระดับ การดำรงชีพของประชาชนให้ดีขึ้น (พรชัย อรัณยานนท์ และพรจิต อรัณยานนท์, 2560) กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทหน้าที่ต้องจัดการศึกษาให้ทุกคนในชาติได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง (education for all) จึงได้ประกาศให้ใช้หลักสูตรการศึกษานอกระบบ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่มุ่งจัด การศึกษาเพื่อตอบสนองอุดมการณ์การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการ เรียนรู้ ตามปรัชญา “คิดเป็น” เพื่อสร้างคุณภาพชีวิตและสังคม เป็นการจัดการศึกษาที่เติมเต็มให้แก่ผู้ ที่ขาด พลาด หรือด้อยโอกาสจากการเรียนในระบบโรงเรียน หรือออกจากโรงเรียนกลางคัน (drop out) ให้ได้รับการศึกษาโดยไม่จำกัดเพศ อายุ ระดับการศึกษา และพื้นฐานความรู้เดิม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต (นิริมา คงสวัสดิ์ และวิชิต สุรัตน์เรืองชัย, 2557)

โครงการวิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกฝนการใช้ทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ในการแก้ปัญหา รวมทั้งพัฒนาเจตคติทางวิทยาศาสตร์ และช่วยให้นักเรียน เกิดการเรียนรู้ มีประสบการณ์จากการปฏิบัติจริง ฝึกแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งความรู้นี้จะติดตัวผู้เรียนไปตลอด เพราะโครงการวิทยาศาสตร์เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียน ผู้เรียนได้กำหนดขั้นตอน ตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยนำทักษะ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมในกลุ่มสาระต่าง ๆ หลากหลายรายวิชามานำมาบูรณาการกำหนดเป็นโครงการและการปฏิบัติ มีข้อดีคือ ไม่ปิดกั้นความอยากรู้อยากเห็นของนักเรียน ทำให้คิดได้กว้างไกล ได้ศึกษาค้นคว้าตาม ศักยภาพของตนเอง (เดิมศักดิ์ สุวรรณ, 2561)

ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นศูนย์ที่ขยายเครือข่ายศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อ การศึกษาไปสู่ภูมิภาค ได้จัดมหกรรมโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. (ONIE Science Project Festival) เพื่อเผยแพร่ผลงานของนักศึกษา กศน. โดยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) ได้ดำเนินงานจัดโครงการประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักศึกษา ด้านการใช้และอนุรักษ์พลังงานไฟฟ้าเพื่อชีวิตและสังคม การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โครงการวิทยาศาสตร์ เพื่อเป็นการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และการใช้ พลังงานไฟฟ้าในชีวิตประจำวัน พร้อมปลูกฝังกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และสร้างทัศนคติที่ดีต่อ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ให้กับนักศึกษา กศน.

จากการศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบการเรียนรู้ด้วยโครงการเห็นด้วยว่าการเรียนรู้แบบ โครงการเป็นประโยชน์สำหรับตัวผู้เรียน เพราะส่วนหนึ่งของการทำโครงการนับเป็นการสร้างองค์ความรู้ ให้กับผู้เรียน สร้างเสริมประสบการณ์จากการได้ฝึกปฏิบัติควบคู่ไปกับการเรียนทฤษฎีและการประกวด โครงการยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กร ดังนั้นเพื่อให้ได้ทราบข้อมูลสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อ

การทำโครงการวิทยาศาสตร์ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดเตรียมสารสนเทศให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษา กศน. เพื่อสนับสนุนกระบวนการจัดการเรียนการสอนและทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. ให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อเปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำแนกตาม เพศ อายุ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาที่ประกวด และประเภทของโครงการ

การทบทวนวรรณกรรม

นวลจันทร์ บุญหนู (2555) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศเพื่อการจัดทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนโรงเรียนมหิตลวิทยานุสรณ์ พบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการแสวงหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอน คือ การนิยามภาระงาน การกำหนดกลยุทธ์การแสวงหาสารสนเทศ การค้นหาและการเข้าถึงสารสนเทศ การนำข้อมูลไปใช้ การสังเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินผลลัพธ์กระบวนการส่วนการนำข้อมูลไปใช้นักเรียนใช้สารสนเทศโดยพิจารณาจากแหล่งปฐมภูมิและเป็นเอกสารฉบับเต็มซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวข้องตามขอบเขตของโครงการ

จุฑามาศ สุขเฉลิม และศิริวรรณ วณิชพัฒน์ (2559) ศึกษาการพัฒนาความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์เชิงเศรษฐกิจสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีการเรียนรู้หลังจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานสูงเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบโครงงานเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พัฒนาและแสดงความสามารถตามศักยภาพของตนเองโดยศึกษาค้นคว้าเรียนรู้เรื่องที่ตนสนใจและลงมือทำ ด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีทั้งหมด 6 ทักษะ คือ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความความเห็นข้อมูล การตั้งสมมติฐาน การกำหนดและควบคุมตัวแปร การทดลอง การตีความหมายข้อมูลและลงข้อสรุป

วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2561) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษามีระดับพฤติกรรมความรู้สารสนเทศในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษามีการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น

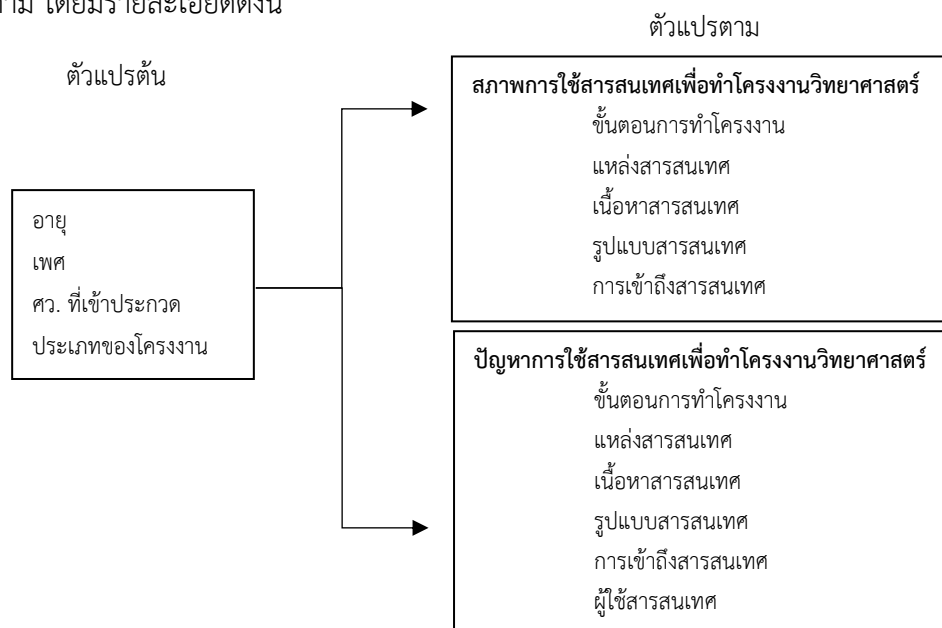
คอมพิวเตอร์ โปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) อินสตาแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter) Google และ Youtube มากที่สุด และมีวิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ ดูสารคดี ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมักจะเรียนรู้ผ่านสื่อสมัยใหม่ที่เข้าถึงและใช้ได้ง่าย

Y.Shantini (2015) ศึกษาเรื่องนโยบายการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สู่การบริการการศึกษาวิชาชีพสำหรับชุมชน พบว่า ผู้จัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และหัวหน้างาน ไม่เข้าใจถึงหน้าที่และงานของตนอย่างถ่องแท้ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ซึ่งตามนโยบายและระเบียบของรัฐบาลนั้นหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยถือเป็นแหล่งจัดการศึกษา มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลักสูตรและการฝึกอบรม นับได้ว่าเป็นแหล่งกระจายความรู้สู่สังคม ผู้จัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและหัวหน้างานถือเป็นผู้สนองรับนโยบายคอยให้ความสะดวกกับ นักศึกษานอกระบบเหล่านั้น

จากการทบทวนวรรณกรรม สรุปได้ว่าการทำโครงการวิทยาศาสตร์เป็นการเรียนแบบฝึกปฏิบัติ เนื่องจากผู้เรียนได้ลงมือทำ การทำโครงการวิทยาศาสตร์เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนจึงเริ่มศึกษาค้นคว้าลงมือทำจนสำเร็จจากกระบวนการทำงานทุกขั้นตอนนับเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ให้กับผู้เรียน จะเห็นได้ว่าการทำโครงการวิทยาศาสตร์เป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อหาข้อมูลประกอบการทำโครงการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนด้านแหล่งข้อมูล วัสดุ/อุปกรณ์ ในการสืบค้นรวมถึงให้คำแนะนำปรึกษาถือว่าเป็นบทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานโดยตรง การทบทวนวรรณกรรมนี้จะนำไปเป็นส่วนหนึ่งของการอภิปรายผลต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย ตัวแปรต้น และตัวแปรตาม โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) พื้นที่วิจัยคือ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา 12 แห่ง ได้แก่ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (ศว.) กรุงเทพมหานคร (ศว.) รังสิต (ศว.) กาญจนบุรี พระนครศรีอยุธยา (ศว.) สมุทรสาคร (ศว.) นครสวรรค์ (ศว.) ลำปาง (ศว.) พิษณุโลก (ศว.) ขอนแก่น (ศว.) นครราชสีมา (ศว.) สระแก้ว และ (ศว.) นครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้น จำนวน 499 คน ประชากร/กลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ได้รับรางวัลในการประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2562 รวมทั้งสิ้น จำนวน 499 คน โดยมีวิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง คือ นักศึกษากลุ่มที่ได้รับรางวัลจากการประกวดโครงงานวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการตอบแบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น แบบสอบถามประเภทเลือกตอบ (Check List) โดยให้เลือกตอบได้ 1 คำตอบ และประเภทมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เป็นมาตรวัดที่ใช้สำหรับให้แสดงระดับความคิดเห็นในแบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Question) ที่มีตัวเลือกให้ผู้ตอบแบบสอบถามตามระดับความเห็นด้วย สร้างตามแนวคิดของ (Likert Rating Scales) การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บข้อมูลจริง จำนวน 30 คน จากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่นเป็นรายด้าน และทั้งฉบับโดยวิธีการ Reliability Analyze ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปได้ค่าความเชื่อมั่นด้านการใช้สารสนเทศ เท่ากับ 0.88 ด้านปัญหาการใช้สารสนเทศ เท่ากับ 0.97 และได้ค่าความเชื่อมั่นรวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.94 รวบรวมข้อมูลโดยการประสานงานกับอาจารย์ประจำศูนย์วิทยาศาสตร์ช่วยเป็นตัวแทนแจกแบบสอบถาม และผู้วิจัยเดินทางไปเก็บข้อมูลเอง ระหว่างเดือน สิงหาคม ถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2563 นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ ใช้ค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มประชากร โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) วิเคราะห์ภาพรวมการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศของผู้ใช้สารสนเทศ ใช้ T-test วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม เพศ ใช้ F-test วิเคราะห์เปรียบเทียบการใช้สารสนเทศและปัญหาการใช้สารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม อายุ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และประเภทของโครงงาน และการทดสอบรายคู่เชฟเฟ (Scheffe's method)

ผลการวิจัย

1. **ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม** พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.3) และเพศชาย (ร้อยละ 48.7) มีอายุต่ำกว่า 20 ปี (ร้อยละ 46.3) รองลงมาคืออายุ 20-30 ปี (ร้อยละ 38.1) และน้อยที่สุดคืออายุ 50 ปีขึ้นไป (ร้อยละ

1.2) แบ่งตามศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พบว่า ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษารังสิตมีจำนวนมากที่สุดคือ (ร้อยละ 22.8) รองลงมาคือกาญจนบุรี (ร้อยละ 9.6) น้อยที่สุดคือ สมุทรสาคร และ นครสวรรค์ (ร้อยละ 5.8) โดยประเภทของโครงการที่นักศึกษา กศน. เลือกทำมากที่สุดคือ โครงการประเภทวิจัยและประดิษฐ์ (ร้อยละ 62.5) รองลงมาคือ ประเภททดลอง (ร้อยละ 16.8) และน้อยที่สุดคือ ประเภทการสร้างทฤษฎีหรืออธิบาย (ร้อยละ 5.8)

2. ผลการศึกษาสภาพการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน.

ประกอบด้วย ขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ แหล่งสารสนเทศ เนื้อหาสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ พบว่า นักศึกษา กศน. มีการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) เนื่องจากการทำโครงการวิทยาศาสตร์ต้องมีการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมในทุกด้านเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เพียงพอต่อการทำโครงการเมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้านพบว่า ด้านขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ พบว่า นักศึกษา กศน. มีการใช้สารสนเทศในขั้นเขียนเค้าโครงของโครงการมากที่สุด ($\bar{X}=4.09$) รองลงมาคือ ขั้นเสนอผลงานและจัดแสดงผลงานโครงการ ($\bar{X}=4.05$) และน้อยที่สุดคือ ขั้นศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบข่ายเรื่องที่ทำโครงการ ($\bar{X}=3.88$) ด้านแหล่งสารสนเทศ มีการใช้สารสนเทศจากแหล่งฐานข้อมูลออนไลน์มากที่สุด ($\bar{X}=4.08$) รองลงมาคือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ที่มีการเผยแพร่ ($\bar{X}=3.95$) และน้อยที่สุดคือ ห้องสมุดภายนอกศูนย์การศึกษานอกกระบบ ($\bar{X}=3.81$) ด้านเนื้อหาสารสนเทศ มีการใช้สารสนเทศมากที่สุดข้อที่ 1) ความรู้เกี่ยวกับการทำโครงการวิทยาศาสตร์มีการใช้สารสนเทศมากที่สุด ($\bar{X}=3.95$) รองลงมาคือ ข้อที่ 10) ความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการเขียนรายงานโครงการวิทยาศาสตร์ ($\bar{X}=3.93$) และน้อยที่สุดคือ ข้อ 4) ความรู้เกี่ยวกับการสร้างโมเดลจำลอง ($\bar{X}=3.80$) ด้านรูปแบบของสารสนเทศ มีการใช้สารสนเทศประเภท สื่อบุคคลมากที่สุด ($\bar{X}=4.08$) รองลงมาคือ สื่อสิ่งพิมพ์ ($\bar{X}=3.98$) และน้อยที่สุดคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X}=3.89$) และด้านการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ เมื่อพิจารณาแยกประเภทของเทคโนโลยีพบว่า มีการใช้สารสนเทศประเภทวิธีการเข้าถึงมีการใช้สารสนเทศมากที่สุด ($\bar{X}=4.18$) รองลงมาคือ เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ($\bar{X}=4.03$)

3. ผลการศึกษาปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน.

ประกอบด้วย ขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ แหล่งสารสนเทศ เนื้อหาสารสนเทศ รูปแบบสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ พบว่า นักศึกษา กศน. มีปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับมากเป็นเพราะมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้านจึงทำให้พบเจออุปสรรคที่ต่างกันไปในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษา กศน. มีปัญหามากที่สุดคือ ขั้นสำรวจหรือตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ ($\bar{X}=3.86$) รองลงมาคือขั้นวางแผนดำเนินการ ($\bar{X}=3.71$) น้อยที่สุดคือ ขั้นเขียนเค้าโครงของโครงการ ($\bar{X}=3.66$) ด้านแหล่งสารสนเทศ พบปัญหามากที่สุดคือ ความเป็นระเบียบในการจัดเก็บข้อมูล ($\bar{X}=3.78$)

รองลงมาคือ การใช้เวลาในการสืบค้น ($\bar{X}=3.78$) น้อยที่สุดคือ การเดินทางไปใช้บริการแหล่งสารสนเทศ ($\bar{X}=3.75$) ด้านเนื้อหาสารสนเทศ มีปัญหามากที่สุดคือ ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสารสนเทศ ($\bar{X}=3.74$) รองลงมาคือ ความทันสมัยของเนื้อหาสารสนเทศ ($\bar{X}=3.71$) น้อยที่สุดคือ ความน่าเชื่อถือของเนื้อหาสารสนเทศ ($\bar{X}=3.59$) ด้านรูปแบบสารสนเทศ พบปัญหามากที่สุดคือ สื่อบุคคลอยู่ไกลและอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ($\bar{X}=3.68$) รองลงมาคือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้งานลำบาก ($\bar{X}=3.49$) น้อยที่สุดคือ สื่อบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตดาวโหลดข้อมูลไม่ได้ ($\bar{X}=3.42$) ด้านการเข้าถึงสารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ พบปัญหามากที่สุดคือ ความเพียงพอของอุปกรณ์ ($\bar{X}=3.73$) รองลงมาคือ ความทันสมัยของอุปกรณ์ และความสามารถในการเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ($\bar{X}=3.67$) น้อยที่สุดคือ ความเสถียรในการใช้งานเครือข่าย ($\bar{X}=3.61$) ด้านผู้ใช้สารสนเทศ พบปัญหามากที่สุดคือ ความสนใจด้านสารสนเทศ ($\bar{X}=3.65$) รองลงมาคือ การติดต่อประสานงานกับเพื่อนร่วมทีม ($\bar{X}=3.64$) น้อยที่สุดคือ การประเมิน/ติดตามและรายงานผล ($\bar{X}=3.54$)

4. ผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จำแนกตามเพศ อายุ ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา และประเภทของโครงการงาน

หัวข้อ	เพศ (Sig)	อายุ (sig)	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (sig)	ประเภทโครงการงาน (sig)
ขั้นตอนการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์	0.78	0.00*	0.00*	0.00*
แหล่งสารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์	0.45	0.01*	0.00*	0.00*
เนื้อหาสารสนเทศ	0.57	0.00*	0.00*	0.00*
รูปแบบสารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์	0.33	0.21	0.00*	0.00*
การเข้าถึงสารสนเทศเพื่อทำโครงการงานวิทยาศาสตร์	0.91	0.05	0.00*	0.00*
รวม	0.56	0.00*	0.00*	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษา กศน. ที่มีเพศต่างกันมีการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอายุนักศึกษา กศน. ที่มีอายุต่างกัน มีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน ในด้านขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ ด้านแหล่งสารสนเทศ และด้านเนื้อหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ (sig 0.00) จำแนกตามศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นักศึกษา กศน. แต่ละศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา มีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน ทุกด้าน (sig 0.00) และจำแนกตามประเภทของโครงการ นักศึกษา กศน. มีการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการแต่ละประเภทแตกต่างกัน ทุกด้าน (sig 0.00)

5. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษา กศน. ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา

หัวข้อ	เพศ (Sig)	อายุ (Sig)	ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา (Sig)	ประเภทโครงการ (Sig)
ขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.07	0.00*	0.00*	0.00*
แหล่งสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.01*	0.00*	0.00*	0.00*
เนื้อหาสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.03*	0.00*	0.00*	0.00*
รูปแบบสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.06	0.01*	0.00*	0.00*
การเข้าถึงสารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.06	0.00*	0.00*	0.00*
ผู้ใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์	0.01*	0.00*	0.00*	0.00*
รวม	0.01*	0.00*	0.00*	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์จำแนกตามเพศ พบว่า นักศึกษา กศน. ที่มีเพศต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

ในด้านแหล่งสารสนเทศ ด้านเนื้อหาสารสนเทศ และด้านผู้ใช้สารสนเทศ (Sig 0.01) จำแนกตามอายุ นักศึกษา กศน. ที่มีอายุต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน ทุกด้าน (sig 0.00) จำแนกตามศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา นักศึกษา กศน. แต่ละศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษามีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน ทุกด้าน (sig 0.00) จำแนกตามประเภทของโครงการงาน นักศึกษา กศน. มีปัญหาการใช้สารสนเทศในการทำโครงการแต่ละประเภทแตกต่างกัน ทุกด้าน (sig 0.00)

อภิปรายผล

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักศึกษา กศน. มีการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการงาน วิทยาศาสตร์โดยรวมอยู่ในระดับมากโดยมีวิธีการเข้าถึงข้อมูลผ่านอุปกรณ์ เช่น โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ที่ใช้สืบค้นข้อมูลสารสนเทศบนเว็บไซต์ เนื่องจากในปัจจุบันการค้นคว้าข้อมูลสารสนเทศไม่จำเป็นต้องเดินทางไปห้องสมุดเพราะมีฐานข้อมูลออนไลน์ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สำหรับให้บริการผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวนา พุ่มไส และคณะ (2562) การบริการสารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเหมาะกับนักศึกษาที่ต้องศึกษาค้นคว้าเพื่อประกอบ กิจกรรมการเรียนของตนให้ทันกับความเป็นปัจจุบันของข้อมูล ส่วนแหล่งสารสนเทศที่มีการใช้งานมากที่สุดคือ ฐานข้อมูลออนไลน์ รองลงมาคือ วารสารอิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า ในสังคมปัจจุบันเราสามารถค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ได้ทุกที่ทุกเวลาโดยอาศัยเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงเครือข่ายฐานข้อมูลออนไลน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ โซล่าและคณะ (Sola and other, 2016) นักศึกษามีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ใช้ฐานข้อมูล CD-ROM ใช้วารสารอิเล็กทรอนิกส์ โดยการใช้งานผ่านเครือข่าย อินเทอร์เน็ตมากที่สุด ด้านเนื้อหาสารสนเทศที่ นักศึกษาต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมคือ ความรู้เกี่ยวกับโครงการงานวิทยาศาสตร์ และขั้นตอนการทดลองการทำงาน ของโครงการงาน เพราะการทำโครงการงานเกิดขึ้นจากความสนใจของกลุ่มนักศึกษา จนทำให้เกิด กระบวนการเรียนรู้ เริ่มลงมือทำ บางขั้นตอนจำเป็นต้องใช้สื่อในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ ถูกต้องสมบูรณ์ และเชื่อถือได้ เช่น สื่อบุคคล สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอดคล้องกับ วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2561) นักศึกษามีการใช้สื่อในการรับรู้และหาข้อมูลโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line) เฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมักจะเรียนรู้ผ่านสื่อ สมัยใหม่ที่เข้าถึงและใช้งานง่าย โดยการใช้โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ที่ช่วยให้เข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ผ่านเครื่องมือช่วยค้นต่าง ๆ เช่น google, yahoo เพราะความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ช่วยให้สามารถค้นหาข้อมูลสารสนเทศได้จากทุกที่ทุกเวลาที่ต้องการ สอดคล้องกับ อากาธา (Agatha, 2016) ที่พบว่านักศึกษา 43% ใช้ข้อมูลข้อมูลข่าวสารสารสนเทศอะไรก็ได้ที่ใช้อย่างง่าย ๆ และมีนักศึกษา ถึง 60% ไม่เคยใช้ห้องสมุดเลย ส่วนวรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา (2561) พบว่า นักศึกษานอกระบบ มีการใช้อินเทอร์เน็ตอ่านหนังสือ และดูสารคดี

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า การทำโครงการวิทยาศาสตร์เกิดจากความสนใจใคร่รู้ของผู้เรียนจนเกิดประเด็นข้อคำถามจึงเริ่มศึกษาหาข้อมูลเพื่อให้ได้คำตอบ เมื่อเริ่มต้นศึกษาผู้เรียนจะค้นพบข้อเท็จจริงต่าง ๆ มากมายที่ตนไม่เคยได้รับรู้มาก่อนจากปัญหาที่พบเจอจึงกลายเป็นประสบการณ์ดี ๆ และได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น ปัญหาที่พบแต่ละขั้นตอนมี ดังนี้ ด้านขั้นตอนการทำโครงการวิทยาศาสตร์ นักศึกษาพบปัญหาในเรื่องการสำรวจหรือตัดสินใจเลือกเรื่องที่จะทำโครงการ การวางแผนดำเนินการ การลงมือปฏิบัติ เนื่องจากการทำโครงการเกิดขึ้นจากความสนใจของนักศึกษาและทำงานเป็นทีม จึงต้องมีการวางแผนร่วมกัน สอดคล้องกับ นวลจันทร์ บุญหนู (2555) นักเรียนมีอุปสรรคเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานที่ตนเองคิดว่ามีเพียงพอ แต่เมื่อได้ลองปฏิบัติจริงทำให้ได้เรียนรู้และมีประสบการณ์เพิ่มขึ้น ด้านแหล่งสารสนเทศนักศึกษาพบปัญหาในเรื่องความเป็นระเบียบในการจัดเก็บข้อมูล การใช้เวลาในการสืบค้น และจำนวนผู้รู้/ผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับนวลจันทร์ บุญหนู (2555) นักเรียนไม่กล้าที่จะไปขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาภายนอก เนื่องจากไม่คุ้นเคยและไม่มีประสบการณ์ในการขอคำแนะนำจากผู้รู้ และการใช้เวลาในการค้นหาข้อมูลเนื่องจากไม่รู้วิธีค้นหาข้อมูล ด้านเนื้อหาสารสนเทศนักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับ ความทันสมัยของสารสนเทศ ความเพียงพอของเนื้อหาและความสมบูรณ์ถูกต้องของเนื้อหาสารสนเทศ สอดคล้องกับอังคณา แวซอเหาะ (2554) นักศึกษาประสบปัญหาการใช้สารสนเทศมากที่สุด คือ ความทันสมัยของสารสนเทศ และสารสนเทศมีอายุการใช้งานสั้น ล้าสมัยง่าย ส่วนเพ็ญรุ่ง แบ่งใส (2556) หนังสือที่มีอยู่เนื้อหาไม่ทันสมัย และวิทยานิพนธ์มีน้อย คล้ายกับ อดาามู (Adamu, 2016) ปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้ข้อมูลสารสนเทศของนักศึกษาประกอบด้วย ความไม่เพียงพอของระบบสารสนเทศของห้องสมุด การไม่มีทรัพยากรสารสนเทศที่จำเป็นในห้องสมุด

ด้านรูปแบบสารสนเทศ นักศึกษาพบปัญหาในเรื่อง สื่อบุคคลอยู่ไกลและอาจมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ใช้งานลำบาก สอดคล้องกับอังคณา แวซอเหาะ (2554) ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพมีจำนวนจำกัด หรืออาจอยู่ไม่ประจำที่ ทำให้การเข้าถึงเพื่อขอคำแนะนำและคำปรึกษาเป็นไปได้ยาก และไม่สะดวก ส่วน อติทูลลา (Adetunla, 2016) นักศึกษาเห็นด้วยว่าการใช้แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ใช้งานลำบาก ควรมีการฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการใช้สารสนเทศ อิเล็กทรอนิกส์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับ ความไม่เพียงพอของอุปกรณ์ไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และความไม่เสถียรในการใช้งานเครือข่าย สอดคล้องกับ เพ็ญรุ่ง แบ่งใส (2556) นักศึกษามีปัญหาคอมพิวเตอร์ที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ทันสมัย ซ้ำมาก ส่วน โซลา และคณะ (Sola and other 2016) พบว่า ปัญหาการใช้ทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ คือ แหล่งจ่ายไฟไม่เพียงพอ การเชื่อมต่อเครือข่าย/อินเทอร์เน็ตไม่เสถียร และมีข้อจำกัดในการใช้งานเครื่องคอมพิวเตอร์ ด้านผู้ใช้สารสนเทศ นักศึกษาพบปัญหาในเรื่อง ผู้ใช้ไม่มีความสนใจด้านสารสนเทศ ขาดความรู้/ประสบการณ์ในด้านการใช้สารสนเทศ และไม่มีเวลาสำหรับค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม เนื่องจากนักศึกษา กศน.มีเวลาเรียนค่อนข้างน้อย และขาดความรู้และประสบการณ์ในด้านการใช้สารสนเทศ

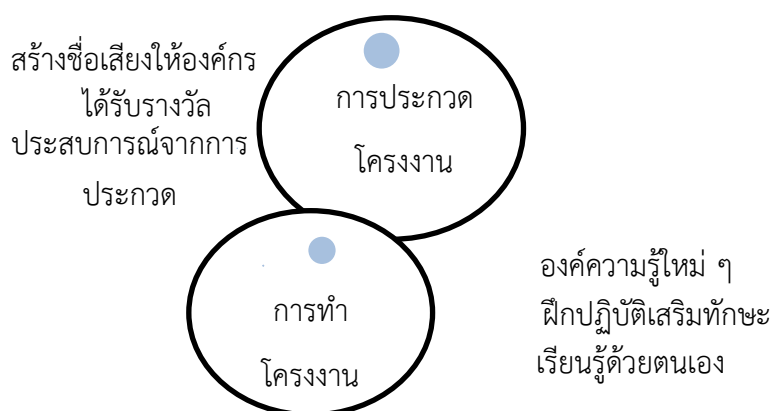

ส่งผลให้ไม่มีความสนใจด้านสารสนเทศ สอดคล้องกับ นวลจันทร์ บุญหนู (2555) การใช้เวลาค้นหาข้อมูลต้องใช้เวลาเนื่องจากไม่รู้วิธีค้นหาข้อมูลและใช้เวลาทำการทดลองที่นักเรียนต้องใช้เวลาในการสังเกตผลการทดลองอย่างต่อเนื่อง ส่วน อกาธา (Agatha, 2016) พบว่าอุปสรรคในการใช้ข้อมูลสารสนเทศของนักศึกษา คือ ขาดทักษะในการสืบค้นข้อมูล ไม่มีเวลาและไม่สามารถค้นหาข้อมูลได้

ผลการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า นักศึกษา กศน. เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายแต่มีการใช้สารสนเทศไม่แตกต่างกัน และส่วนใหญ่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี นักศึกษากลุ่มนี้มีการใช้สารสนเทศมากกว่ากลุ่มที่มีอายุ ระหว่าง 41-50 ปี จำแนกตามศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา พบว่า นักศึกษาแต่ละศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษามีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันในทุก ๆ ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละศูนย์อยู่ต่างภูมิภาคกัน และนักศึกษามีความสนใจในเรื่องที่ทำโครงการแตกต่างกันจึงทำให้มีการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน และเนื่องจากโครงการมีถึง 4 ประเภทแต่ละโครงการ จึงมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกันออกไป ส่งผลให้นักศึกษามีการใช้สารสนเทศแตกต่างกันออกไปเมื่อเปรียบเทียบปัญหาการใช้สารสนเทศพบว่า นักศึกษา กศน. ที่มีเพศต่างกัน อายุต่างกัน ศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาต่างกัน และประเภทของโครงการต่างกันมีปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากผลการศึกษาสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ได้ดังแผนภาพที่ 2 ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงประโยชน์ที่เกิดจากโครงการวิทยาศาสตร์

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการใช้สารสนเทศเพื่อทำโครงการวิทยาศาสตร์ในศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เกิดประโยชน์สำคัญ 2 ประการ ได้แก่ 1) ประโยชน์ทางตรง คือ ประโยชน์จากการทำโครงการวิทยาศาสตร์ ที่ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ เกิดทักษะที่ได้จากการฝึกปฏิบัติเสริมทักษะและการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน และ 2) ประโยชน์ทางอ้อม คือ ประโยชน์ที่เกิดจากการจัดประกวด ที่นำมาซึ่งการสร้างชื่อเสียงให้องค์กรผ่านรางวัลต่าง ๆ ที่ได้รับการส่งผลงานเข้าประกวด

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ การทำโครงการวิทยาศาสตร์เป็นการสร้างโอกาสให้นักศึกษาได้เกิดความคิดริเริ่มจากความสนใจของตนจึงเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองและเริ่มลงมือปฏิบัตินับว่าเป็นการช่วยส่งเสริมทักษะจนเกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ จากการศึกษาเรียนรู้เพิ่มเติมผลงานที่ได้คือสิ่งประดิษฐ์เป็นชิ้นงานที่สมบูรณ์พร้อมส่งเข้าประกวดโครงการวิทยาศาสตร์กับศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษา จากการประกวดนักศึกษายังได้ประสบการณ์ ได้รับรางวัลจากการประกวดนับว่าเป็นความภาคภูมิใจในตนเองและยังเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับองค์กรอีกด้วย สำหรับองค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษาเรียนรู้แบบการทำโครงการยังสามารถนำไปปรับใช้กับงานประจำที่ทำอยู่เพื่อต่อยอดกับความรู้อื่นที่มีอยู่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า นักศึกษา กศน. มีการใช้โทรศัพท์มือถือคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊กโดยการสืบค้นผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จะเห็นได้ว่านักศึกษามีการใช้สารสนเทศอยู่ตลอดเวลาเนื่องจากอุปกรณ์เหล่านั้นอยู่ใกล้ตัวสะดวกต่อการใช้งานและยังสามารถสืบค้นข้อมูลสารสนเทศได้ทันที ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรจัดหาอุปกรณ์เพิ่มเติมไว้คอยให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้ใช้และจัดหาอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อให้นักศึกษาดาวนโหลดข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า นักศึกษา กศน. พบปัญหาในด้านการใช้เวลาในการสืบค้น การเข้าถึงสารสนเทศ อันเนื่องมาจากขาดทักษะในการสืบค้นและยังพบปัญหาในด้านอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ที่มีอยู่ก็ไม่ทันสมัย รวมถึงไม่สามารถเข้าถึงเครือข่ายอินเทอร์เน็ต และอินเทอร์เน็ตขาดความเสถียรในการใช้งานเครือข่าย ทำให้เกิดปัญหาในการค้นหาข้อมูลสารสนเทศ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนเพื่อให้บริการนักศึกษารวมถึงประชาชนทั่วไปที่สนใจได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดหาคอมพิวเตอร์ให้มีเพียงพอ รวมถึงการกระจายสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง ควรจัดให้มีการอบรมแนะนำวิธีการใช้อุปกรณ์เหล่านั้นแก่นักศึกษา/ประชาชนที่ยังขาดทักษะในการใช้อุปกรณ์เพื่อให้พวกเขาสามารถสืบค้นข้อมูลและนำไปใช้งานได้ตามวัตถุประสงค์

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า นักศึกษา กศน. ทั้งเพศหญิงและเพศชายมีการใช้สารสนเทศไม่ต่างกัน แต่สำหรับช่วงอายุที่ต่างกัน มาจากศูนย์วิทยาศาสตร์เพื่อการศึกษาต่างกัน และการทำโครงการแต่ละประเภทต่างกันล้วนมีการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะว่าความสนใจในเรื่องที่ทำแตกต่างกันรวมถึงความรู้ความสามารถ/ความถนัดของแต่ละกลุ่มย่อม

แตกต่างกัน จึงส่งผลให้มีการใช้และปัญหาการใช้สารสนเทศที่แตกต่างกันด้วย ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้ ควรจัดหาสารสนเทศให้เหมาะสมกับสภาพของกลุ่มผู้ใช้ เช่น คนแต่ละวัยมีความสนใจสารสนเทศที่ต่างกันจึงควรจัดหาสารสนเทศในหลากหลายรูปแบบที่เหมาะสมกับทุกช่วงอายุ เนื้อหาของสารสนเทศก็ต้องมีความหลากหลาย เพื่อให้กลุ่มนักศึกษาได้มีทางเลือกในการใช้สารสนเทศที่เหมาะสม และตรงกับความต้องการนำไปใช้ประโยชน์

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบว่า การทำโครงการวิทยาศาสตร์มีการใช้สารสนเทศในหลายรูปแบบเพื่อการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมให้ได้คำตอบตามที่ตนสนใจใคร่รู้ ที่สำคัญ คือ ความรู้ที่นักศึกษาค้นคว้ามาได้นับว่าเป็นการสร้างองค์ความรู้ให้ติดตัวไปตลอดชีวิต สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะเป็นเกี่ยวกับการเรียน การทำงาน รวมถึงการดำรงชีวิตของทุกคนล้วนต้องมีการใช้สารสนเทศในแต่ละด้านแตกต่างกัน โดยควรให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพราะสามารถทำให้เราเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้อย่างทันท่วงทีและสามารถช่วยขจัดความสงสัยใคร่รู้ได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องเดินทางไปยังห้องสมุด สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อจะได้ทราบว่าศูนย์ กศน. ต้องจัดเตรียมเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทใดบ้าง ซึ่งจะเป็นการช่วยส่งเสริมการทำโครงการวิทยาศาสตร์สำหรับนักศึกษานอกระบบรุ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เต็มศักดิ์ สุวรรณ.(2562). *ความรู้เรื่องโครงการ*. สืบค้น 2 ตุลาคม 2562. จาก <https://sites.google.com/site/krutermaksuwan/home/keiyw-kab-khru-teim-sakdi/khwam-ru-reuxng>.
- นวลจันทร์ บุญหนู. (2555). *พฤติกรรมแสวงหาสารสนเทศเพื่อการจัดทำโครงการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นิธินา คงสวัสดิ์. (2558). *ผลการใช้รูปแบบการสอนเสริมสร้างคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เพ็ญรุ่ง แป้งใส. (2556). *การใช้สารสนเทศของนักศึกษาและอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร*. 8(1), 50-66.

- พรชัย อรัณยกันนธ์ และพรจิต อรัณยกันนธ์. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารจัดการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 7(2), 151-163.
- ภาวนา พุ่มไสว, สถาพร ชุนเพชร, ปรีชา ชัยกุล, และอารีย์ เต๊ะหละ. (2560). การใช้สารสนเทศบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตของนักศึกษาปริญญาตรี. *วารสารอัล-ฮิกมะฮ์ มหาวิทยาลัยฟาฏอนี*, 7(13), 81-96.
- วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา. (2561). *แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร*. ใน รายงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อังคณา แวซอเหาะ. (2554). *การใช้สารสนเทศเพื่อการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาคณะศิลปศาสตร์มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. (การศึกษาอิสระระดับปริญญาตรี). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- Adamu Baba Musa. (2016). Factors Affecting The Pattern of Information use by final year Undergraduate Students in Federal University Libraries of North Central, Zone, Nigeria. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*. 1 5 5 4 . Form <http://digitalcommons.unl.edu/libphilprac/1554>.
- Adetunla, Gbenga. Q, (2016) Perceived Ease and Use of Electronic Information Resources (Eir) By Undergraduate Students of Private Universities in Oyo State Nigeria. *African Journal of Education and Practice*, 1(2-1), 15–28.
- Agatha Gifty LARSON, & Michal OWUSU-ACHEAW. (2016). Information Needs of Distance Learners: A Case of Winneba Study Center, University of Education, Winneba, Ghana. *Turkish Online Journal of Distance Education-TOJDE*, 17(3-5), 61-75.
- Sola Owolabi, Oluwafemi A. Idowu, CLN, Foluke Okocha, & Atinuke Omotayo Ogundare. (2016). Utilization of Electronic Information Resources by Undergraduate Students of University of Ibadan: A Case Study of Social Sciences and Education. *Journal of Education and Practice*, 7(13), 30-36.

**แนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร
ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร**
**MARKETING MANAGEMENT GUIDELINES FOR THE COMPLETE SUPPLEMENT
MANUFACTURING BUSINESS IN MUANG SAMUT SAKHON DISTRICT**

ณฐาพัชร์ วรพงศ์พัชร

Ntapat Worapongpat

ศูนย์ถ่ายทอดองค์ความรู้เทคโนโลยีนวัตกรรมชุมชน ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวและการบริหารการศึกษา

Center for Knowledge Transfer, Technology, Community Innovation, Entrepreneurship, Tourism and Educational
Administration.

E-mail: dr.thiwat@gmail.com

Received May 9, 2021; Revised August 1, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสภาพการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร 2) ศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร และ 3) ศึกษาแนวทางการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริโภคที่สั่งผลิตหรือใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร จำนวน 400 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 25-35 ปี มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีรายได้ต่อเดือน ระหว่าง 100,001-200,000 บาท ปัจจัยด้านการจัดการการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการสั่งผลิตผลิตภัณฑ์อาหารเสริม พบว่า ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย มีอิทธิพลต่อการแนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร คิดเป็นร้อยละ 48.5 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 51.5 เป็นผลเนื่องมาจากตัวแปรด้านราคา มีอิทธิพลเชิงลบต่อการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร

คำสำคัญ: การจัดการการตลาด, ธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร, สมุทรสาคร

Abstract

This research is a qualitative research on marketing management guidelines for complete supplementary food manufacturing business in Muang Samut Sakhon district

with the objectives as follows: 1) to study the opinions of consumers on the condition of marketing management for the complete supplementary food manufacturing business in Muang Samut Sakhon district; 2) to study the recommendations on marketing management of the complete supplementary food business in Muang Samut Sakhon district and 3) to find guidelines for marketing management of the complete supplementary food business in Muang Samut Sakhon district. The sample group in the study was 400 consumers who ordered or purchased service of the complete supplementary food manufacturing business in Muang Samut Sakhon district obtained by simple random sampling. The research tool was a questionnaire and the statistics used to analyze the data were percentage, mean and standard deviation.

The results of the study found that most of the samples were aged 25-35 years with a bachelor's degree and monthly income in the range of 100,001- 200,000 baht. The study of marketing management factors influencing the order to manufacture food supplementary revealed that the product factor, distribution channel and sales promotion had an influence on the marketing management guidelines for the complete supplementary food manufacturing business in Muang Samut Sakhon district accounted for 48.5%. The remaining 51.5% was due to price variables which had negative influence on marketing management for complete supplementary food manufacturing business in Muang Samut Sakhon district.

Keywords: Marketing Management, Complete Supplementary Food Manufacturing Business, Samut Sakhon District.

บทนำ

โรงงานรับผลิตอาหารเสริมทุกชนิด พร้อมบริการสร้างแบรนด์ (OEM) ในรูปแบบครบวงจร ONE STOP SERVICE รับผลิตผลิตภัณฑ์อาหารเสริม ชา กาแฟ และน้ำผลไม้ ให้กับแบรนด์ต่าง ๆ ตามแบบที่ลูกค้ากำหนด เราเป็นโรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการผลิตที่ดี (Good Manufacturing Practise: GMP) จากคณะกรรมการอาหารและยา มาตรฐาน FDA มาตรฐาน HALAL และมาตรฐานอื่น ๆ ตามหลักสากล โดยเรามีความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพเพื่อผลิตภัณฑ์ที่ดีของลูกค้าทุกผลิตภัณฑ์ได้รับการรับรองจาก ออย. และมาตรฐานต่าง ๆ ระดับสากล มั่นใจในคุณภาพและความปลอดภัย 100 % คิดค้น วิจัย พัฒนาผลิตภัณฑ์ โดยทีม R&D ผู้เชี่ยวชาญ พร้อมบริการด้านที่ปรึกษา รับรองตามมาตรฐาน การจดแจ้งขึ้นทะเบียน ออย. อย่างถูกต้อง และมาตรฐานต่าง ๆ ตามหลักสากล การให้บริการรับผลิตอาหารเสริมด้วยโรงงานรับผลิตอาหารเสริม ของเราที่ได้มาตรฐานระดับสากลและทีมงานผู้เชี่ยวชาญมีมืออาชีพมากประสบการณ์ ทุกผลิตภัณฑ์อาหารเสริมได้ผ่านขั้นตอนการวิจัยพัฒนา

และกระบวนการผลิตที่ดีที่สุด จึงสามารถให้ความมั่นใจแก่ลูกค้าทุกท่านได้ว่า ผลิตภัณฑ์อาหารเสริมจากเราจะมีคุณภาพดีเยี่ยม เต็มประสิทธิภาพ และมีความปลอดภัยต่อผู้บริโภค เราให้บริการรับผลิตอาหารเสริม พร้อมทั้งยังรับสร้างแบรนด์อาหารเสริม แบบ One Stop Service จบ ครบ ในจุดเดียว เหมาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่ยากเริ่มต้นเป็นเจ้าของแบรนด์อาหารเสริมของตนเองให้โรงงานรับผลิตอาหารเสริมช่วยสร้างความสำเร็จบนเส้นทางธุรกิจพร้อมให้บริการรับผลิตอาหารเสริมหลากหลายประเภท อาทิ รับผลิตอาหารเสริมคอลลาเจน, รับผลิตอาหารเสริมผิวขาว, รับผลิตอาหารเสริมลดน้ำหนัก ผลิตภัณฑ์ควบคุมน้ำหนัก, ไฟเบอร์, อาหารเสริมโปรตีน, ดีท็อกซ์, อาหารเสริมสำหรับผู้หญิง, อาหารเสริมบำรุงสายตา ฯลฯ เรามีกระบวนการผลิตที่ได้มาตรฐานระดับสากล ผ่านการรับรองจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมากมาย ทั้ง GMP, HALAL, HACCP, GREEN INDUSTRY ทีมงานผู้เชี่ยวชาญของเราพร้อมให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ และสนับสนุนทุกท่านที่ต้องการสร้างแบรนด์สินค้าอาหารเสริมของตนเอง ผ่านเทคโนโลยีนวัตกรรมที่ทันสมัย ไม่ว่าจะเป็นผลิตภัณฑ์อาหารเสริมประเภทใดเราก็มินิให้บริการไม่ใช่แค่บริการรับสร้างแบรนด์อาหารเสริม หรือรับผลิตอาหารเสริมเพียงเท่านั้น แต่เรายังมีบริการพิเศษที่มอบให้กับลูกค้าฟรี โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น บริการสอนสูตรลับพิเศษ 3+1, บริการจัดหาผู้ให้คำปรึกษาพิเศษ, ระบบดูแลลูกค้าด้วยผู้ช่วยส่วนตัว เพราะเราคือผู้นำในอุตสาหกรรมการผลิตอาหารเสริมแบบครบวงจร จึงไม่ได้โดดเด่นแค่เพียงด้านสูตรผลิตภัณฑ์ หรือขั้นตอนการผลิต แต่เรายังพร้อมให้บริการทุกด้านอย่างครบครัน ด้วยความเป็นมืออาชีพ เริ่มต้นเส้นทางธุรกิจอาหารเสริมของคุณกับ โรงงานรับผลิตอาหารเสริมโดยผู้วิจัยมองว่าการปรับปรุงและพัฒนาแนวทางการจัดการการตลาดให้มีความทันสมัยจะสามารถตอบสนองต่อผู้บริโภคได้เป็นอย่างดี ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่าส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps เป็นรูปแบบในการสร้างแนวทางการจัดการการตลาดที่ดี จากความสำคัญและเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นการศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ 7Ps นั้น ผู้วิจัยจะมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจผลิตอาหารเสริมครบวงจร และใช้เป็นข้อมูลให้กับเจ้าของผู้ประกอบการธุรกิจ สามารถนำหลักการไปปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ทางการตลาดและเป็นแนวทางในการวางแผนการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร และนำไปปรับใช้เพื่อดำเนินธุรกิจและหาโอกาสทางการตลาดต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสภาพการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร

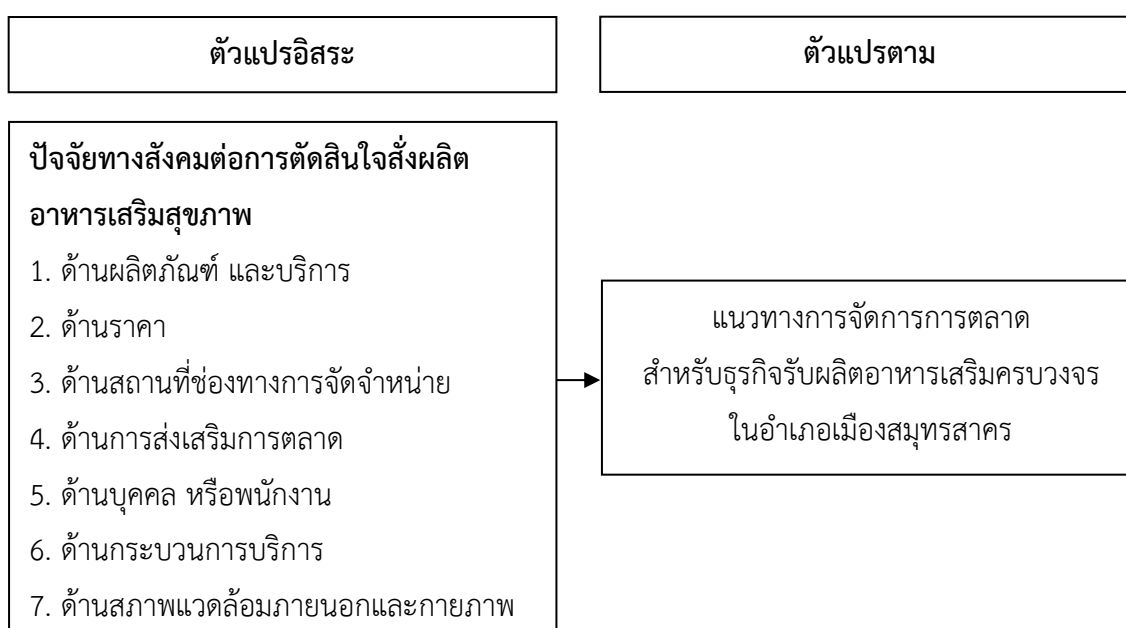

การทบทวนวรรณกรรม

เริงฤทธิ์ สัปพันธุ์ (2556: 92) ได้กล่าวว่า อาหารเสริมสุขภาพหรือเรียกว่า ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร ตามประกาศของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.2548 ฉบับที่ 293 เรื่อง ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ที่ใช้รับประทานนอกเหนือจากการรับประทานอาหารตามปกติ ซึ่งมีสารอาหารหรือสารอื่นเป็นองค์ประกอบ อยู่ในรูปแบบเม็ด แคปซูล ผง เกล็ด ของเหลวหรือลักษณะอื่น ซึ่งมีใช้รูปแบบอาหารตามปกติ มีมาตรฐาน คุณภาพ มีฉลากกำกับ ที่สำคัญต้องได้รับอนุญาตก่อนนำไปใช้ ผลิตภัณฑ์เสริมอาหาร (Dietary Supplement) เป็นคำเฉพาะโดยสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยาบัญญัติขึ้น ไม่ใช่คำว่า “อาหารเสริม” หากเมื่อรับประทานหรือบริโภคแล้วให้ความรู้สึกที่ดีเกินความเป็นจริง ในขณะที่มีบุคคลทั่วไปเกิดความเข้าใจผิดว่าผลิตภัณฑ์เสริมอาหารต่าง ๆ

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของการตลาด 7P^s โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีประเด็นที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

1.1 ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ ผู้บริโภคที่สั่งผลิตหรือใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาครซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา คือ ผู้บริโภคที่สั่งผลิตหรือใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงคำนวณโดยใช้สูตรไม่ทราบขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่แน่นอนของ Cochran (1977) โดยจะกำหนดระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เท่ากับ 1.96 (ความเชื่อมั่น 95%) และระดับการคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง

1.2 การสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ โดยขั้นตอนการเลือกสุ่มกลุ่มตัวอย่างมีรายละเอียด ดังนี้

ขั้นที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองสมุทรสาคร ออกเป็น 17 ตำบล

ขั้นที่ 2 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) โดยทำการจับสลากเลือก ผู้ประกอบการ/ธุรกิจโรงงาน จำนวน 1 โรงงาน/วัสดุการผลิตจากจำนวนทั้งหมดในแต่ละตำบล ตำบลละ 1 ร้าน รวม 17 ร้าน

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 ตัวอย่าง ดังนั้น จาก 17 ผู้ประกอบการ/ธุรกิจโรงงาน ผู้วิจัยจะทำการแจกแบบสอบถามประมาณร้านละ 24 ชุด

ขั้นที่ 4 ใช้วิธีการสุ่มแบบกำหนดตัวอย่างโดยอาศัยความสะดวก (Convenience random sampling) โดยการแจกแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีครีเอตตอบแบบสอบถาม และเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ที่สามารถพบประชากรได้มาก โดยใช้แบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้นำไปเก็บข้อมูลให้ครบตามจำนวน (วิภาวรรณ มโนปราโมทย์, 2558)

กรณีสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้บริโภคที่สั่งผลิตผู้ประกอบการ/ธุรกิจโรงงาน ซึ่งเป็นการเลือกเก็บแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบการหรือตัวแทนจาก 17 ตำบลตำบลละ 1 ราย รวม 17 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

2.1 แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 3 ส่วน โดยเกี่ยวกับผู้บริโภคที่สั่งผลิตผู้ประกอบการ/ธุรกิจโรงงาน

ส่วนที่ 1-2 เป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended response question) จำนวน 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended response question)

2.2 แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยข้อคำถามแบบปลายเปิดแบ่งออกเป็น 2 ส่วน รวม 7 ข้อ

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ให้ได้จำนวนครบทั้ง 400 ชุด

3.2 การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นแนวทางในการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ประกอบการหรือตัวแทน จำนวน 17 ราย (เก็บข้อมูลระหว่างเดือนมกราคม-เมษายน 2564) แล้วนำมารวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และรวบรวมข้อมูลเชิงเนื้อหาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

4.1 การวิเคราะห์แบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป (ด้านบุคคล) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive analysis) เพื่อให้ทราบข้อมูลทั่วไป(ด้านบุคคล) ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนเงินที่ซื้อวัสดุก่อสร้างในแต่ละครั้ง โดยเป็นคำถาม Nominal scale และ Ordinal scale ซึ่งแสดงผลเป็นความถี่และร้อยละ (Percentage)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method) ในรูปแบบของลิเคิร์ต (Likert-type scale) ที่มีการให้คะแนน 1-5 คะแนน ซึ่งแสดงผลเป็นค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ โดยจัดทำเป็นคำถามแบบปลายเปิด ซึ่งรวบรวมข้อเสนอแนะเพื่อนำมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

การวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอ้างอิง (Inferential statistics) เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบสมมุติฐานการวิจัย เพื่อเปรียบเทียบถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นและตัวแปรตาม คือ ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ มีความสัมพันธ์กับแนวทางการจัดการการตลาดของโรงงานรับผลิตในอำเภอเมืองสมุทรสาครหรือไม่ โดยสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ใช้เพื่อบรรยายเกี่ยวกับ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนเงินที่สั่งผลิตในแต่ละครั้ง โดยได้นำมาแจกแจงจำนวนและนำเสนอเป็นค่าร้อยละ ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลของตัวแปรปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ แนวทางการจัดการการตลาดและข้อแสดงความคิดเห็น ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามไปวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ และค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย/สถานที่ ด้านส่งเสริมการตลาด ด้านบุคคล ด้านกายภาพ ด้านกระบวนการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากเกณฑ์ดังกล่าว สามารถจัดช่วงค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 1–5 คะแนน โดยกำหนดในการแบ่งช่วงคะแนนออกเป็น 5 ช่วง ในแต่ละระดับจะมีคะแนนอันตรภาคชั้น Class Interval โดยใช้การคำนวณ (พลวัตตันศิริ, 2547 : 32) ดังนี้

จะได้เกณฑ์การวัดระดับคะแนนที่แบ่งเป็น 5 ช่วงได้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.00 – 1.80	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ด้านบุคคล) ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ต่อเดือน และจำนวนเงินที่สั่งผลิตในแต่ละครั้ง มีรายละเอียดดังตารางที่ 1-4 ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	215	53.80
หญิง	185	46.30
รวม	400	100

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 185 คน คิดเป็นร้อยละ 46.30 และเป็นเพศชาย จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 53.80

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20 ปี	15	3.80
20 – 30 ปี	102	25.50
31 – 40 ปี	78	19.50
41 – 50 ปี	121	30.30
มากกว่า 50 ปีขึ้นไป	84	21.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ช่วงอายุ 20-30 ปี จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 25.50 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 31-40 ปี จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 19.50 ช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 15 คิดเป็นร้อยละ 3.80 ช่วงอายุ 41-50 ปี จำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 และช่วงอายุ มากกว่า 50 ปีขึ้นไป จำนวน 84 คน คิดเป็นร้อยละ 21.00 ตามลำดับ

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ประถมศึกษา	13	3.30
มัธยมศึกษา	126	31.50
อนุปริญญา	53	13.30
ปริญญาตรี	182	45.50
ปริญญาโท	26	6.50
รวม	400	100

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี จำนวน 182 คน คิดเป็น 45.50 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 31.50 อนุปริญญา จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 13.30 ปริญญาโท จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 และประถมศึกษา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 3.3 ตามลำดับ

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
โสด	136	34.00
สมรส	214	53.50
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	26	6.50
รวม	400	100

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีสถานภาพ สมรส จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 53.50 รองลงมาคือ โสด จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 34.00 และ หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่ จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 6.50 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคต่อสภาพการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร โดยการใช้ค่าเฉลี่ย และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบผลการวิจัยดังรายละเอียดแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 แสดงการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริโภคด้านปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการโดยรวม

ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ	Mean	S.D.	แปลผล
1. ด้านผลิตภัณฑ์ และบริการ	3.73	.762	มาก
2. ด้านราคา	3.66	.849	มาก
3. ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย	3.37	.992	ปานกลาง
4. ด้านการส่งเสริมการตลาด	3.26	.907	ปานกลาง
5. ด้านบุคคล หรือพนักงาน	3.86	.789	มาก
6. ด้านกระบวนการบริการ	3.67	.788	มาก
7. ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และกายภาพ	3.69	.761	มาก
รวม	3.61	.835	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดโดยรวม อยู่ในระดับมาก (3.61) พิจารณารายข้อพบว่า ด้านบุคคล หรือพนักงาน อยู่ในระดับมาก (3.86) ด้านผลิตภัณฑ์ และบริการ อยู่ในระดับมาก (3.73) ด้านสภาพแวดล้อมภายนอก และกายภาพ อยู่ในระดับมาก (3.69) ด้านกระบวนการบริการ อยู่ในระดับมาก (3.67) ด้านราคา อยู่ในระดับมาก (3.66) ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับปานกลาง (3.37) และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับปานกลาง (3.26)

3. ผลการศึกษาข้อเสนอแนะในการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร พบว่า บริการตามลำดับก่อนหลังและไม่เลือกปฏิบัติเมื่อพิจารณาแนวทางการกระบวนการจัดการการตลาด โดยวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาดด้านจุดแข็ง-จุดอ่อน พนักงานให้บริการเป็นสิ่งที่เจ้าของธุรกิจควรทำการวิเคราะห์ และพัฒนา ปรับปรุง อบรม เสริมสร้างความรู้ ทักษะให้กับพนักงาน เพราะพนักงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจเช่นกัน ส่วนปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์และบริการ พบว่า ลูกค้าที่สั่งผลิต หรือใช้บริการธุรกิจด้านผลิตภัณฑ์และบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า สินค้ามีคุณภาพดีตรงกับความต้องการ สินค้ามีความหลากหลายตรงกับความต้องการ และสินค้ามีความทันสมัยตรงกับความต้องการ อยู่ในระดับมากลูกค้าที่สั่งผลิต หรือใช้บริการธุรกิจเห็นว่าสินค้าภายในร้านมีให้เลือกน้อยเกินไป ควรเพิ่มสินค้าให้มีความครบวงจร ซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อผู้บริโภคได้ ควรเพิ่มความหลากหลายของสินค้า สินค้าควรมีหลากหลายยี่ห้อโดยเฉพาะอุปกรณ์ฮาร์ดแวร์ เพราะผู้บริโภคบางกลุ่มมีกำลังในการซื้อที่แตกต่างกัน และควรมีสินค้าใหม่ ๆ มาจำหน่ายอยู่เสมอ

4. ผลการศึกษาแนวทางการจัดการการตลาดธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการปัจจัยด้านบุคคล หรือพนักงานในระดับมาก เพราะพนักงานเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อผู้บริโภคที่ผลิตหรือใช้บริการได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการ ควรให้ความสนใจด้านบุคคล หรือพนักงานเป็นหลัก โดยผู้ประกอบการจำเป็นต้องมีการสรรหาพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ความรู้และความเชี่ยวชาญพร้อมทั้งพนักงานต้องเรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอโดยควรให้ความสำคัญกับธุรกิจร้านสมัยใหม่ (Modern Trade) ธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร ซึ่งมีการพัฒนา และเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้ให้กับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร

ด้านผลิตภัณฑ์และบริการ พบว่า สินค้าภายในโรงงานมีให้เลือกน้อยเกินไป สินค้าควรมีความครบวงจรภายในที่เดียวซึ่งจะสามารถตอบสนองต่อลูกค้าได้ ควรเพิ่มความหลากหลายของสินค้า สินค้าควรมีหลากหลาย เพราะลูกค้าบางกลุ่มมีกำลังในการสั่งผลิตที่แตกต่างกัน และควรมีสินค้าใหม่ ๆ มาจำหน่ายให้ลูกค้าอยู่เสมอ

ด้านราคา พบว่า ผลิตผลิตภัณฑ์ควรมีราคาที่คุ้มค่าสอดคล้องกับวัตถุดิบ ทางโรงงานควรมีการตั้งราคาที่สมเหตุสมผล และทางร้านควรแสดงราคาต่อชิ้น ราคาต่อแพ็คเกจ/ลัง/กล่อง ให้ชัดเจนเพื่อการตัดสินใจซื้อที่ง่ายขึ้นของผู้บริโภค

ด้านสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า ทางโรงงานอาจเพิ่มการส่งเสริมการขาย การขึ้นทะเบียนอาหารและยา หรือเครื่องสำอาง และให้ข้อมูลทางการตลาด เป็นต้น ทางโรงงานควรมีบริการขนส่งสินค้าทุกขนาด เพื่อเข้าไปถึงยังสถานที่จัดเก็บหรือคลังสินค้า หรือบ้านลูกค้าได้อย่างสะดวก โดยลูกค้าไม่ต้องเคลื่อนย้ายวัสดุอีกต่อหนึ่ง

ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ควรมีการจัดโปรโมชั่นให้กับลูกค้าเป็นบางโอกาส เพื่อเป็นการคืนกำไรให้กับลูกค้า เมื่อทางร้านมีสินค้าใหม่ ๆ ควรนำมาจัดเรียงไว้ด้านหน้าสื่อสังคมออนไลน์เพื่อเป็นการโปรโมทสินค้าอีกทางหนึ่ง และควรจับคู่สินค้าที่ขายดีมาจำหน่าย เพื่อเป็นการจัดโปรโมชั่นให้กับลูกค้า และเป็นการกระตุ้นการขายสินค้าให้กับทางโรงงานอีกด้วย

ด้านบุคคลหรือพนักงาน พบว่า พนักงานควรมีความรู้เกี่ยวกับสินค้า เพื่อแนะนำสินค้าให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี สามารถอธิบายลักษณะการทำงาน ลำดับขั้นตอน การใช้งานของสินค้าได้ครบถ้วน และพนักงานควรมีความกระตือรือร้นในการขาย คอยแนะนำสินค้าที่ลูกค้าสนใจในขณะนั้นได้เป็นอย่างดี จนถึงการรับประกันความเสียหายจากการผลิต

ด้านกระบวนการบริการ พบว่า ควรมีบริการส่งสินค้าให้กับลูกค้าฟรีแบบไม่มีขั้นต่ำ เมื่อลูกค้าสั่งผลิตสินค้ากับทางโรงงาน ควรมีการตรวจสอบเส้นทางการขนส่ง หรือ ขนาดของถนนก่อนการจัดส่งสินค้า เพื่อจัดเตรียมรถขนส่งวัสดุได้อย่างเหมาะสม และควรมีกระบวนการบริการลูกค้าแบบไม่ต้องลงจากยานพาหนะ โดยลูกค้าทำการสั่งสินค้าได้ทันทีแบบไม่ลงจากรถ ซึ่งควรมีขั้นตอนในการรับคำสั่งซื้อ จ่ายสินค้า รับเงินจากลูกค้าภายในที่เดียวกัน

ด้านสภาพแวดล้อมภายนอกและกายภาพ พบว่า ควรมีความสะอาดในการรับสินค้า และภายนอกควรจัดพื้นที่วางสินค้าให้เป็นสัดส่วน ง่ายต่อการขึ้นสินค้า และควรปรับทัศนียภาพภายนอกให้ดูสวยงาม สะอาดตา ไม่มีต้นไม้บดบัง

อภิปรายผล

จากผลของการวิจัยที่กล่าวมาทั้งหมด คณะผู้วิจัยขอเสนอประเด็นสำคัญที่เป็นค้นพบและนำมาสรุปอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์โดยมีรายละเอียดดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 ผู้ที่ใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ที่มีเพศต่างกันส่งผลต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่แตกต่างกัน คือ ด้านบุคคล หรือพนักงาน พบว่า เพศชายให้ความสำคัญต่อพนักงานที่มีการให้ข้อมูลและคำแนะนำเพิ่มเติม ให้ความสำคัญกับพนักงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในเรื่องผลิตอาหารเสริม และให้ความสำคัญกับพนักงานที่มีความสุภาพเรียบร้อย พุดจาไพเราะ ยิ้มแย้มมากกว่าเพศหญิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของเอริสา ยุติธรรม ดำรง (2563) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ส่วนการสื่อสารการตลาด 4.0: ความท้าทายของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารเสริมและเครื่องดื่มสุขภาพสำหรับผู้บริโภคสูงอายุ รูปแบบของการสื่อสารการตลาด 4.0 ในการสร้างการรับรู้ สร้างการดึงดูดใจ และสร้างช่องทางการบอกต่อ ประกอบด้วย 1) การสื่อสารโดยใช้คำหลัก 2) การสื่อสารเชิงเล่าเรื่อง 3) การสื่อสารเชิงพันธกิจของการพัฒนาสินค้าเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต 4) การสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ผ่าน Facebook 5) การสื่อสารผ่าน Blog 6) การสื่อสารด้วยกลุ่มคนที่เป็นผู้ทรงอิทธิพลทางความคิด โดยสามารถบูรณาการรูปแบบการสื่อสารการตลาดทั้ง 6 แบบ ได้ให้ความสำคัญด้านพนักงานในระดับมาก ให้ความสำคัญด้านการแต่งตัวของพนักงานที่สุภาพ

เรียบง่าย มีกิจกรรมการตลาด มีความชำนาญในการให้บริการ พนักงานมีจำนวนเพียงพอต่อการให้บริการ มีการบริการที่ยุติธรรม พนักงานมีความเสมอภาค

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 โดยบริการตามลำดับก่อนหลังและไม่เลือกปฏิบัติ เมื่อพิจารณาแนวทางการกระบวนการจัดการการตลาด โดยวิเคราะห์สถานการณ์ทางการตลาด จุดแข็ง-จุดอ่อน พนักงานให้บริการเป็นสิ่งที่เจ้าของธุรกิจควรทำการวิเคราะห์ และพัฒนา ปรับปรุง อบรม เสริมสร้างความรู้ ทักษะให้กับพนักงาน เพราะพนักงานเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินธุรกิจเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ พัลลภา ปิตินันต์คณวณิช สุวรรณประเสริฐ (2562) แผนธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อชะลอวัยสำหรับภคินีศึกษาในกลุ่มสตรีในกรุงเทพมหานคร เนื่องจากในปัจจุบันมีการดำเนินธุรกิจได้ง่ายยิ่งขึ้นโดยนิยมใช้วิธีการจ้างโรงงานให้ผลิตและให้ดำเนินขั้นตอนการขออนุญาตตามที่ทางราชการกำหนด และจำหน่ายภายใต้แบรนด์ของตนเอง โดยเน้นโฆษณาสินค้าผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย สื่อโทรทัศน์วิทยุด้วยการใช้ฟรีเซ็นเตอร์ที่มีชื่อเสียงที่เป็นที่รู้จักในสังคมมา รีวิวสินค้า โดยเฉพาะช่องทางออนไลน์สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคได้เป็นจำนวนมาก และสอดคล้องกับพันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐ ดำรง (2559 พบว่า ลูกค้าที่สั่งผลิต โดยให้ความสำคัญกับสถานที่ช่องทางการจัดจำหน่ายในระดับที่มาก ซึ่งให้ความสำคัญกับทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้สถานที่ใช้งาน และมีความรวดเร็วในการจัดส่งสินค้า

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 ด้านแนวทางการจัดการการตลาด พบว่า ผู้ที่ใช้บริการธุรกิจโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทางร้านมีบริการจัดส่งสินค้าฟรีตามยอดสั่งผลิต อยู่ในระดับมาก ซึ่งทางโรงงานควรมีการแนะนำสินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ ลูกค้าที่สั่งผลิต หรือใช้บริการธุรกิจเห็นว่าเมื่อทางโรงงานมีสินค้าใหม่ ๆ ควรนำมาจัดเรียงเพื่อเป็นการโปรโมทสินค้าอีกทางหนึ่งเช่นกัน และทางร้านควรมีการลด แลก แจก แถมสินค้าอยู่เสมอ ด้านบุคคล หรือพนักงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า พนักงานมีการให้ข้อมูลและคำแนะนำเพิ่มเติม ผู้ประกอบการเจ้าของโรงงานเป็นกันเอง และพนักงานมีความซื่อสัตย์ สุจริต อยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคที่ซื้อ หรือใช้บริการธุรกิจเห็นว่าพนักงานควรมีความรู้เกี่ยวกับสินค้า เพื่อแนะนำสินค้าให้กับผู้บริโภคได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปริยาเนตร สายพรม (2560) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยทางการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคชาวลาว: กรณีศึกษาร้านค้าวัสดุก่อสร้างในเขตพื้นที่จุดผ่อนปรนอำเภอเวียงแก่น จังหวัดเชียงราย พบว่า พนักงานขายต้องมีกิริยาสุภาพ นอบน้อม ยิ้มแย้มแจ่มใส และมีจิตใจบริการดี และเจ้าของร้านควรเป็นกันเอง พนักงานภายในร้านมีความซื่อสัตย์ บริการด้วยความเต็มใจ/บริการด้วยความรวดเร็ว ด้านกระบวนการบริการ พบว่า ลูกค้าที่สั่งผลิต หรือใช้บริการธุรกิจ ด้านกระบวนการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทางร้านมีความสะดวกรวดเร็วในการให้บริการ อยู่ในระดับมาก ผู้บริโภคที่ซื้อ หรือใช้บริการธุรกิจเห็นว่าทางร้านมีการบริการที่ล่าช้าเกินไป ต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีดำเนินการภายในร้าน เริ่มจากการวิเคราะห์ตั้งแต่ขั้นตอนแรกของกระบวนการบริการ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อแนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาคร พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปได้ว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการสร้างเครือข่าย การตลาด ต้องอาศัยการสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า และอาศัยเครือข่ายทางการตลาด ดังนี้

1. การตลาดเพื่อความสัมพันธ์ที่ดี เป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีแก่กลุ่มต่าง ๆ เช่น ลูกค้า ผู้บริโภค ผู้จัดจำหน่ายคนกลาง ผู้ขายปัจจัยการผลิต เป็นต้น ซึ่งจะมีการส่งมอบสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสูง ราคาเหมาะสม การจัดจำหน่ายรวดเร็ว และการส่งเสริมการตลาดที่เหมาะสม หลักการสำคัญคือการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและสามารถสร้างกำไรได้ ผลลัพธ์จากการใช้เครื่องมือทางการตลาดเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีทำให้เกิดสิ่งที่มีคุณค่ากับกิจการเรียกว่า "เครือข่ายการตลาด"

2. เครือข่ายทางการตลาด ประกอบด้วยกิจการและกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์การ ซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ให้การสนับสนุน มีผลต่อการดำเนินธุรกิจขององค์การ เช่น ลูกค้าพนักงาน ชุมชนในท้องถิ่น และผู้ถือหุ้น เป็นต้น

สรุป

แนวทางการจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจร ในอำเภอเมืองสมุทรสาครกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านบุคคล หรือพนักงานในระดับมาก เพราะพนักงานเป็นสิ่งที่ตอบสนองต่อผู้บริโภคที่สั่งผลิต หรือใช้บริการธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรได้ดีที่สุด ดังนั้นผู้บริหาร หรือเจ้าของกิจการ ควรให้ความสนใจด้านบุคคล หรือพนักงานเป็นหลัก โดยเจ้าของผู้ประกอบการธุรกิจจำเป็นต้องมีการสรรหาพนักงานที่มีประสิทธิภาพ ความรู้และความเชี่ยวชาญในเรื่องอาหารเสริม พร้อมทั้งพนักงานต้องเรียนรู้เทคนิคและวิธีการใหม่ ๆ เพิ่มเติมอยู่เสมอซึ่งมีการพัฒนา และเติบโตอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการปรับใช้ให้กับผู้บริหารธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรแบบดั้งเดิมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากผลการวิจัยที่พบว่าการบริการภายในโรงงานควรมีขั้นตอนการบริการอย่างรวดเร็วไม่ปล่อยให้ลูกค้ารอนานเกินไป และให้ความสำคัญด้านกระบวนการบริการ ซึ่งให้ความสำคัญในเรื่องความถูกต้อง มีระบบการให้บริการที่สะดวก รวดเร็ว มีระบบแก้ปัญหาความขัดข้องได้อย่างรวดเร็ว และไม่เกิดปัญหาในขณะใช้บริการ/หลังใช้บริการ ดังนั้นควรนำข้อมูลดังกล่าวไปปรับใช้เป็นแนวปฏิบัติของพนักงานทุกระดับชั้น

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อให้การจัดการการตลาดสำหรับธุรกิจรับผลิตอาหารเสริมครบวงจรในอำเภอเมืองสมุทรสาครสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ปรียานทร สายพรม. (2560). การศึกษาปัจจัยการตลาดที่มีผลต่อผู้บริโภคชาวลาว : กรณีศึกษาร้านค้าวัสดุก่อสร้างในเขตพื้นที่จุดผ่อนปรน อ.เวียงแก่น จ.เชียงราย. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). เชียงราย: มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.
- พันธุ์ทิพย์ ดีประเสริฐดำรง. (2559). ส่วนประสมทางการตลาดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าร้าน LOFT ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิภาวรรณ มโนปราโมทย์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ (อินสตาแกรม) ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วิภาวรรณ มโนปราโมทย์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าผ่านสังคมออนไลน์ (อินสตาแกรม) ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหาร. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัลลภา ปิตินันต์ และคณวรรษ สุวรรณประเสริฐ. (2562). แผนธุรกิจผลิตภัณฑ์อาหารเสริมเพื่อชะลอวัยสำหรับนักศึกษากลุ่มสตรีในกรุงเทพมหานคร. (การค้นคว้าอิสระปริญญาการจัดการมหาบัณฑิต) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เริงฤทธิ์ สัปพันธ์. (2556). คู่มืออาหารเสริมฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพมหานคร: เอ็มไอเอส.
- เอริสา ยุติธรรมดำรง. (2563). การสื่อสารการตลาด 4.0: ความท้าทายของผู้ประกอบการธุรกิจอาหารเสริมและเครื่องดื่มสุขภาพสำหรับผู้บริโภคสูงอายุ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร, 8(1), 184-197.

การนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ : การต่อรองกับโครงสร้างสังคม

กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในหมู่ 1 ตำบลหนองแขว

อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

ANALYSIS OF NARRATIVE: NEGOTIATING OF SOCIAL STRUCTURE

A CASE STUDY OF THE ELDERLY OF MOO 1, NONGWANG SUB-DISTRICT,

WATTHANA NAKHON DISTRICT, SA KAEU PROVINCE

ปริญญ์ ไชยนิษฐ์, เรืองสิน ปลื้มปิ่น, ศิริศักดิ์ บัวชุม, ชนิดาภา กระแจจันท์, สมพงษ์ เกษานุช

Parinut Chaiyanich, Ruangsini Pluempan, Sirisak Buachum, Chanidapa Kracheachan, Sompong Kesanuch

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

Rajamangala University of Technology Suvarnabhumi

Email: parinut.c@rmutsb.ac.th

Received July 2, 2021; Revised July 16, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

การเล่าเรื่องในอดีตเป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ชีวิต โดยบทความนี้ได้นำเรื่องเล่า การต่อรองกับโครงสร้างสังคมของผู้สูงอายุมาวิเคราะห์ มุ่งเผยให้เห็นถึงผลการเรียกคืนประสบการณ์ เกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคม วิเคราะห์ถึงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมเพื่อให้เห็นการผลิตและการถูกผลิตซ้ำภายใต้โครงสร้างสังคม การเรียกคืนประสบการณ์นี้มีใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก หากแต่เป็นการสนทนาเพื่อให้เกิดเรื่องเล่าจากมโนทัศน์ของคนพื้นที่ที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุเป็นส่วนใหญ่ พื้นที่ดังกล่าว นอกจากจะเต็มไปด้วยปัญหาที่ถูกสะสมทั้งเรื่องความแออัดไร้ชลประทานแล้ว ยังต้องเผชิญภัยพิบัติในรูปแบบต่าง ๆ อย่างซ้ำซาก ในบทความประกอบไปด้วย 1) พลังแห่งการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ 2) โครงสร้างสังคมในหมู่ 1 ตำบลหนองแขว อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว 3) ตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคม 4) ปัญหาสะสมในพื้นที่จากการเลื่อนชั้นทางสังคม 5) กลวิธีหาระบบชีวิตที่มีดุลยภาพของผู้สูงอายุ และ 6) อิศราภาพที่ผู้สูงอายุต้องการ: ผลลัพธ์จากการต่อรองกับโครงสร้างสังคม ทั้งหมดจะทำให้เห็นถึงเบื้องหลังของความคิดความเชื่อตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษที่ถูกส่งพลังหล่อเลี้ยงให้ผู้สูงอายุ ซึ่งกำลังกลักรุ่นกับสภาพพื้นที่ที่เพาะปลูกไม่ได้ ซ้ำยังประสบกับการที่ถูกหลอกลวงย้ายถิ่นฐานไปทำมาหากินในเมืองใหญ่ แต่กระนั้นผู้สูงอายุในพื้นที่แห่งนี้ กลับยังคงมีพลังใจในการต่อรองกับโครงสร้างสังคม ด้วยการคงไว้ซึ่งบรรทัดฐานด้านความเชื่อเรื่องประเพณี 12 เดือน ที่เมื่อเดือนเคลื่อนเดือนเหมือนจะคอยเตือนผู้สูงอายุในพื้นที่แห่งนี้ให้ได้กลับมีความหวังว่า หากยังคงรักษาประเพณี 12 เดือนไว้ ลูกหลานจะต้องกลับมา ไม่เดือนใดก็เดือนหนึ่ง

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, การนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์, การต่อรองกับโครงสร้างสังคม, การเลื่อนชั้นทางสังคม, จังหวัดสระแก้ว

Abstract

Narrative in the past is knowledge from experiences in life. This article presents analysis of narrative about negotiating of social structure of the elderly. It aims to reveal the effect of recalling experiences related to negotiating of social structures and to analyze social interactions that is disclosed production and reproduction in social structure. Recalling experiences are not in-depth interviews, but conversations to form narrative from the perspectives of the local people who are the elderly. In this area, there are not only accumulated problems such as drought and lack of irrigation, but also disasters in various forms. This article consists of 1) The power of analysis of narrative 2) The social structure of Moo 1, Nong Wang sub-district, Watthana Nakhon district, Sa Kaeo province 3) Self that negotiates with the social structure, 4) The problems in the area due to social mobility, 5) Strategies for finding a balanced life system of the elderly, and 6) The freedom that the elderly need: the result of negotiating with social structure. The article reveals the background of beliefs, from the times of ancestors, that greatly encourages the elderly who are struggling with the conditions of uncultivated land and social mobility problem. But still, the elderly, thus, become “stay strong”. They still have the strength to negotiate with social structure by maintaining the 12-month tradition. In other words, when the month moves, it seems to remind the elderly to return their hope. If the 12-month tradition is preserved, the offspring will return one month or another.

Keywords: The Elderly, Analysis of Narrative, Negotiating of Social Structure, Social Mobility, Sa Kaeo Province

บทนำ

ประเทศไทยกำลังเดินทางเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aging society in Thailand) ประเทศเรากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางประชากรอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ในพื้นที่หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแขง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้วเองเช่นกัน สำหรับอำเภอดอนจานนั้น เป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรมากเป็นอันดับ 3 ในจังหวัดสระแก้ว รองจากอำเภออรัญประเทศ จำนวนประชากรของจังหวัดสระแก้วเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องตามการพัฒนาและเติบโตของเศรษฐกิจ แต่พื้นที่ทางการเกษตรกลับลดลงตั้งแต่ปี 2559 โดยเฉพาะพื้นที่ที่พืชไร่และนาข้าว ชาวบ้านที่นี้อาศัยอยู่ร่วมกันเป็นสังคมในรูปแบบหมู่บ้าน แบ่งออกเป็น 7 หมู่ แต่ความหลากหลายของโครงสร้างทางประชากรในหมู่ 1 กลับพบว่า ในหมู่นี้เต็มไปด้วยผู้สูงอายุ (สระแก้ว, 2563)

สำหรับผู้สูงอายุที่ถูกสังคมซ่อนอยู่ ณ หมู่ 1 ตำบลหนองแขง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว นั้นกว่า 30 คนที่อายุเกิน 60 ปี ไม่สามารถทำงานได้เหมือนวัยปกติ นอกจากนี้ยังมีประเด็นที่น่าสนใจ

เกี่ยวกับผู้สูงอายุในหมู่ 1 อยู่หลายประเด็น เช่น ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมที่สืบเนื่องจากปัญหาภัยพิบัติในพื้นที่ ก่อให้เกิดการสร้างหนี้สินทุกรูปแบบ เกิดการทิ้งถิ่นฐานของลูกหลานเกษตรกร ซึ่งปัญหาดังกล่าวถูกมองโดยรัฐว่าประชาชนในพื้นที่ยังไม่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ จึงพยายามนำหลายโครงการเข้าให้ความช่วยเหลือ แต่ถึงแม้มีหลายโครงการเข้ามาช่วย เช่น โครงการกองทุน 10 บาท ช่วยบ้าน 10 หลังจังหวัดสระแก้ว (สำนักงานสถิติจังหวัดสระแก้ว, 2564) โครงการจับคู่กู้เงินโดยสำนักงานพาณิชย์จังหวัดสระแก้ว (ธนภัท กิจจาโกศล, 2564) โครงการโคบาลบูรพา (ไทยพีบีเอส, 2564) แต่ทั้งหมดนั้นยังไม่สามารถยับยั้งปัญหาได้

สำหรับโครงการโคบาลบูรปามีปมหลายอย่างซ่อนอยู่ เนื้อหาในสัญญาและการตัดสินใจของชาวบ้านที่เข้าร่วมโครงการกลับทำให้พบปัญหาหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นปัญหาโคเนื้อป่วยและตายจำนวน 96 ตัว หรือ ผสมเทียมไม่ติด สมาชิกในกลุ่มตัดสินใจขายโคเนื้อไป 70 ตัว เพื่อนำเงินมาพุงส่วนที่เหลือไว้ ทุกวันนี้ โคเนื้อโครงการโคบาลบูรพาจากจำนวน 250 ตัว ที่ได้รับการส่งมอบล็อตสุดท้ายเมื่อปี 2562 จึงเหลืออยู่เพียง 79 ตัว และยังไม่มีสมาชิกในกลุ่มสามารถทำตามทีระบุในสัญญาได้ เรื่องนี้ยังคงยึดเยื้อจนกลายเป็นคดีเกษตรกรผิดสัญญาโครงการโคบาลบูรพา ยังผลให้มีการเปิดปมโคบาลบูรพาผ่านสื่อ สังคมจึงได้พบว่ามีข้อร้องเรียนเกี่ยวกับงบประมาณเกือบพันล้านบาท โดยเฉพาะประเด็นโคเนื้อที่นำมาจัดสรร ปัญหาหนี้สินของเกษตรกร ขณะนี้กรมปศุสัตว์รับรู้ปัญหาและเตรียมลงพื้นที่หลังหมดโควิด-19 (ไทยพีบีเอส, 2564)

เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการนี้ หลายคนคือผู้สูงอายุในหมู่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอัมพนาคร จังหวัดสระแก้ว ความสัมพันธ์ระหว่างปัญหาสะสมกับจำนวนผู้สูงอายุของหมู่นี้ ดูเหมือนจะเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อีกทั้งผู้สูงอายุบางคนกลับสยบยอมรับสภาพดังกล่าวที่โครงสร้างสังคมหยิบยื่นให้ด้วยความเต็มใจ ความคิดความเชื่อผ่านเรื่องเล่าของผู้สูงอายุ ณ หมู่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอัมพนาคร จังหวัดสระแก้ว เป็นตัวอย่างซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงต้นตอของหลายปัญหาที่ผู้สูงอายุกำลังรอความช่วยเหลือ หากแต่ข้อมูลที่ถูกรวบรวมและปรากฏในแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว (พ.ศ. 2561-2564) กลับไม่ปรากฏความคิดความเชื่อหรือการต่อรองกับโครงสร้างสังคมอันมีที่มาจากหลายปัญหาดังกล่าวข้างต้น

แนวคิดเรื่องโครงสร้างสังคมอาจปกปิดอคติที่เป็นระบบ เนื่องจากเกี่ยวข้องกับตัวแปรย่อยที่สามารถระบุได้หลายอย่าง เช่น บางคนอาจโต้แย้งว่าชายและหญิงที่มีคุณสมบัติเท่าเทียมกัน ต่างได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันทั้งในที่ทำงานหรือที่ต่าง ๆ เนื่องจากเพศของพวกเขาซึ่งจะเรียกว่า “อคติ” ที่อยู่ในโครงสร้างสังคม แต่ตัวแปรอื่น ๆ (เช่น เวลาในการทำงานหรือชั่วโมงทำงาน) อาจถูกปกปิด (Jary and Jary, 1991) กิจกรรมที่มนุษย์ทำอย่างรู้ตัวโดยอาศัยกฎและทรัพยากรในการกระทำที่หลากหลาย ก่อให้เกิดปฏิบัติการทางสังคมที่เป็นปกติธรรมดา ซึ่งมนุษย์ (human agent) รู้อยู่ตลอดว่าพวกเขากำลังทำอะไร เขาสามารถรู้ว่าสิ่งที่เขาทำ สามารถอธิบายได้อย่างไร ไม่ว่ามนุษย์ผู้นั้นจะเป็นใคร อยู่ในวัยไหนก็ต้องผลิตซ้ำ (reproduction) เงื่อนไขในการกระทำที่เป็นไปได้ในชีวิตประจำวัน (Giddens, 1984) ไม่ถูกเว้นแม้แต่ผู้สูงอายุ

บทความจะทำให้ผู้อ่านเห็นถึง 1) พลังแห่งการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ 2) โครงสร้างสังคมใน หมู่ 1 ตำบลหนองแขว อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว 3) ตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคม 4) ปัญหาสังคมในพื้นที่จากการเลื่อนชั้นทางสังคม 5) กลวิธีหาระบบชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ 6) อีสราภาพที่ผู้สูงอายุต้องการ: ผลลัพธ์จากการต่อรองกับโครงสร้างสังคม ทั้งหมดเกิดขึ้นในจังหวัด สระแก้ว จังหวัดที่ถูกขนานนามให้เป็นเมืองชายแดนแห่งความสุข ถิ่นเกษตรปลอดภัย แหล่งท่องเที่ยว เชิงนิเวศและอารยธรรมโบราณเขตเศรษฐกิจพิเศษสระแก้วมั่นคง

1. พลังแห่งการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์

วิธีการศึกษาเรื่องเล่าสนับสนุนให้ความจริงที่ซ่อนอยู่ถูกค้นพบ เรื่องเล่าสามารถให้กรอบเพื่อทำความเข้าใจกับความหมายและคุณค่าในเชิงบรรทัดฐานซึ่งอยู่เบื้องหลังการให้ความหมายนั้น ซึ่งผู้เล่าเรื่องถือเป็นผู้รู้ มีความสามารถสะท้อนตัวตนออกมา ผู้เล่ามีใจเป็นวัตถุเพื่อการศึกษา เรื่องเล่าจึงมีพลัง และก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างถอนรากในการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์ เนื่องจากวิธีการศึกษาดังกล่าวมีรากฐานความคิดมาจากกระบวนการที่สนับสนุนสร้างสังคม (social constructivism) และวิธีนี้ปฏิเสธความเชื่อในความเป็นวัตถุวิสัยของความจริง ตั้งข้อสงสัยกับความเชื่อในเรื่องความเป็นกลางหรือการปราศจากอคติของความรู้ รวมทั้งตั้งคำถามกับวิธีวิทยาที่ยังคงวนเวียนอยู่กับการสร้างความรู้ต่อยอดจากความรู้ชุดเดิม (นภาพร หะวานนท์, 2552) ซึ่งเท่ากับเป็นการผลิตซ้ำความคิดความเชื่อที่วางอยู่บนพื้นฐานของการสร้างกฎเกณฑ์แห่งความเป็นปกติทั้งในส่วนองแบบแผนของพฤติกรรมและโครงสร้างสังคม

เรื่องเล่าเป็นการบอกกล่าว หรือการทบทวนประสบการณ์ หรือวิธีการหาทางออกของปัญหา หรือการรับรู้ชีวิตตนเองอย่างเป็นระบบ บุคคลสร้างเรื่องราวของตนเองอยู่ตลอดเวลา โดยผู้เล่าเรื่องมองว่าเรื่องราวที่นำมาเล่ามีความสมเหตุสมผลทั้งสำหรับตัวผู้เล่าและสำหรับผู้อื่นด้วย การเล่าถึงประสบการณ์ของตนเองอาจเป็นการแสดงออกถึงการคัดค้านหรือสนับสนุนรูปแบบทางสังคมของอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคมของผู้เล่าเรื่อง เรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลเล่าเกี่ยวกับตนเองได้รับอิทธิพลจากชิ้นส่วนต่าง ๆ ของอัตลักษณ์ของบุคคลนั้น ๆ เช่น เพศ อายุ ชาติพันธุ์ ฐานะ สภาวะทางร่างกาย เรื่องเล่าจึงอาจถือเป็นทางออกของปัญหาของมนุษย์ซึ่งมักตั้งคำถามว่า “เราจะบอกเล่าสิ่งที่เรารู้ได้อย่างไร” ตัวอย่างงานเรื่องเล่า เช่นงานของเบญจวรรณ บุญโทแสง (2559) เรื่องการสร้างร่างกายที่สยบยอมของผู้ต้องขังหญิงต่ออำนาจในเรือนจำ หรืองานของนภาพร หะวานนท์และคณะ (2555) เรื่องชีวิตที่ถูกกลืนเรื่องเล่าของผู้หญิงในเรือนจำ เป็นต้น

นักวิชาการที่สนใจเรื่องเล่าจำนวนมากให้ความสำคัญกับบริบทขณะเล่าเรื่อง หลาย ๆ งานนักวิจัยจึงได้ให้แนวทางการสนทนากับผู้เล่าเรื่องไว้ในส่วนของภาคผนวก เพราะแนวทางการสนทนาถือเป็นบริบทขณะเล่าเรื่องที่สำคัญ นอกจากนี้ยังมีบทบาทของผู้ฟัง (นักวิจัย) ที่มีผลต่อการสร้างเรื่องราวของผู้เล่า การเล่าเรื่องผ่านภาษาให้ความสำคัญกับการกระทำร่วมกัน (joint action) ระหว่างผู้เล่าเรื่องและผู้ฟังในการเล่าเรื่อง ผู้เล่าต้องการพื้นที่ของการสนทนาเพื่อให้สามารถเล่าเรื่องให้อีกคนหนึ่งฟัง การสนทนาที่เป็นมิตร คนที่ร่วมในการสนทนาจะมีการแลกเปลี่ยนการสนทนา นอกจากนี้ในขั้นของการ

วิเคราะห์การสนทนาจะให้ความสนใจกับการต่อเรื่องที่เกิดขึ้นในกระบวนการสนทนาในบริบทที่ต่าง กัน โดยคนที่อยู่ในการสนทนาจะต้องตัดสินใจว่าจะสามารถสื่อสารข้อมูลให้ดีที่สุดอย่างไร และเรื่องเล่าแต่ละเรื่องมีความเชื่อมโยงกับบริบททางสังคม การให้ความหมายและการกระทำ ความรู้สึก (นภาพรณ ะหวานนท์, 2552)

วิธีการศึกษาเรื่องเล่าช่วยสร้างกรอบการมองให้นักวิจัยสามารถเข้าถึงประสบการณ์ของบุคคล ผ่านเรื่องราว มนุษย์ไม่เพียงแต่จะเป็นผู้เล่าเรื่องต่าง ๆ แต่มนุษย์ยังตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของเรื่องเล่าของตนเองและของผู้อื่นด้วย ในขณะที่คนมองสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองผ่านเรื่องเล่า และพยายามดำรงชีวิตตามเรื่องเล่าที่ตนเองเรียกคืนประสบการณ์ (recall) ขึ้นมา เรื่องเล่าเป็นเสมือนบันทึกประสบการณ์ของมนุษย์ที่ถูกสร้างขึ้นผ่านเรื่องราวที่ถูกนำกลับมาเล่าใหม่ วิธีการศึกษาเรื่องเล่าจึงเหมาะกับการศึกษาความซับซ้อนของชีวิต เพราะเรื่องเล่าเปิดพื้นที่ให้บุคคลสามารถนำเรื่องต่าง ๆ กลับมาเล่าใหม่ได้อีกครั้ง (นภาพรณ ะหวานนท์และคณะ, 2555)

การวิเคราะห์เรื่องเล่าอย่างมีจุดมุ่งหมาย อาจจะมีสิ่งที่คุณเล่าเรื่องหลักเลียงที่จะเล่าหรือพูดออกมาเนื่องจากเกรงผลกระทบ อย่างไรก็ตามผู้เล่าเรื่องเองจะสามารถสะท้อนบทบาทของผู้เล่าเรื่องขณะที่เล่า ผู้เล่าเรื่องได้ตรวจสอบบทบาทของบริบททางสังคมและการเมือง ทำทนายให้ผู้เล่าสะท้อนบทบาทในการสร้างบริบทที่มีผลต่ออัตชีวประวัติ คล้ายการได้ตรวจสอบตัวเอง ตรวจสอบอัตลักษณ์แห่งตัวตน ความเชื่อมโยงระหว่างประสบการณ์กับการตั้งคำถาม (Sharkey, 2015)

พลังแห่งการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ (analysis of narrative) จึงนำไปสู่การวิเคราะห์เพื่อสร้างเรื่องเล่า (narrative analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์จากเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับผู้เล่าเรื่อง ตีความเพื่อสร้างเป็นเรื่องเล่า (narrative) กลั่นสุ่งงานวิจัยที่มีชีวิตขึ้นหนึ่งก็ว่าได้

2. โครงสร้างสังคมในหมู่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว

คำว่า โครงสร้างสังคม หากตีความแล้ว นิยามคงเคลื่อนที่ไปตามสำนักคิด แต่ละสำนักคิดต่างมีแนวการมองนิยามโครงสร้างสังคมแตกต่างกันไป ดังนั้นมุมมองโครงสร้างสังคมย่อมที่จะแตกต่างกันไปด้วย

โครงสร้างสังคมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างและกำหนดโดยสถาบันทางสังคมและปัจจัยอื่นที่กำหนดโครงสร้างสังคมที่เกี่ยวข้องกับสถาบันทางสังคม ภายในโครงสร้างจะกำหนดการกระจายตัวของบุคคลตามตำแหน่งของสถาบันที่ประกอบด้วยคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับสถาบัน จนนำไปสู่การกำหนดโครงสร้างสังคม (Farkas, 2017)

เพราะโครงสร้างสังคมประกอบด้วยปรากฏการณ์ที่ซับซ้อนและเต็มไปด้วยความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน นักทฤษฎีเชิงโครงสร้างและวัฒนธรรมศึกษามีแนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมโดยพูดถึงสิ่งที่สมาชิกในสังคมต้องตระหนักร่วมกัน สิ่งนั้นคือพื้นฐานของระเบียบทางสังคม แต่ก็เป็นไปได้ยากที่ทุกสมาชิกจะตระหนักในความหมายทางสังคมและวัฒนธรรมที่เป็นอันหนึ่งอันเดียว ปัจเจกบุคคลควรผลิตสร้างความหมายเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใด ๆ และต้องตอบสนองสถานการณ์นั้นด้วยตัวเอง (Douglas et al., 1980)

เรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคม เป็นการแสดงออกของปัจเจกบุคคลอย่าง ผู้สูงอายุที่ผลิตสร้างความหมายเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาในพื้นที่บ้านเกิดของตนเอง การเลื่อนชั้นทางสังคมของลูกหลานก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ผู้สูงอายุจึงต้องตอบสนองสถานการณ์ แต่ละสถานการณ์ด้วยตนเอง ยายซุบ (นามสมมุติ) เล่าว่า “...ไม่อยากให้ลูกหลานต้องมาเป็นเกษตรกร ที่นั่นมันแล้ง ขุดบ่อขังน้ำ น้ำก็แห้ง เคยมีโครงการของรัฐบาลที่ให้ชาวบ้านขุดบ่อธรรมชาติเพื่อเก็บน้ำจาก ฝน ในพื้นที่บ้านตัวเอง ทำไปทำมา ชาวบ้านฝังกลบหมด เพราะเปลือกที่ทำนาทำกินเขา พืชที่ทนแล้ง ปลูกมาก็ขายไม่ได้ เพราะไม่มีตลาดรองรับ นี่ก็ท้อใจ อดวันกินวัน จะให้ขุดกักเก็บน้ำแก้แล้งอีกก็ไม่มีทุน มรดกตกทอดเราก็มีแค่ไร่นา แต่ไม่มีทุนทำสิ่งปลูกสร้างลงทุนทำไร่นา ทุกอย่างต้องจ้างหมด ใช้แรงงาน ที่ตรงนั้นมันเพาะปลูกไม่ได้ ไปเรียนกรุงเทพ ทำงานกรุงเทพ แล้วค่อยให้ลูกหลานส่งเงินมายังดีกว่า แล้ง มันแยกว่าน้ำท่วมอีก แต่ถึงแล้งยังไง ประเพณี 12 เดือนก็ยังจัดอยู่ ค่อยให้ลูกหลานกลับมาตอนนั้นก็ ได้ ยังดีกว่าอยู่ด้วยกัน แล้วลูกหลานไม่มีอย่างที่คุณอื่นเขามีมันก็ทุกข์ใจ....ดินมันไม่ดี มันต้องบำรุงดินใช้ เวลาเป็นหลายปี ดร.เกริก มีมุงกิจก็เคยมา คนทั้งหมด 1 ก็รู้ว่าท่านมาช่วยบำรุงดินให้ แต่มันไม่ได้ผล ท่าน ช่วยอยู่นานกับทีมของท่าน ลูกศิษย์ท่านเป็นลูกหลานหนองแขวง ท่านเลยมาช่วย ..ที่นี้ไม่มีใครอยากเป็น หนี้ แต่ทำไม่ได้ ไม่มีทุนทำเกษตรก็ต้องกู้ กู้มาปลูกข้าวโพดบ้าง เลี้ยงสัตว์บ้าง เป็นหนี้มันดีตรงที่มันเอา เงินมาพัฒนาได้ แต่บางปีเจอภัยแล้ง แม้แต่ดอกก็ไม่มีจะส่ง...”

เรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมของยายซุบ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็น โครงสร้างสังคม ส่งผลต่อความคิดของผู้สูงอายุที่ยินยอมให้ตนเองถูกทอดทิ้งอยู่ที่บ้าน ยอมผลักดัน ลูกหลานออกนอกพื้นที่ ความคิดพึ่งพามรดกตกทอดที่ฝังใจ จึงส่งผลต่อความเชื่อว่า ตนเองไม่มีมรดก ตกทอดในรูปของทุนและที่ดินที่อยู่ในพื้นที่สมบูรณ์ (ที่ดินแห้งแล้ง) ตนเองจึงยอมให้ลูกหลานทิ้งถิ่นฐาน และบุพการีเพื่อไปทำงานที่ต่างถิ่นหรือเข้าเมือง (เกิดการเลื่อนชั้นทางสังคม) ยอมเหงา ยอมคิดถึง เพื่อไม่ให้ลูกหลานมาลำบากทำมาหากินในพื้นที่แห่งนี้ที่ไม่มีแม้แต่รายได้ที่แน่นอน ตนเองจึงสยบยอม กับการใช้ชีวิตที่ต้องเผชิญกับภัยพิบัติเพียงลำพัง ภัยแล้งที่ยังหาทางแก้ปัญหาไม่ได้ พึ่งพาได้แค่น้ำปี (น้ำฤดูฝน) เท่านั้น

3. ตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคม

พลังของแนวความคิดเรื่องตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคมสามารถวิเคราะห์ปฏิสัมพันธ์ทาง สังคมเพื่อให้เห็นการผลิตและถูกผลิตซ้ำได้ตามแนวคิดเรื่อง ตัวตนหรือ Self ที่ผู้เขียนศึกษาและสามารถ วิเคราะห์เชื่อมโยงได้ตามแนวคิดของคาร์ล โรเจอร์ส (Rogers,1959) ที่ได้เปิดมิติเรื่องตัวตนไว้ 3 แบบ 1) Self Concept หมายถึงมนุษย์มองและรับรู้ตัวเองว่าเป็นอย่างไร 2) Real Self หมายถึง ข้อมูลที่ สังคมหรือผู้อื่นมองเห็นตัวมนุษย์เองว่าเป็นอย่างไร อาจเป็นมุมมองที่ไม่เคยรู้หรือรับรู้ก็ได้ 3) Ideal Self หมายถึง สิ่งที่มนุษย์ฝันหรือคาดหวังว่าอยากได้ อยากมี อยากเป็นเช่นนั้น

เมื่อนำความเชื่อพื้นฐานของโรเจอร์ส (Rogers,1959) มาอธิบายกรณีศึกษาจะพบว่า ความคิด ความเชื่อที่ผู้สูงอายุบอกเล่าเปรียบเสมือน Self Concept + Ideal Self เป็นสิ่งที่พวกเขามอง ชั่งน้ำหนักจากสิ่งที่อยากได้ อยากมี อยากเป็น (Ideal Self) ซึ่งล้วนแล้วแต่คือโครงสร้างสังคมไม่ว่าจะ

เป็น การกู้เงินมาต่อเติมบ้าน ทำเกษตร การสนับสนุนให้ลูกหลานทิ้งถิ่นฐานไปหาแหล่งที่เจริญกว่า ทั้งหมดของแนวคิดโครงสร้างสังคมมีเบื้องหลังคือ ตัวตน หรือ Self เป็นตัวขับเคลื่อนและตั้งอยู่ในฐานความคิดความเชื่อ แต่ Real Self ยังไม่เกิดในความคิดความเชื่อ เพราะผู้สูงอายุยังยึดกับความคิดความเชื่อเดิมที่ต้องพึ่งพาธรรมชาติ รอน้ำปี รอความช่วยเหลือจากรัฐ และพื้นที่แห่งนี้ใช้ความพยายามอย่างไร ก็ไม่ได้ผล ความคิดความเชื่อที่เป็น Self Concept ที่ผู้สูงอายุเล่า แทบไม่มีพื้นที่ให้ความคิดความเชื่อที่เกิดจาก Real Self เลยแม้แต่น้อย จึงทำให้ผู้สูงอายุเข้าใจคำว่าโครงสร้างสังคมในแบบที่เกิดจากความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเองดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แต่เนื่องด้วยแนวคิดเรื่องโครงสร้างสังคมที่ฝังอยู่ในจิตใจ เป็นแรงขับให้ Ideal Self ที่วาดฝันไว้ว่าอยากได้ อยากมี อยากเป็นอะไร กลายเป็นตัวขับเคลื่อน ส่งให้ผู้สูงอายุยอมให้ลูกหลานทิ้งตนและถิ่นฐานไว้ มุ่งไปแสวงหาพื้นที่ที่พร้อมกว่าบ้านหนองแขง ตรงนี้ผู้เขียนมองว่า คือตัวตนของผู้สูงอายุที่กำลังต่อรองกับโครงสร้างสังคม

ตารางที่ 1 แสดงการนำเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมมาวิเคราะห์ตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคม

ตัวอย่างคำ/ประโยคในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคม	การจัดการกับทรัพยากรที่มี (facility) เพื่อที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการ (exercise power)
เกษตรกรลำบาก	สิ่งปลูกสร้างของชาวบ้าน
โครงการของรัฐเปลี่ยนที่ทำนาทำกิน	บ่อธรรมชาติขังน้ำปี
ต้องมีทุนเท่านั้น จึงทำสิ่งปลูกสร้างลงทุนทำไร่นา	พื้นที่บ้านตัวเอง
ที่ตรงนี้มีน้ำเพาะปลูกไม่ได้	ที่ทำนาทำกิน
แล้งมันแยกว่าน้ำท่วม	มรดกตกทอด
จ้างทุกอย่าง, หนี้มันดีตรงมันเอาเงินมาพัฒนาได้	ทุน, ต่อเติมบ้าน, หมุนเงิน
ประเพณี 12 เดือนก็ยังจัดอยู่	หนี้ ธ.ก.ส.
ลูกหลานไม่มีอย่างที่คุณอื่นเขามี มันก็ทุกข์ใจ	เงินกู้ส่งลูกหลานเรียน
ที่นี่ไม่มีใครอยากเป็นหนี้ แต่ทำไม่ได้ ไม่มีทุนทำเกษตรก็ต้องกู้	โฉนดที่ดินที่ถูกจำนอง

4. ปัญหาสะสมในพื้นที่จากการเลื่อนชั้นทางสังคม

ปฏิเสธไม่ได้ว่าทุกสังคมมีชนชั้น ยืนยันด้วยแนวคิดของคาร์ล มาร์กซ์ (Karl Marx) และแมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber) ทั้งสองต่างพูดถึงเรื่องชนชั้น โดยมาร์กซ์เชื่อมโยงชีวิตทางการเมือง วัฒนธรรม และศาสนาให้ผูกโยงเข้ากับรูปแบบการผลิต (Calhoun, 2002) การผลิตและการครอบครองทรัพยากร หรือทรัพย์สินเป็นตัวกำหนดชนชั้น (ชนชั้นผู้ใช้แรงงานกับชนชั้นนายทุนที่เป็นผู้ครอบครองปัจจัยการผลิต) (Avineri, 2019) ส่วนเวเบอร์มองว่า ชนชั้นถูกแยกออกจากกันได้หลาย ๆ ครั้งด้วยสถานการณ์ทางการเมือง ชนชั้นจะถูกเปลี่ยนก็ต่อเมื่อบุคคลเปลี่ยนสิ่งที่ใช้หรือบริโภค หากบุคคลสามารถใช้

ทรัพย์สินและบริการที่ต่างกันไป หมายถึงว่าบุคคลจะอยู่ชั้นใดก็ได้ขึ้นอยู่กับรสนิยมของบุคคลนั้น โดยเว็บเบอร์เชื่อว่าการใช้ชีวิตร่วมกับใคร อาจทำให้กลายเป็นคนชั้นเดียวกันได้ คนชั้นเป็นการรวมตัวกันของบุคคลที่ต้องการครอบครองตำแหน่งชนชั้นเดียวกัน (Swedberg and Agevall, 2005) การเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) ในนิยามของมาร์กซ์และเว็บเบอร์จึงแตกต่างกันที่เรื่องของรสนิยมและการครอบครองทรัพยากร

ในบทความนี้การเลื่อนชั้นทางสังคมเกิดขึ้นที่นี่ คงเพราะอำเภอดีมานครติดอำเภอรัญประเทศซึ่งมีแผนจะสร้างเป็นนิคมอุตสาหกรรม จากข้อมูลระบุว่าปี 2563 จังหวัดสระแก้วนี้มีโรงงานน้ำตาลเพียงแห่งเดียวที่รับซื้ออ้อยจากเกษตรกร ได้แก่ บริษัทน้ำตาลและอ้อยตะวันตก จำกัด (Sakaeo, 2020) สอดคล้องกับที่ยายนัน (นามสมมุติ) ได้เล่าว่า “...อ้อยเป็นพืชทนแล้ง แต่ทำแล้วราคาไม่ได้ ข้าวก็เช่นกัน บางปีก็อยู่ทุน ก็มีไปส่ง ธกส.นิดหน่อย ต้องคอยกู้เพิ่ม พอทุนไปเรื่อย ๆ.... ไม่รู้จะทำอะไร ที่นี่ทำได้แค่นา แล้วก็มันสำปะหลัง บ้านหนองแวงไม่มีน้ำ พอไม่มีฝน น้ำก็ไม่ไหลบ่อ แห้งไปเรื่อยตามธรรมชาติ การขุดเจาะเราต้องทำเอง แต่บางที หลวงมาทำให้ ก็จะมีลิก ก็บ่ได้ ต้องไม่สูบน้ำออก ...แต่เชื่อกันที่นี่ทำอะไรไม่ได้ น้ำแห้งอยู่ดี กูมาลงทุนทำนา หมาดจากฤดูทำนาก็มาปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ราคาก็ตกต่ำมาก แต่ที่ยังอยู่ก็ยังไม่รู้จะไปเอาที่ไหน ดอกนอกกระบับร้อยละสิบต่อเดือน จ่ายดอกทุกเดือน ธกส.จะอยู่ที่ 13 บาท แค่อำนาจดินที่ดิฉันไป ถ้าไม่มีก็จับกลุ่มกันค้าประกัน คนละห้าหมื่นจริง ๆ เรามีฝีมือ เรามีสินค้าโอท็อปนะ เราทำอะไรต่อมิอะไรได้แต่มันไม่มีช่องทางจำหน่าย ...วิธีการปรับตัวของเราคือ เราให้ลูกหลานไปทำอื่นดีกว่า ยอมกินวันอดวัน แต่บางปีก็พอได้กิน เพราะไม่ได้แล้งตายหมด แล้วแต่บางปี ทำนาก็ยังได้กิน แต่ถ้าแล้งจะแย่มาก เช่น นา 20 ไร่ ได้ข้าว 3 กระสอบ จากปกติต้องได้ 30 กระสอบ ภัยแล้งทำให้ข้าวตาย จากเคยได้เป็นพันถึง เหลือไม่มาก ...ตอนนี้คนแก่ก็ไม่มีการทำ ทำไม่ไหว ลูกหลานก็มีครอบครัวของตัวเอง แต่ก่อนมีงานเข้ามาให้ เช่น สานหมวก แต่นั่นล่ะ ไม่มีตลาด มีรัฐมีหน่วยงานมาสอนเยอะเลย แต่เขาไม่หาตลาดให้ ไม่รู้จักหอรอกขายออนไลน์นะ เราต้องหาตลาดเอง...”

จากเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมของยายนันจะเห็นว่าผู้สูงอายุต่างก็ต้องการแสดงศักยภาพของตัวเองเพื่อเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง พึ่งพาตนเองได้ มีฝีมือและภูมิปัญญาติดตัว แต่ขาดช่องทางการจำหน่ายแนวความคิดออกเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นรูปธรรม ความคิดความเชื่อและค่านิยมที่อยากจะส่งผ่านภูมิปัญญาสินค้าของชาวบ้าน ถ้าผู้สูงอายุได้รับการศึกษาอาจช่วยพัฒนาให้เขาได้เป็นในสิ่งที่เขาอยากเป็น ตอบสนองการดำรงชีพด้วยตนเองได้ การศึกษาผู้ใหญ่ที่ว่านี้ ถ้าอธิบายด้วยงานของมาสโลว์ (Maslow, 1943) จะพบว่า ผู้สูงอายุที่มีแรงจูงใจภายในสูงมาก อยากจะพึ่งพาตนเองแต่ก็เข้าใจสภาพธรรมชาติของพื้นที่จึงต้องก้มหน้ายอมรับชะตากรรม แต่ถึงเป็นเช่นนั้นผู้สูงอายุของบ้านหนองแวงก็ยังมีความต้องการต่อรองกับโครงสร้างสังคมในอันที่จะเป็นในสิ่งที่เขามีศักยภาพที่เป็นประโยชน์ได้ (Self-actualization) ซึ่งอาจไม่ใช่ความหมายว่าต้องสมบูรณ์แบบทุกเรื่อง เพียงแค่พวกเขาต้องการแก้ปัญหาวิกฤติจากการเลื่อนชั้นทางสังคม

ตารางที่ 2 แสดงการนำเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมมาวิเคราะห์ปัญหาสะสมในพื้นที่จากการเลื่อนชั้นทางสังคม

ตัวอย่างคำ/ประโยคในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับ โครงสร้างสังคม	การจัดการกับทรัพยากรที่มี (facility) เพื่อที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการ (exercise power)
อ้อยเป็นพืชทนแล้ง แต่ทำแล้วราคาไม่ได้ ข้าวก็เช่นกัน	นา 20 ไร่ ได้ข้าว 3 กระสอบ จากปกติต้องได้ 30 กระสอบ
ต้องคอยกู้เพิ่ม พอкупไปเรื่อย ๆ	เงินมีพอแค่ส่งแต่ดอกทุกเดือน
ไม่รู้จะทำอะไร ที่นี้ทำได้แค่นา แล้วก็มันสำปะหลัง	นาและมันสำปะหลัง
บ้านหนองแขงไม่มีน้ำ พอไม่มีฝน น้ำก็ไม่มีในบ่อ แห้งไปเรื่อยตาม ธรรมชาติ	แหล่งน้ำที่มีอยู่
ที่นี่ทำอะไรไม่ได้ น้ำแห้งอยู่ดี ภูมิลงทุนทำนา จากฤดูทำนาก็มา ปลูกมันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ราคาก็ตกต่ำมาก	เงินกู้
เอาโฉนดที่ดินไปถ้าไม่มีก็จับกลุ่มกันค้าประกัน	ได้เงินห้าหมื่น
เรามีฝีมือเรามีสินค้าโอท็อป เราทำอะไรต่อมิอะไรได้แต่ไม่มี ช่องทางจำหน่าย	สินค้าโอท็อป ที่ไม่มีช่องทาง จำหน่าย จึงทำนาและมัน สำปะหลังเหมือนเดิม
วิธีการปรับตัวของเราคือเราให้ลูกหลานไปที่อื่นดีกว่า ยอมกินวัน อดวัน	พึ่งพาน้ำพักน้ำแรงตนเอง
คนแก่ก็ไม่มีงานทำ ทำไมไหว	ทำงานตามสภาพร่างกาย
ไม่มีตลาด มีรัฐมีหน่วยงานมาสอนเยอะเลย แต่เขาไม่หาตลาดให้ ไม่รู้จักการขายออนไลน์	ร่วมกิจกรรมของรัฐ สร้างสินค้าแต่ไม่มีที่ขายให้ได้ เงินมา

5. กลวิธีหาระบบชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ

ชาติพันธุ์วรรณามีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับโครงสร้างสังคมโดยการเปิดเผยแนวปฏิบัติและประเพณีในท้องถิ่นที่แตกต่างจากแนวปฏิบัติของลำดับชั้นและอำนาจทางเศรษฐกิจของตะวันตก (Muller-Schwarz & Nina, 2015) ผู้สูงอายุ ณ ที่แห่งนี้เช่นกัน

จากเรื่องเล่าของยายซี (นามสมมุติ) และยายสุน (นามสมมุติ) ที่เล่าให้ฟังเกี่ยวกับประเพณีท้องถิ่นที่พวกเขาใช้ต่อรองกับโครงสร้างสังคมที่ประสบปัญหาการเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) จนเกิดเป็นกระบวนการสร้างบรรทัดฐาน (norm) ร่วมกันของทั้งชุมชนที่น่าสนใจ ดังนี้

“...เราอยู่บนเขา น้ำไม่เคยท่วม เราไม่มีปัญหาเรื่องอุทกภัย แต่แล้วคือปัญหาใหญ่ เราก็ตกใจจัด ประเพณี 12 เดือนอยู่ ขึ้น 3 ค่ำเดือน 3 มีประเพณีสู่ขวัญข้าว เรียกขวัญข้าว มีพราหมณ์มาทำ เพราะทุกคนมีข้าวในยุ้ง ทำบายสีสวยงามทำที่ยุ้งข้าว ต้องทำให้เสร็จก่อน 11 โมงเช้า พ่อแม่พาทำมา ให้แม่โพลพมาอยู่ยุ้ง ให้เลี้ยงประชากรในครัวเรือนในแต่ละปี เอาไปมาต้ม พราหมณ์ก็จะทำนายให้ วันเพ็ญเดือน 3 จะมีบุญข้าวจี พ่อแม่ก็พาทำ นึ่งข้าวเหนียว ปั่น ย่าง ไข่ต้ให้ละเอียดให้เป็นเนื้อเดียวกัน เอาข้าวที่ปั้นย่างไฟ และเอาไข่ทา สุกแล้ว ใส่น้ำตาลก้อนยัดเข้าไปตรงกลางก้อนข้าวจี เป็นประเพณีจาก สมัยพระพุทธเจ้า ถวายข้าวจี จะได้เกิดเป็นคนมีบุญวาสนา ทุกคนอยากหลุดพ้นจากความทุกข์... ต่อจากนั้นจะมีเดือน 4 บุญพระเวท นิมนต์พระมาเทศน์ที่วัดทำวันเดียวทำวันไหนก็ได้วันเดียว เดือน 4 หรือเดือน 6 ก็ได้ขึ้นกับความพร้อมของคณะกรรมการและชาวบ้าน เทศน์พระเวสสันดร เป็นความเชื่อจากพระพุทธศาสนา ทำแล้วบ้านเมืองจะร่มเย็น เราเกิดมาก็รู้เลยว่าต้องทำ เทศน์ 12 กัณฑ์ไม่กำหนดเวลาจบ ชาวบ้านทุกวัยก็ไป ถวายอะไรปีหน้าจะมีสิ่งนั้นเยอะกว่าเดิม เชื้อแบบนั้น ไปทำที่วัดหนองแขวง มีวัดเดียว ...พอเดือน 6 เลี้ยงปู่ตาหรือเลี้ยงเดือน เรามีศาลปู่ตาเลี้ยง วันเดียวกัน เลี้ยงพ่อปู่ เดือน 6 ข้างขึ้นวันพุธ จะทำอะไรขึ้นเจริญรุ่งเรือง ปีนี้ขอแต่ฝนนะ ไม่ขอลม ไม่ขอฟ้า ท่านศักดิ์สิทธิ์ ท่านให้เราขอได้ ทำเดือน 6 กับเดือน 12 (เลี้ยงเดือน) ต่อมาจะมีพิธี แรกนาขวัญด้วยแต่เราไม่ไปสนามหลวง เราไปที่นาเรา เราชุดหรือเอาข้าวไปหว่าน ทำน้อยเดียวให้ขึ้น เป็นธรรมชาติ อยากให้ข้าวลงในวันดี ข้าวจะงอกงาม ...ต่อมาเดือน 8 จะเป็นประเพณีเข้าพรรษา ...และเดือน 9 มีประเพณีข้าวประดับดิน แล้วแต่ปีว่าจะตกแรม 14 หรือ 15 ค่ำ ต้องทำตั้งแต่ตีสี่ ทุกครัวเรือน ทำเพื่ออุทิศให้บรรพบุรุษ เอาใบตองมาห่อข้าวจัดไว้เป็นห่อ มีหมากพลู เดือน 9 จะ 9 ห่อ พระจะสวด เราก็อวยข้าวบรรพบุรุษ เอยใจให้มารับ พระท่านจะพาพูดต่อ ประเพณีโบราณแล้วว่าเป็น วันที่สามโลกเปิด ถ้าไม่ทำ บรรพบุรุษจะมาร้องไห้ และโทษว่าทำไมไม่ทำ ...พอเดือน 10 คือสารทลาว ห่อข้าวใหญ่ เราทำข้างขึ้น 15 ค่ำ ทำสิบห่อทำเหมือนห่อข้าวน้อย ไม่เกิน 11 โมง มีคนที่ทำคือ ทุกครัวเรือน บางคนกลับมาจากกรุงเทพเพื่อมาทำโดยเฉพาะ เพราะเชื่อว่า ถ้าเราไม่ทำ ตอนเราตาย ลูก จะไม่ทำให้เหมือนกัน ถ้าทำงานไกล ๆ หยุดได้ ก็ต้องมา...”

ทั้งหมดนี้คือ กระบวนการสร้างบรรทัดฐาน (norm) ร่วมกันของทั้งชุมชน เป็นกลวิธีหาระบบ ชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุจากเรื่องเล่าของยายซี (นามสมมุติ) และยายสุน (นามสมมุติ) ที่ไม่คิด เอาชนะธรรมชาติ แต่ใช้การต่อรองกับโครงสร้างสังคมด้วยกระบวนการตีความหมาย (interpretive scheme) การเลือกใช้ทรัพยากรที่เอื้อ (facility) เพื่อใช้อำนาจในความสัมพันธ์ทางสังคม รวมไปถึง กฎเกณฑ์ กติกา พิธีกรรม สิทธิและหน้าที่ของบุคคล จนเกิดเป็นกระบวนการสร้างบรรทัดฐานทางสังคม (norm) โดยทั้งสองคนเป็นอาสาสมัครของหมู่ 1 ได้ช่วยกันเล่าให้เห็นภาพว่าผู้สูงอายุที่นี้ยังมีกิจกรรม สำคัญให้รอคอยที่จะทำอยู่ทุกเดือน ซึ่งนี่ถือเป็นกลวิธีหาระบบชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ ซึ่งอาจจะ ทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ไม่ทุกข์ทรมาน ดังที่ท่าน ป.อ.ปยุตโต ได้พูดถึงระบบชีวิตที่มีคุณภาพ นำไปสู่ แนวคิดการเปลี่ยนแปลงการดำรงอยู่ มนุษย์ไม่ต้องพิชิตธรรมชาติ เพราะเราไม่รอด เราต้องอยู่อย่าง ประสานกลมกลืนกับธรรมชาติ เพราะธรรมชาติเสียหายมากแล้ว (ป.อ.ปยุตโต, 2542)

การที่ผู้สูงอายุและชาวบ้านที่นี้ยังคงมีความคิดความเชื่อที่รักษาประเพณี 12 เดือน และ เบื้องหลังการปฏิบัติตามประเพณี 12 เดือนก็มีเงาความเชื่อตกทอดมาจากบรรพบุรุษ ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็น

เห็นว่า ที่นี้เต็มไปด้วยการสร้างระบบการดำรงอยู่ด้วยดีของมนุษย์ การดำรงอยู่ด้วยดีเป็นวิธีหนึ่งในการเข้าถึงชีวิตที่มีคุณภาพที่ประกอบไปด้วย ตัวมนุษย์ ตัวสังคม ตัวธรรมชาติแวดล้อมและระบบนิเวศ

การที่ผู้สูงอายุยินยอมให้ลูกหลานทิ้งตัวเองไว้ที่บ้าน และรอคอยลูกหลานให้กลับมาร่วมประเพณี 12 เดือนอาจเป็นเพียงรูปแบบการต่อรองกับโครงสร้างสังคมทุนนิยมก็เป็นได้ ชาวบ้านและผู้สูงอายุแห่งบ้านหนองแวงรักษาชนบทธรรมนิยมประเพณี 12 เดือนไว้ให้เป็นดังสะพานเชื่อมบ้านหนองแวงกับลูกหลานที่เข้าไปทำงานในเมืองอื่น ให้หลานกลับมาอยู่ใกล้กันได้ทุกเดือน และด้วยความคิดความเชื่อจากที่กล่าวมาข้างต้น จึงชวนให้อ่านข้อคิดต่อไปได้ว่า แท้ที่จริงแล้วไม่ว่าภัยพิบัติรุนแรงขนาดไหน แต่ประเพณีดังกล่าวกลับไม่เสียหาย ยังคงสืบทอดและยืนยันวันเวลาการจัดอย่างตรงไปตรงมาไม่เปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 3 แสดงการนำเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมมาวิเคราะห์กลวิธีหาระบบชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุ

ตัวอย่างคำ/ประโยคในเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคม	การจัดการกับทรัพยากรที่มี (facility) เพื่อที่จะทำสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการ (exercise power)
แล้งคือปัญหาใหญ่ มันจะท่วมก็ปล่อยมันท่วม	ยุ่งข้าว
มันจะแห้งก็ปล่อยมันแห้ง เราไม่มีทุนทำอะไร	
ขึ้น 3 คำเดือน 3 มีประเพณีสู้ขวัญข้าว	บายสี่
ให้แม่โพสพมาอยู่ยุ่ง ให้เลี้ยงประชากรในครัวเรือนในแต่ละปี	
วันเพ็ญเดือน 3 จะมีบุญข้าวจี	ก่อนข้าวจี
เดือน 4 บุญพระเวท เทศน์พระเวสสันดร ติดกันสี่เทศน์	
ความเชื่อจากพระพุทธศาสนา ทำแล้วบ้านเมืองจะร่มเย็น เราเกิดมาก็รู้เลย	วัด
ว่าต้องทำ เทศน์ 12 กัณฑ์ไม่กำหนดเวลาจบ ชาวบ้านทุกวัยก็ไป เพื่อถวาย	
กัณฑ์เทศน์ ถวายอะไรปีหน้าจะมีเยอะกว่าเดิม	
เดือน 6 เลี้ยงปู่ตาหรือเลี้ยงเดือนเลี้ยงผีให้เลี้ยงวันพุธ	ศาลปู่ตา
เลี้ยงข้างขึ้นเพราะจะได้ทำอะไรขึ้นเจริญรุ่งเรือง	
ปีนี้ขอแต่ฝนนะ ไม่ขอลมไม่ขอฟ้า	คำอธิษฐาน
พิธีแรกนาขวัญ อยากให้ข้าวลงในวันดี ข้าวจะงอกงาม	ข้าวในนา
เดือน 8 จะเป็นประเพณีเข้าพรรษา	ประเพณี
เดือน 9 มีประเพณีข้าวประดับดิน (ห่อข้าวน้อย) แล้วแต่ปีว่าจะตกแรม 14	ห่อข้าว 9 ห่อ
หรือ 15 คำ ต้องทำตั้งแต่ตีสี่ ทุกครัวเรือน ทำเพื่ออุทิศให้บรรพบุรุษ	
ประเพณีโบราณเล่าว่าเป็นวันที่สามโลกเปิด ถ้าไม่ทำ	บรรพตฐาน
บรรพบุรุษจะมาร้องไห้ และโทษว่าทำไมไม่ทำ	

6. อิสรภาพที่ผู้สูงอายุต้องการ: ผลลัพธ์จากการต่อรองกับโครงสร้างสังคม

ดังข้อมูลสนับสนุนข้างต้นว่า กรณีศึกษามีความจำเป็นใดบ้างที่ทำให้เกิดความคิดความเชื่อในโครงสร้างสังคมจนนำไปสู่การยินยอมให้ตนเองถูกทิ้งไว้กับพื้นที่ไร่นาที่ประสบภัยพิบัติ

ทั้งหมดนี้อาจขยายความได้จากงานของท่าน ป.อ.ปยุตโต (2542) ที่เผยให้เห็นว่า มนุษย์มีความต้องการอิสรภาพ 4 อย่าง ได้แก่ 1) อิสรภาพทางกาย 2) อิสรภาพทางสังคม 3) อิสรภาพทางจิตใจ และ 4) อิสรภาพทางปัญญา โดยทั้ง 4 อิสรภาพนี้สอดคล้องกับเรื่องเล่าเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคมของยายผืน (นามสมมุติ)

“...ให้ลูกหลานออกไปยังดีกว่าต้องมารับสภาพ ที่นี้แล้ง ไม่มีน้ำ มีแต่หนี้ คนแก่บางคนยังทำงานได้ ก็ทำ บ้างปลูกผัก บ้างรอเงินจากลูกหลาน บ้างทำกิจการส่วนตัว บ้างก็ทำนาเท่าที่ได้ แต่ที่นี้ไม่มีอะไร ราคาข้าวก็ไม่มี ไม่คุ้มที่เราทำไป ที่ต้องทำเพราะมีที่ดินพ่อแม่ เลยยังต้องทำ...”

ข้อมูลนี้หากนำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดอิสรภาพ 4 อย่างข้างต้นจะพบว่า ผู้สูงอายุก็ต้องการอิสรภาพไม่ต่างจากวัยอื่น พวกเขายังคงเห็นประโยชน์ของโครงสร้างสังคม เช่น เงิน สิ่งปลูกสร้าง แนวคิดเรื่องมรดกตกทอด ฯลฯ แต่ในมุมมองความคิดเขา มุ่งไปที่การสร้างที่พึ่งให้ตนเอง การให้คุณค่าแก่ตนเอง ลดความถดถอยและเพิ่มความรู้ว่าตนเองมีประโยชน์สำหรับตนจนนำไปสู่การต่อรองกับโครงสร้างสังคมในที่สุด

ตามทัศนะเกี่ยวกับการต่อรองกับโครงสร้างสังคม กิดเดนส์เคยกล่าวว่า ปรากฏอยู่ในความสำนึกหรือคิดหรือ mind ของมนุษย์ เรียกว่าตัวเชื่อม (modality) อันเป็นความสำนึกที่เต็มไปด้วยการกระทำทางสังคม และการต่อรองที่ว่าอยู่ในศักยภาพที่มนุษย์ทุกคนสามารถทำได้ ตัวเชื่อมดังกล่าวเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม เปลี่ยนแปลงโครงสร้างได้ ลักษณะเช่นนี้เป็นทวิภาวะของโครงสร้าง และทำให้ความเป็นโครงสร้างและผู้กระทำการมีอิทธิพลต่อกัน (Giddens, 1984) แม้ในบริบทแห่งการกระทำทางสังคมของผู้สูงอายุที่ผลิตซ้ำโครงสร้างสังคมตามความคิดความเชื่อให้เป็นผู้อ่อนแอ ยืนหยัดด้วยตนเองไม่ได้ ต้องได้รับการสงเคราะห์และเยียวยาก็ตาม

แนวทัศน์ของกิดเดนส์ ทำให้เห็นความเป็นผู้กระทำการในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม อันได้แก่ การสื่อสาร (communication) การปฏิบัติการในสิ่งที่ต้องการ (exercise power) และกระบวนการให้รางวัลและการลงโทษ (sanction) มนุษย์สามารถตีความ (interpretive scheme) จัดการ/ใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่ตนเองมี (facility) เพื่อให้ตนเองทำสิ่งใด ๆ ตามต้องการ จนในที่สุดสามารถสร้างบรรทัดฐานที่เหมาะสมกับตนเองได้ (Giddens, 1984)

ความเป็นผู้กระทำการดังกล่าว ส่งผลให้ผู้สูงอายุแสดงออกผ่านการตีความ การจัดการให้ทรัพยากรที่มีอยู่ สามารถสร้างบรรทัดฐานที่เหมาะสมกับตนเอง นำไปสู่การสร้างพื้นที่ที่เต็มไปด้วยการต่อรองกับโครงสร้างสังคม

สรุป

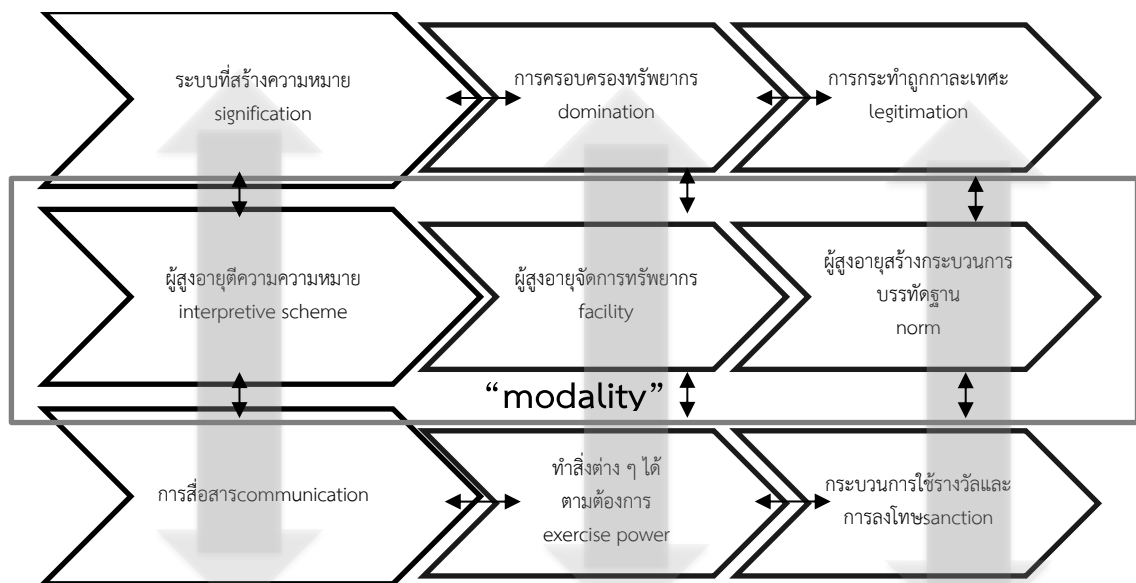
บทความชี้ชวนให้เห็นถึงคุณค่าของพลังแห่งการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์, โครงสร้างสังคมในหมู่ 1 ตำบลหนองแขว อำเภอดอนจาน จังหวัดสระแก้ว, ตัวตนที่ต่อรองกับโครงสร้างสังคม, ปัญหา

สะสมในพื้นที่จากการเลื่อนชั้นทางสังคม, กลวิธีหาระบบชีวิตที่มีคุณภาพของผู้สูงอายุและอิสรภาพที่ผู้สูงอายุต้องการ ผลลัพธ์จากการต่อรองกับโครงสร้างสังคม ทั้งหมดคือสิ่งที่ถ่ายทอดการกระทำที่เป็นรูปแบบการต่อรองกับโครงสร้างสังคมของผู้สูงอายุที่นี้จนหมดสิ้น ความคิดความเชื่อในฐานะผู้กระทำการ แท้จริงแล้วมีบางอย่างซ่อนอยู่ ไม่ว่าจะเป็นการไม่สยบยอมต่อโครงสร้างสังคม ความจริงอันซับซ้อนถูกซ่อนอยู่ในเรื่องเล่า เรื่องราวแห่งการยินยอมให้ลูกหลานเลื่อนชั้นทางสังคม ปมปัญหาต่าง ๆ ทั้งหมดถูกคลี่คลายด้วยการต่อรองกับโครงสร้างสังคมในรูปแบบของการยอมรับ จัดการกับกฎ (rules) และทรัพยากร (resources) แม้ความท้อแท้สิ้นหวังในการพิชิตธรรมชาติของผู้สูงอายุจะผลักดันให้เกิดการทิ้งถิ่นฐานของลูกหลาน นำไปสู่การเลื่อนชั้นทางสังคม (social mobility) แต่ความท้อแท้สิ้นหวังกลับหล่อหลอมให้ผู้สูงอายุสามารถกระทำการทางสังคมภายใต้จิตสำนึกที่สามารถอธิบายเป็นถ้อยคำได้สู่ความเป็นผู้กระทำการ (agency) ที่กล้าลุกขึ้นต่อรองกับโครงสร้างสังคม ด้วยวิธีอธิบายการสร้างบรรทัดฐานที่เหมาะสมกับตนเอง โดยให้เหตุผลแห่งการยึดแนวปฏิบัติตามความคิดความเชื่อเรื่องประเพณี 12 เดือน

การใช้แนวปฏิบัติสืบทอดกันมา เป็นกลยุทธ์ที่ผูกโยงลูกหลานในครอบครัวที่แยกย้ายออกจากบ้านหนองแขง ให้สามารถกลับมาที่หนองแขงได้ทุก ๆ เดือนตลอดไป ด้วยพลังอำนาจแห่งการต่อรองกับโครงสร้างสังคมจากกระบวนการสร้างบรรทัดฐานอย่างเข้มแข็ง

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์ : การต่อรองกับโครงสร้างสังคม กรณีศึกษา ผู้สูงอายุในหมู่ 1 ตำบลหนองแขง อำเภอวิเศษนาค จังหวัดสระแก้ว ผู้เขียนค้นพบองค์ความรู้ใหม่ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการนำเรื่องเล่ามาวิเคราะห์การต่อรองกับโครงสร้างสังคมของผู้สูงอายุ
ปรับจาก The dimension of the duality of structure (Giddens, 1984)

จากแผนภาพที่ 1 จะเห็นถึงคุณสมบัติต่าง ๆ ของระบบสังคม ต่างเป็นทั้งสื่อกลางและผลลัพธ์ ที่ต่างตอบโต้ (recursively) มีอิทธิพลต่อกัน ทั้งกฎและทรัพยากรที่กรณีศึกษาใช้ ทุกอย่างล้วนอยู่ใน ร่องรอยความทรงจำ (memory traces) ที่ถูกดึงใช้ได้ทันทีเมื่อมีสถานการณ์ (การเลื่อนชั้นทางสังคม) มากระตุ้น แผนภาพนี้ยังบอกได้อีกว่าปรากฏการณ์ทางสังคมไม่ได้เป็นทวิลักษณ์ (Dualism) ไม่เป็น อิสระต่อกัน เพราะผู้สูงอายุมีการตีความ จัดการทรัพยากรที่มีอยู่ และสร้างบรรทัดฐานผ่านกระบวนการ ทั้งหมดคือทวิภาวะของโครงสร้างอันเป็นตัวเชื่อม (modality) ระหว่างโครงสร้าง (structure) และ ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (interaction) ทั้งโครงสร้างและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม กรณีศึกษาได้ทำการเชื่อม ด้วยพื้นที่แห่งการต่อรองของพวกเขาเพื่อปฏิบัติการหรือกระทำการทางสังคมให้เป็นที่ยอมรับ (ดังรายละเอียดในตารางที่ 1-3) ทำให้ตนเองได้ปฏิบัติการสิ่งต่าง ๆ ได้ตามต้องการด้วยการสร้างบรรทัด ฐานที่เหมาะสมกับตนเองจากประเพณี 12 เดือน ส่งผลให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ในโครงสร้างสังคมได้อย่าง มีความสุข แม้ว่าพื้นที่ดังกล่าวจะเปลี่ยนเป็นเช่นไร ผู้คนจะอพยพย้ายถิ่นไปมาไม่น้อยเพียงไหน แต่ผู้สูงอายุที่ต่างยืนหยัดต่อสู้ต่อรองใช้กฎและทรัพยากรทั้งหมดที่มี สะท้อนให้เห็นถึงการต่อรองกับ โครงสร้างสังคมภายใต้ความคิด ความเชื่อของผู้สูงอายุ ณ บ้านหนองแขง หมู่ที่ 1 ตำบลหนองแขง อำเภอดุสิต กรุงเทพมหานคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อประโยชน์ของผู้ที่สนใจศึกษาค้นคว้าข้อมูลในการลงพื้นที่ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

หากบทความนี้มีคุณค่าใด ผู้เขียนขอขอบใจแด่ดวงวิญญาณแห่งบรรพบุรุษที่สถิตย์อยู่ ณ จังหวัดสระแก้วทุกดวง, คณาจารย์ทุกท่านที่เคยประสิทธิ์ประสาทวิชาให้สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒและโครงการพัฒนาศักยภาพแกนนำสร้างสุขสู่ชุมชนของมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ

เอกสารอ้างอิง

- ไทยพีบีเอส. (2564). เปิดปม: โคบาลบูรพา. สืบค้น 12 กุมภาพันธ์ 2564. จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/301367>.
- ธนภัท กิจจาโกศล. (2564). เปิดโครงการจัดคู่มือเงินระหว่างสถาบันการเงินช่วยเหลือร้านอาหาร จ.สระแก้ว. สืบค้น 19 มิถุนายน 2564. จาก <https://www.77kaoded.com/news/thanapat/2130403>.
- นภาพรณ หะวานนท์. (2552). วิธีการศึกษาเรื่องเล่าจุดเปลี่ยนของการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์. *วารสารสังคมแม่ฟ้าหลวง*. 5(2), 1-22.
- นภาพรณ หะวานนท์ และคณะ. (2555). *ชีวิตที่ถูกกลืน เรื่องเล่าของผู้หญิงในเรือนจำ*. กรุงเทพมหานคร: สำนักกิจการในพระราชดำริพระเจ้าหลานเธอพระองค์เจ้าพัชรกิติยาภา สำนักงาน ปลัดกระทรวงยุติธรรม.

- เบญจวรรณ บุญโทแสง. (2559) *การสร้างร่างกายที่สยบยอมของผู้ต้องขังหญิงต่ออำนาจในเรือนจำ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานสถิติจังหวัดสระแก้ว. *โครงการกองทุน 10 บาท ช่วยบ้าน 10 หลัง จังหวัดสระแก้ว*. สืบค้น 24 มกราคม 2562. จาก <http://sakaio.nso.go.th/index.php/2011-11-30-04-11-55/642-201901301>.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542). *การศึกษาเพื่ออารยธรรมที่ยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: สหธรรมิก.
- สระแก้ว. (2563). *แผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว พ.ศ. 2561-2564*. สืบค้น 20 มิถุนายน 2563. จาก <http://www.sakaio.go.th/websakaio/ebook/detail/24/data.html>.
- Giddens, A. (1984). *The Constitution of Society*. Cambridge UK: Polity Press.
- Avineri, S. (2019) *Karl Marx: Philosophy and Revolution*. (2nded.). Yale University Press.
- Douglas, J. D., Patricia, A. A., Peter, A., Andrea, F. C., Robert, F. and Joseph, A. K. (1980). *Introduction to the Sociologies of Everyday Life*. Boston: Allyn and Bacon.
- Farkas, Z. (2017). *Analyzing social structure. A Chapter for the Outline of Social Theory*. From <https://www.researchgate.net/publication/319130073>.
- Jary, D., & Jary, J. (1991). "Social structure." *The Harper Collins Dictionary of Sociology*. New York: Harper Collins.
- Maslow, A., 1943. A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370-396.
- Muller-Schwarz, N. K. (2015). *The Blood of Victoria no Lorenzo: An Ethnography of the Solos of Northern Coco Province*. Jefferson, NC: McFarland Press
- Rogers, Carl. (1959). A theory of therapy, personality relationships as developed in the client-centered framework. In S. Koch. (ed.). *Psychology: A study of a science. Formulations of the person and the social context. Vol. 3*. McGraw-Hill.

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวไตรสิกขา DESIRABLE CHARACTERISTICS OF THE GRADUATES IN THE 21ST CENTURY ACCORDING TO THREEFOLD TRAINING

พระครูพิทักษ์ศิลปาคม (นุชิต วชิรวุฒโฒ)

Phrakhru Pitaksillapakhom (NuChit Vajiravuddho)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Email: nangyai@gmail.com

Received April 17, 2021; Revised August 5, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

การพัฒนานักศึกษามีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาจะทำให้สามารถผลิตบัณฑิตให้มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการวิชาชีพ สติปัญญา สังคมอารมณ์ให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคม ในปัจจุบันแนวทางการพัฒนานักศึกษาเป็นที่ยอมรับในวงการการอุดมศึกษาโดยทั่วไป บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังนี้ 1) ความสำคัญของการพัฒนานักศึกษา 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา 3) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา 4) การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา และ 5) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวไตรสิกขา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

คำสำคัญ: คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์, ศตวรรษที่ 21, ไตรสิกขา

Abstracts

The development of students is important for higher education institutions which will enable them to produce graduates with complete academic, professional, intellectual, social, and emotional qualities to be the desirable graduates to the society. Presently, the guidelines for student development are generally accepted in higher education fields. This article has a purpose to present the following issues: 1) Importance of student development; 2) Factors affecting student development; 3) Concepts of student development 4) Development of characteristics according to Trisikkha principle, and 5) Desirable graduate characteristics in the 21st century according to Trisikkha principle as a guideline for further study.

Keywords: Characteristics of Desirable Graduates, 21st century, Trisikkha principle

บทนำ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นักศึกษาส่วนมากยังไม่มีเป้าหมายที่แน่นอน ส่วนมากเลือกสอบเข้าศึกษาในสาขาวิชาที่นิยมในสังคม เช่น สาขาวิศวกรรมศาสตร์หรือวิทยาศาสตร์บางคนก็เลือกสาขาวิชาตามเพื่อน โดยไม่ทราบความสนใจและความถนัดของตนเอง เมื่อเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยแล้วจึงทราบว่าตนเองไม่มีความเหมาะสมที่จะศึกษาในสาขาวิชาดังกล่าวจึงทำให้เกิดปัญหาขึ้นหลายประการ นักศึกษาเป็นจำนวนมากยังขาดเป้าหมายในการประกอบอาชีพและเป้าหมายในชีวิต การตั้งเป้าหมายจะทำให้ให้นักศึกษามีเป้าหมายที่แน่นอน การบริหารการศึกษาต่างก็ต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารศาสตร์ จะสามารถใช้ในการวางแผนเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษา พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนของบุคลากร การวางแผนการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่จะเกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนและผู้สอน (เริงรณ ล้อมลาย และสุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรกุล, 2563) ซึ่งการค้นหาความหมายของชีวิตนับเป็นแรงจูงใจขั้นแรกในชีวิตของมนุษย์ทุกคน ผู้ที่สามารถค้นพบและคงไว้ซึ่งเป้าหมายในชีวิตได้จะมีสุขภาพดี มีชีวิตที่เป็นสุขอึดอ้อมและพึงพอใจ (Chiu, Emblen, Hofwegen, Sawatzky, & Meyerhoff, 2004) ในการบริหารนั้น นักศึกษาสามารถเรียนได้ในชั้นเรียน แต่ศิลป์ในการบริหารนั้นประกอบด้วยทักษะหลายประการ ซึ่งนักศึกษาจะฝึกฝนได้ดีจากการฝึกอบรม การพัฒนานักศึกษา นอกชั้นเรียน และกิจกรรมนักศึกษา ในช่วงเวลาที่เป็นนักศึกษา อยู่ประมาณ 4 ปีนั้น นักศึกษาสามารถตั้งเป้าหมายและฝึกทักษะในด้านต่าง ๆ อีกมากมาย ซึ่งจะทำให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต โดยไม่มีผลกระทบอันเป็นผลเสียเกิดขึ้นกับตนเอง ครอบครัว สังคมการงาน และสังคมประเทศชาติ (พระมหากิตติณัฐ สุกิตติเมธี, 2564)

เป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา นักศึกษานั้นเป็นหลักการในการพัฒนามนุษย์โดยทั่วไป คือ การสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมนั่นเอง ดังนั้น การพัฒนานักศึกษาจึงเป็นความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งการพัฒนานักศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนามนุษย์ และมีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพสติปัญญา สังคม อารมณ์ ให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ

บทความนี้จะนำเสนอในประเด็นดังนี้ 1) ความสำคัญของการพัฒนานักศึกษา 2) ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา 3) แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา 4) การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา และ 5) คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวไตรสิกขา เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาต่อไป

1. ความสำคัญของการพัฒนานักศึกษา

การพัฒนานักศึกษา หมายถึง ความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษา (สำเนาวั ขจรศิลป์, 2538) ซึ่งเป็นพื้นฐานทางด้านทฤษฎีและด้านปรัชญาที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาและเหตุผลที่ต้องมีการพัฒนานักศึกษา โดยการประยุกต์เอาหลักการพัฒนามนุษย์มาใช้ การพัฒนาให้สมบูรณ์จะต้องประกอบไปด้วยการพัฒนา 4 ด้านด้วยกัน คือ (ยนต์ ชุ่มจิตร, 2541)

1) การพัฒนาทางด้านร่างกาย หมายถึง การพัฒนาร่างกายของตนให้แข็งแรงสมบูรณ์ปราศจาก โรคภัยไข้เจ็บและการนำร่างกายของตนให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างดี

2) การพัฒนาศีล หมายถึงการพัฒนาตัวของเราให้สัมพันธ์กับบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอย่างราบรื่น การสมาคมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3) การพัฒนาจิตนั้นมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาจิตใจให้แข็งแรงอดทน ฝึกจิตของคนให้มีคุณภาพ และสุขภาพที่ดี

4) การพัฒนาตนเองนั้นจะต้องมีการพัฒนาปัญญา

การพัฒนานักศึกษาจึงถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา ที่สถาบันต้องพัฒนานักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ทุกด้านทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ และการอยู่ร่วมในสังคม ซึ่งเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา ควรมีอย่างน้อย 7 ประการ (สำเนาวั ขจรศิลป์, 2538) ได้แก่

1) ด้านวิชาการและวิชาชีพ เพื่อให้เกิดความรู้ตลอดเวลา

2) ด้านสติปัญญาเป็นพัฒนาความสามารถในการคิดการวิเคราะห์ ความรอบคอบ หรือกระบวนการคิดที่เหมาะสม

3) ด้านสังคม เป็นการพัฒนาเพื่อการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

4) ด้านอารมณ์ เป็นการพัฒนาเพื่อการกำกับตนเอง เมื่อมีสถานการณ์ที่ไม่เหมาะสม

5) ด้านเอกลักษณ์ เป็นการทำความเข้าใจบุคลิกภาพของตนเองในทุก ๆ ด้าน การวางแผนการดำรงชีวิตให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตนเอง

6) ด้านร่างกาย เป็นการพัฒนาความเจริญเติบโตในช่วงวัยรุ่นตอนปลาย การพัฒนาเจตคติและทักษะในการรักษาสุขภาพร่างกาย และสุขภาพจิตใจให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงอยู่เสมอ

7) ด้านคุณธรรม โดยเน้นคุณธรรมขั้นพื้นฐาน การส่งเสริมให้ยึดมั่น ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาและจรรยาบรรณในอาชีพ

สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนานักศึกษา หมายถึง การกระทำหรือกิจกรรมใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมเพิ่มพูนพัฒนานักศึกษาในด้านต่างๆ เช่น ด้านร่างกาย ศีล จิต และตนเอง เพื่อให้ศึกษามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามปรัชญาของสถาบัน การพัฒนาไม่ใช่

การรับผิดชอบของคนใดคนหนึ่งหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน ทุกฝ่าย
ในสถาบันการศึกษา

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา

ปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาของนักศึกษา ได้แก่ สภาพความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม กลุ่มเพื่อน
ความสัมพันธ์กับอาจารย์ และการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสถาบัน ในขณะที่การพัฒนานักศึกษา
เป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและต้องเกี่ยวข้องกับปัจจัยอีกหลายฝ่ายที่สำคัญมี 8 ประการ ดังนี้

1. ด้านบริหาร เช่น ปรัชญา ปณิธานในการผลิตบัณฑิตของสถาบัน นโยบายและมาตรการ
ในการพัฒนานักศึกษา และกฎระเบียบของสถาบัน ตลอดจนกฎระเบียบของทางราชการ
 2. ด้านวิชาการ ได้แก่ หลักสูตรวิธีการสอน และการวัดผล
 3. ด้านกิจการนักศึกษา เช่น การจัดบริการในด้านต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา การจัดสภาพ
แวดล้อมให้เอื้อต่อการฝึกอบรม เป็นต้น
 4. ด้านบุคลากรอาจพิจารณาได้ 3 องค์ประกอบ คือ ด้านจำนวน ด้านความรู้ความสามารถ
และด้านขวัญกำลังใจในการทำงานของบุคลากรฝ่ายต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมในการพัฒนานักศึกษา
 5. ด้านงบประมาณ การดำเนินงานทุกอย่างจำเป็นต้องใช้เงินจำนวนหนึ่งถ้าขาดเงินก็อาจ
ทำให้การพัฒนานักศึกษา ไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร
 6. ด้านนักศึกษา หมายถึง ความแตกต่างกันของนักศึกษา ทั้งในด้านรูปร่าง บุคลิกภาพ
สติปัญญาและเจตคติซึ่งส่งผลต่อการพัฒนานักศึกษา
 7. ด้านสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษา ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่ไม่มีชีวิต
สภาพแวดล้อมที่มีชีวิต และสภาพแวดล้อมที่คนสร้างขึ้น เช่น กลุ่มเพื่อน ประเพณีวัฒนธรรม ระบบ
อาจารย์ที่ปรึกษา เป็นต้น
 8. ด้านสภาพแวดล้อมนอกสถาบันอุดมศึกษา เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง โลกของ
นักศึกษา นักศึกษานั้นประกอบด้วยชุมชนที่รวมตัวกันอยู่ในมหาวิทยาลัย สภาพแวดล้อม เช่น อาคาร
สถานที่ต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยและสิ่งอื่น ๆ ที่ประกกันอยู่มหาวิทยาลัยมีหน้าที่ต้องจัดแจงโลกของ
นักศึกษาให้เกิดประโยชน์ต่อนักศึกษามากที่สุด โดยต้องยึดหลักดังนี้ (จิตรรัตน์ บุญนุช, 2525)
- 1) ส่วนประกอบของกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลการพัฒนาตนเองของนักศึกษา
 - 2) ต้องจัดให้มีความสัมพันธ์กันระหว่างกิจกรรมในชั้นเรียนและกิจกรรมนอกชั้นเรียน
เพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 3) ต้องมีความพอดีกันระหว่างนักศึกษา กับกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยจัด จึงจะก่อให้เกิด
การพัฒนาอย่างมาก

4) กิจกรรมที่จัดในมหาวิทยาลัยสอดคล้องกับสิ่งที่เกิดขึ้นภายนอกมหาวิทยาลัยทั้งนี้ เพราะนักศึกษาจะต้องใช้ชีวิตจริงในโลกภายนอก ถ้าเขาสามารถผสมผสานชีวิตในชุมชนมหาวิทยาลัย กับชีวิตในชุมชนนอกมหาวิทยาลัยได้มากเท่าไรก็ยิ่งดีกับเขาเท่านั้น

5) การจัดสภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยต้องให้สอดคล้องกับความต้องการในการ พัฒนาตนเองของนักศึกษา

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนานักศึกษา นอกเหนือจากปัจจัยทางการเรียนการสอน วิชาการ แล้วยังมีปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ทั้งนี้ทั้งนั้นก็เพียงเพื่อบูชาให้นักศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในส่วนที่นอกเหนือจากการเรียน ให้ได้ความรู้เชิงวิชาการสาขาต่าง ๆ ตามโปรแกรมการเรียนที่ตนเองเลือกศึกษา

3. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนานักศึกษา

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จุดเน้นในการพัฒนานักศึกษา จึงต้องเน้นให้ นักศึกษา มีการพัฒนาความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ และเพิ่มศักยภาพของตนเองในการปรับตัวให้ตามทัน การเปลี่ยนแปลงที่มีอยู่ตลอดเวลา ส่งเสริมทักษะในชีวิตให้สนุกกับการเรียนรู้ และมีความสามารถในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ด้วยการมีทักษะทางสังคมและทักษะชีวิต โดยมีแนวคิดทางการพัฒนา นักศึกษา (พรชูลี อาชาวอำรุง, 2541) คือ

1) นักศึกษา แต่ละคนควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นบุคคลทั้งหมดโดยพึงเล็งถึงแง่มุม การพัฒนาของเขาทุก ๆ ด้าน ได้แก่ ทางกาย ทางสังคม ทางอารมณ์และทางจิตใจ ตลอดจน ทางสติปัญญา

2) นักศึกษา แต่ละบุคคลควรได้รับการยอมรับว่า มีความเป็นเอกลักษณ์ในตนเองและ ควรทำงานด้วยในฐานะที่เป็นบุคคลที่มีความสำคัญผู้หนึ่ง

3) สิ่งแวดล้อมทั้งหมดของนักศึกษา เป็นเรื่องของการศึกษา และควรนำมาใช้ให้เกิดสัมฤทธิ์ ผลทางพัฒนาการอย่างสูงสุด

4) ความรับผิดชอบของความเจริญเติบโต ในเรื่องส่วนตัวและสังคมของนักศึกษาขึ้นอยู่กับ ตัวของเขาและคุณสมบัติของเขาเอง และแนวคิดทางการพัฒนานักศึกษา จะต้องประกอบกับ 3 ด้าน คือ

1) ด้านพุทธิพิสัย คือ การให้ความรู้ ความคิด ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ที่ต้องการพัฒนา นักศึกษา นักศึกษา

2) ด้านเจตพิสัย คือ การสร้างทัศนคติที่ถูกต้องในเรื่องต่าง ๆ ให้กับนักศึกษา

3) ด้านทักษะพิสัย คือ การใช้การลงมือปฏิบัติเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษา ทั้งนี้ จะใช้หลักด้านใดหรือหลายด้านพร้อมกันขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้แล้วนั้น

ในส่วนรูปแบบกระบวนการพัฒนานักศึกษาที่นำมาใช้ควรประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 4 กิจกรรม ได้แก่

1. การตั้งเป้าหมายการพัฒนานักศึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาได้กำหนดพฤติกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักศึกษาและเป้าหมายของสถาบัน

2. การประเมินสภาพ/ระดับการพัฒนาของนักศึกษา นักศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักศึกษารู้ถึงสภาพหรือระดับการพัฒนาตนเอง ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ลำดับขั้นตอน ดังนี้

1) ประเมินเป้าหมายและวัตถุประสงค์เฉพาะทั้งในด้านการศึกษาด้านส่วนตัว

2) ประเมินระดับการพัฒนาโดยละเอียดทั้งปัจจุบันและที่ประสบความสำเร็จแล้ว

3) ประเมินการจัดทำแผนการพัฒนาโดยใช้ทรัพยากรและยุทธวิธีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์

4) ประเมินผลการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5) ประเมินผลในลักษณะที่มุ่งสู่เป้าหมายที่วางไว้และเป้าหมายขั้นสุดท้าย

3. กำหนดวิธีดำเนินงานเพื่อพัฒนานักศึกษา ได้แก่ 1) การสอน 2) การเป็นที่ปรึกษา และเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการให้คำปรึกษาหรือการแนะแนว 3) การจัดสภาพแวดล้อม เพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนานักศึกษา

4. การประเมินโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา นักศึกษาเป็นการประเมินด้านประสิทธิภาพและความเหมาะสมของโปรแกรมการพัฒนานักศึกษา การที่จะหล่อหลอมให้นักศึกษามีคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ได้นั้น สถาบันอุดมศึกษาจะต้องเข้าใจธรรมชาติของนักศึกษาทั้งในด้านพฤติกรรมทัศนคติ ค่านิยม ความคาดหวัง ความเชื่อ ความสนใจ หรือทำความเข้าใจกับวัฒนธรรมของนักศึกษาแต่ละกลุ่มว่ามีลักษณะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนา

หากพิจารณาแนวคิดต่าง ๆ ในการพัฒนานักศึกษา นักศึกษาที่อ้างถึงมาตั้งแต่ต้นก็จะพบว่าเป้าหมายในการพัฒนานักศึกษา นักศึกษานั้นเป็นหลักการในการพัฒนามนุษย์โดยทั่วไป นั่นคือ การสร้างความสมดุลระหว่างสิ่งต่าง ๆ ในชีวิต ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมนั่นเอง ดังนั้นการพัฒนานักศึกษาจึงเป็นความพยายามใด ๆ ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักศึกษามีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ และต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละคน ซึ่งการพัฒนานักศึกษาถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนามนุษย์ และมีความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งทางด้านวิชาการ วิชาชีพสติปัญญา สังคม อารมณ์ ให้เป็นบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติ

4. การพัฒนาคุณลักษณะตามหลักไตรสิกขา

ในบรรดากระบวนการพัฒนาชีวิตมนุษย์ถือว่าการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการศึกษาเป็นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งทางด้านกาย ทางด้านสังคม ทางด้านจิตใจ และทางด้านปัญญา ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หลักคำสอนในทางพระพุทธศาสนา ได้ให้ความสำคัญกับคำว่า “สิกขา” หรือ ที่เรามักเรียกในภาษาไทยว่า “ศึกษา” เป็นอย่างมาก หลักของสิกขานี้เป็นหลักธรรมที่มีความหมายครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพระพุทธศาสนา (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2557) จนกล่าวได้ว่าเรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น สำหรับความหมายของไตรสิกขาคืออะไร แนวคิดตามหลักของไตรสิกขาเป็นอย่างไร รูปแบบของวิธีไตรสิกขาเป็นอย่างไร การนำรูปแบบไตรสิกขาไปใช้ในการบริหารการศึกษาทำได้อย่างไร ผู้เขียนจะได้นำเสนอตามลำดับดังนี้

คำว่า “ไตรสิกขา” ในหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา หมายถึง ข้อที่จะต้องศึกษาสามอย่าง หรือ ข้อปฏิบัติที่เป็นหลักสำหรับศึกษา คือ ผีกหัตถบรณ กาย วาจา จิตใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไปจนบรรลุจุดหมายสูงสุดคือพระนิพพาน คำว่า “การศึกษา” ที่ใช้ในภาษาไทยนั้นเป็นคำที่นำมาจากภาษาสันสกฤต ถ้าเป็นบาลีก็คือ สิกขา เรียกได้ว่าเป็นคำเดียวกัน สิกขา คือการศึกษาในหลักพระพุทธศาสนา และสิกขาในพระพุทธศาสนานั้นมี 3 อย่าง ได้แก่ ศีล สมาธิ และปัญญา การพัฒนาแนวคิดการพัฒนามนุษย์ตามหลักของไตรสิกขานี้เป็นการพัฒนาแบบองค์รวม มีหลักการที่สำคัญดังนี้

1) สร้างปัจจัยแห่งสัมมาทิฐิให้เกิดขึ้นก่อน ได้แก่

(1) ปัจจัยภายนอกที่ดี (ปรโตโฆสะ) คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ดี มีความเป็นกัลยาณมิตร

(2) ผีกการคิดอย่างถูกวิธี (โยนิโสมนสิการ) เป็นการให้ถูกวิธี ถูกต้องและเป็นระบบอันจะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมสนับสนุนให้ความเห็นถูกต้องคือสัมมาทิฐิเกิดขึ้น เมื่อสัมมาทิฐิเกิดขึ้นแล้วก็จะทำให้เห็นแนวทางดำเนินการที่ชัดเจน แจ่มแจ้งก็เข้าสู่กระบวนการฝึกตามหลักไตรสิกขา

2) การฝึกตามหลักของไตรสิกขา ซึ่งมีหลักสำคัญ 3 ประการ ได้แก่

(1) ศีล เป็นเรื่องของการศึกษาด้านความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุและทางสังคม บางที่ท่านแยกย่อยไปอีก คือ การพัฒนาความสัมพันธ์กับวัตถุ เรียกว่า “กายภาวนา” และการพัฒนาความสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ เรียกว่า สีสภาวนา

(2) สมาธิ เป็นการพัฒนาด้านจิตใจ เช่น เรื่องของคุณธรรม ความดี เรื่องของสมรรถภาพ จิตใจ ความเข้มแข็ง หมั่นเพียร อดทน ความมีสติ สมาธิ ความสุข ความสดชื่น เบิกบาน เรียกว่า จิตภาวนา

(3) ปัญญา เป็นการพัฒนาด้านความรู้ ความเข้าใจ เน้นความรู้ตามความเป็นจริง หรือรู้ตามที่มันเป็น เรียกว่า ปัญญาภาวนา

3) วัดและประเพณีผล การพัฒนาที่รอบด้านครอบคลุมนั้นนักการศึกษาปัจจุบันว่ามี 4 อย่าง ซึ่งตรงพอดีกับในพระพุทธศาสนา เรียกว่า การพัฒนา 4 ด้าน คือ

(1) พัฒนากาย แยกได้เป็นหลายอย่าง อย่างง่ายที่สุด คือ พัฒนาร่างกายให้แข็งแรงมีสุขภาพดี หายโรคหายภัย แต่พุทธศาสนายังพูดต่อไปอีกถึงการพัฒนากายในความหมายว่า เป็นการพัฒนาความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพอย่างถูกต้องดีงาม ตัวการพัฒนากาย เรียกว่ากายภาวนา ถ้าเป็นคนก็เรียกว่า ภาวนิตกาย แปลว่าคนที่พัฒนากายแล้ว

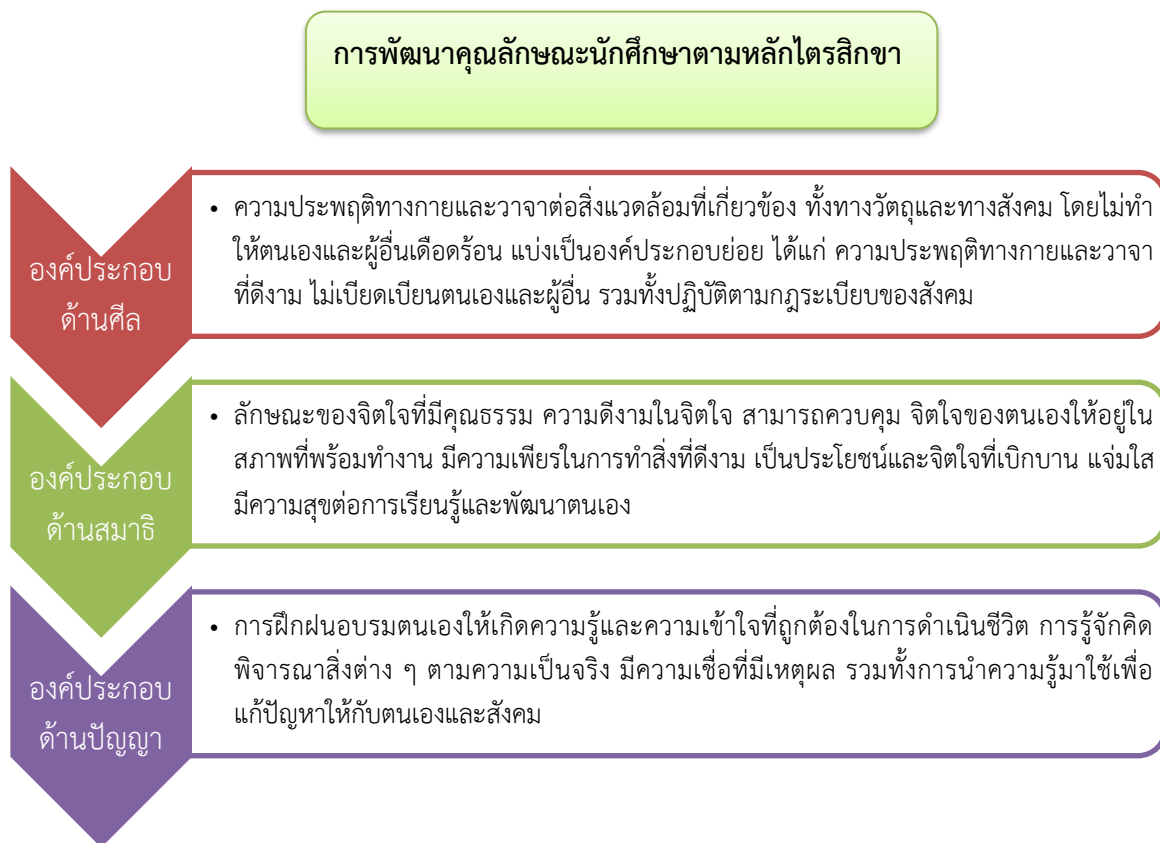
(2) พัฒนาศีล คือการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดีมีระเบียบวินัย อยู่ในกฎเกณฑ์กติกา มีชีวิตที่เกื้อกูลเป็นประโยชน์ และมีอาชีพที่ถูกต้องโดยประกอบสัมมาชีพ พัฒนาศีลนี้ปัจจุบัน เรียกว่า การพัฒนาทางสังคม ทางพระเรียกเป็นทางศัพท์ว่า ศีลภาวนา ถ้าเป็นคนได้พัฒนาศีลแล้วก็เรียกว่า ภาวนิตศีล

(3) พัฒนาจิต เป็นการฝึกอบรมเสริมสร้างจิตใจ ให้พร้อม สมบูรณ์ด้วยคุณสมบัติทั้ง 3 ด้าน คือ คุณภาพจิต ได้แก่ พวกคุณธรรมต่าง ๆ คือ เสริมสร้างจิตใจให้ดีงาม สมรรถภาพจิตหรือความสามารถของจิต คือความมีสติดี มีวิริยะ ความเพียรพยายามสู้งาน มีขันติ ความอดทนและทนทาน สุขภาพจิต คือมีจิตที่มีสุขภาพดี มีจิตใจเป็นสุข สดชื่น เบิกบาน ร่าเริง ปลอดโปร่ง สงบ ผ่องใส การพัฒนาจิตนี้ถ้าเรียกสั้น ๆ ก็เรียกว่า จิตตภาวนา ถ้าเป็นคนฝึกอบรมจิตแล้ว พัฒนาจิตแล้วก็เรียกว่า เป็นภาวนิตจิต

4) พัฒนาปัญญาแบ่งได้ดังนี้ ปัญญาขั้นแรก คือปัญญาที่เป็นความรู้ความเข้าใจในศิลปวิทยาการ ต่อจากนั้น ลึกซึ้งลงไปอีกคือการรับรู้ เรียนรู้อย่างถูกต้อง ตามความเป็นจริง ไม่เพี้ยนเพี้ยนหรือเอนเอียงด้วยอคติ เนื่องจากการรับรู้ นั้น ยังมีขั้นต่อไปอีกคือการคิดการวินิจฉัย ซึ่งหมายถึงการคิดวินิจฉัยด้วยการใช้ปัญญาโดยบริสุทธิ์ใจ ปัญญาอีกขั้นหนึ่ง คือ ปัญญาที่รู้เข้าใจถึงสาระแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต รู้ทางเสื่อม ทางเจริญและเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้อง รู้วิธีแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ความสำเร็จที่ทำให้พัฒนาตน พัฒนาชีวิตและสังคมให้เจริญดีงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป ขั้นสุดท้าย ได้แก่ ปัญญาที่รู้เท่าทันธรรมชาติของสังขาร คือ โลกและชีวิตเข้าถึงความเจริญแท้ของการที่สิ่งทั้งหลายเป็นไปตามเหตุปัจจัยของมัน ทำให้คลายความยึดติดถือมั่นโดยวางใจได้ถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย แยกจิตใจออกมาเป็นอิสระได้ เลิกเอาความอยากของตนเป็นตัวกำหนดเปลี่ยนมาเป็นอยู่และทำการด้วยปัญญา เป็นขั้นที่จิตใจเข้าถึงอิสรภาพ หลุดพ้นจากความทุกข์โดยสมบูรณ์ การพัฒนาทางปัญญา เรียกว่า ปัญญาภาวนา ถ้าเป็นคนก็เรียกว่าภาวนิตปัญญา คือเป็นคนที่ได้ฝึกอบรมพัฒนาปัญญาแล้วก็จบการพัฒนา 4 ด้าน ซึ่งถือว่าครบถ้วนสำหรับชีวิต ดังนั้นการดำเนินชีวิตที่ดีจึงต้องมีการศึกษา และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

จากการนำเสนอในเบื้องต้นสามารถแสดงได้ ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงการพัฒนาคุณลักษณะนักศึกษาตามหลักไตรสิกขา

หลักไตรสิกขานี้ครอบคลุมการปฏิบัติทั้งหมดในพุทธศาสนา ไตรสิกขาเป็นหลักธรรมภาคปฏิบัติ เมื่อหลักปฏิบัติธรรมทั้งหมดอยู่ในหลักไตรสิกขา ก็กล่าวได้ว่า พระพุทธศาสนานั้นเป็นหลักธรรมแห่งการศึกษา เรื่องของการศึกษาเป็นเรื่องของพระพุทธศาสนาทั้งสิ้น การพัฒนาตนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นแหละเป็นเนื้อเป็นตัวเป็นความหมายที่แท้ของการศึกษา การศึกษานั้นเป็นทั้งตัวการพัฒนาและเป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนา คือ เป็นการพัฒนาคนขึ้นไป โดยพัฒนาตัวคนทั้งคนหรือชีวิตทั้งชีวิต ตัวการพัฒนานั้นคือการศึกษา เมื่อผู้เรียนมีการศึกษาอย่างนี้แล้วก็จะเอาคุณสมบัติที่ตัวมีซึ่งเกิดจากการศึกษานี้ไปเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต และสร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ

5. คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในศตวรรษที่ 21 ตามแนวไตรสิกขา

คุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ สามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ คุณลักษณะที่บัณฑิตทุกคนควรได้รับการส่งเสริมให้มีประสบการณ์เหมือน ๆ กัน ซึ่งจะครอบคลุมจุดมุ่งหมายหรือความคาดหวังส่วนใหญ่ของสังคมและคุณลักษณะที่เกี่ยวข้องกับความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน

ที่บัณฑิตแต่ละคนจะนำไปใช้ประกอบอาชีพของตนเอง (Phrapalad Somchai Damnoen, et. al., 2021) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับบัณฑิตระดับปริญญาตรี การศึกษาในระดับปริญญาตรีนั้นเป็นการศึกษาที่ต่อเนื่องจากการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานมาแล้วจำเป็นต้องได้รับประสบการณ์ที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสนใจในเรื่องที่จำเป็นต่อการพัฒนาชีวิตและสังคมเพื่อจรรโลงคุณค่าของมนุษยชาติ ซึ่งอยู่ในระดับที่มีความลึกซึ้งมากกว่าในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประสบการณ์ดังกล่าวจะให้ความรู้ความเข้าใจพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งและทักษะเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคม ทำให้ชีวิตดำเนินไปอย่างมีความสุข สร้างอาชีพเพื่อการดำรงชีวิตจึงมีการแบ่งงานและความร่วมมือจากบุคคลอื่น (ฤทธิพล ไชยบุรี, 2562) ทำให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะพัฒนาชีวิตและสังคม ด้วยปัญญา ด้วยสติ และด้วยความมีวัฒนธรรม

1.1 ความรู้ความเข้าใจในชีวิตและสังคมนอกจากจะให้ความรู้ความเข้าใจในระบบและความเปลี่ยนแปลงด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีของชุมชนท้องถิ่นและโลกซึ่งเป็นฐานของการดำรงชีวิตแล้ว ผู้เรียนควรได้รับประสบการณ์ที่สร้างเสริมความเข้าใจในความคิดคู่แย้งที่มักจะต้องเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของบุคคลหรือสถาบันไม่ว่าจะเป็นในชีวิตประจำวันในชีวิตการทำงาน หรือในการกำหนดความสำคัญของการดำเนินการต่าง ๆ

1.2 ทักษะการเรียนรู้และการสื่อสาร

1) ความสามารถในการใช้ภาษา มีทักษะความสามารถในการอ่านและเขียน ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและรู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันรวมทั้งการมีทักษะในการคิดร่วมกันตลอดจนสามารถนำเสนอความคิด หรือผลงานได้

2) ความสามารถในการแสวงหาความจริงทั้งในเรื่องของมนุษย์และเรื่องของวิทยาศาสตร์ด้านต่าง ๆ มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูล หรือแหล่งวิทยาการมีความสามารถในการสืบค้นข้อมูลและทักษะในการจัดกระทำข้อมูล ตลอดจนมีความใฝ่รู้ศึกษาค้นคว้าวิจัย

3) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ใช้ประโยชน์การสืบค้นข้อมูลเพื่อประกอบในการนำเสนอข้อมูลทางความคิดหรือผลงาน

4) มีความสามารถทำงานอย่างอิสระและโดยลำพังได้

5) ความสามารถทำงานเป็นทีม

6) ความสามารถจัดการเวลาของตนเอง

7) ความสามารถวางแผน ประเมินและปรับปรุงตนเอง และการทำงานรวมทั้งผลงานของตนเอง

คุณลักษณะสำคัญที่พึงประสงค์ของคนไทยตามแต่ละช่วงวัยนั้นควรมีความสามารถในการคิด มีคุณธรรม ซื่อสัตย์และรักความถูกต้อง ร่างกายแข็งแรง และสุขภาพดีและสูงใหญ่ รักการเรียนรู้ และมีสุขภาพจิตที่ดี ขยันอดทน ทุ่มทำงานหนัก มีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม มีระเบียบวินัย รับผิดชอบต่อตนเองและเท่าทันเหตุการณ์และเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543)

สรุปได้ว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ หมายถึง เครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นคุณงามความดีที่มีอยู่ประจำตัวของบุคคล และพฤติกรรมที่แสดงออกออกทางจริยธรรมที่แสดงถึงลักษณะที่ดีที่พึงปฏิบัติ ที่แสดงถึงผู้มีความสามารถในการคิด รักการเรียนรู้ รับผิดชอบต่อตนเองและเท่าทันเหตุการณ์ เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เป็นคนดี คนเก่งและเป็นคนมีความสุข อันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการ

สรุป

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นเครื่องหมายหรือสิ่งที่ชี้ให้เห็นคุณงามความดีที่มีอยู่ประจำตัวของบุคคลและพฤติกรรมที่แสดงออกออกทางจริยธรรมที่แสดงถึงลักษณะที่ดีที่พึงปฏิบัติที่แสดงถึงผู้มีความสามารถในการคิด รักการเรียนรู้ รับผิดชอบต่อตนเองและเท่าทันเหตุการณ์ เห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย เป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย เป็นคนดี คนเก่งและเป็นคนมีความสุข อันเป็นลักษณะที่สังคมต้องการองค์ประกอบของไตรสิกขานี้ เป็นองค์ประกอบเพื่อการพัฒนาบุคคลทุกช่วงชีวิต แท้จริงแล้วเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการฝึกฝนตนเองตามหลักไตรสิกขา โดยเน้นบริบทของการใฝ่หาความรู้และการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับหน้าที่ในช่วงวัยของการเป็นนักศึกษา เนื่องจากการพัฒนาคนตามหลักไตรสิกขานี้มีคุณลักษณะย่อยมาก และบางคุณลักษณะไม่สอดคล้องกับช่วงวัยของบุคคล

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่ายกลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- ธิดารัตน์ บุญนุช. (2525). *การอุดมศึกษากับการพัฒนาประเทศ : การประเมินเชิงวิเคราะห์และการสอนทิศทางใหม่*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรชูลี อาชวอำรุง. (2541). *กระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาของโลก*. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2557). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 40). กรุงเทพมหานคร: พลธิมม์.
- พระมหากิตติธัญญ์ สุจิตติเมธี. (2564). การวิเคราะห์แนวทางเดินจากความเสี่ยงในปราชญ์สูตร. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 84-95.

- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). *ความเป็นครู*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์.
- เรีงรณ ล้อมลาย และสุภารัตน์พิชา ปิยะธรรมวรากุล. (2563). แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาในบริบทของการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษา. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 3(3), 357-366.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. (2538). *มิติใหม่ของกิจการนัการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Chiu, L., Emblen, J. D., Hofwegen, L. V., Sawatzky, R., & Meyerhoff, H. (2004). An integrative review of the concept of spirituality in the health sciences. *Western Journal of Nursing Research*, 26(4): 405-428.
- Phrapalad Somchai Damnoen, et. al. (2021). An Analysis of the Economic Solutions as in the Kutadanta Sutta: A Case Study of Chim Shop Chai Project. *Turkish Journal of Computer and Mathematics Education*, 12(8), 2949–2953.

พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่

BUDDHIST MONKS AND SELF-MANAGEMENT IN MODERN SOCIETY

พระสมุห์วศิน วิสุทฺโธ

Phrasamu Wasin Visuddho

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand.

E-mail: phrasamuwasin@gmail.com

Received May 8, 2021; Revised August 5, 2021; Accepted August 23, 2021

บทคัดย่อ

การจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบัน เป็นสังคมในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการปฏิบัติงาน หรือเข้ามามีส่วนสำคัญในการพัฒนาประเทศ การปฏิบัติงานในชีวิตประจำวันจึงต้องมีการพัฒนาตนเองให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม พระสงฆ์ก็เป็นส่วนหนึ่งในสังคมที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการตนเองเพื่อการเรียนรู้ให้เข้าใจต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปของยุคสมัยจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาตนเองให้เข้าใจและเกิดการเรียนรู้ในเทคโนโลยีที่เข้ามามีส่วนหนึ่งในการติดต่อประสานงาน หรือการปฏิบัติงานชีวิตประจำวัน บทความนี้นำเสนอการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่ของพระสงฆ์เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาของผู้ที่สนใจต่อไป

คำสำคัญ : พระสงฆ์, การจัดการตนเอง, สังคมยุคใหม่

Abstract

Self-management in modern society is an essential element in living these days. It is a society in an era where information technology has become a part of operations or has played an important role in the development of countries. Many people must develop themselves to live satisfactorily and conveniently in their daily lives. Buddhist monks are also a part of society that have to be involved in self-management in order to learn and understand the changing of situations in this era. Therefore, Buddhist monks need to develop themselves to understand and learn technology for cooperating and doing their duties and tasks every day. This article presents self-management in the new

society of Buddhist monks in order to study the guidelines of those who are interested in taking part in this study.

Keywords: Buddhist Monks, Self-management, Modern Society

บทนำ

การจัดการตนเองของพระสงฆ์ในอนาคต ควรเป็นการพัฒนาสังคมของพระสงฆ์ให้เข้มแข็งทันกับบริหารของสังคมในยุคที่เรียกว่า “Digital” อันเป็นการหล่อมล้าทางสังคมในการรับรู้ข่าวสาร เพราะในศตวรรษที่ 21 สถานการณ์โลกมีความแตกต่างจากศตวรรษที่ 19 และ 20 การพัฒนาตนเองของพระสงฆ์จึงต้องให้สอดคล้องกับภาวะความเป็นจริง นอกจากนี้แนวคิดในการพัฒนาในปัจจุบันยังมุ่งเน้นพัฒนาคนโดยพัฒนาทั้งด้านจิตใจและพัฒนาศักยภาพของประชาชน เนื่องจากคนเป็นทรัพยากรที่สำคัญและมีค่ายิ่งในการพัฒนา (จำนงค์ ทองประเสริฐ, 2554) การพัฒนาประเทศยังเป็นเรื่องของคนทุกคน เป็นเรื่องที่ต้องระดมสรรพกำลังจากทุกส่วนของประเทศจากคนทุกกลุ่ม เพราะลำพังเพียงแต่รัฐฝ่ายเดียวไม่สามารถดำเนินการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้ พระสงฆ์จะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมนั้นด้วย โดยเริ่มต้นจากการพัฒนาตัวเองเป็นเบื้องต้น ได้แก่ 1) การมีปัญญามองการณ์ไกล 2) สามารถจัดการธุระได้มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และ 3) มีความสามารถในการติดต่อประสานงานให้งานสำเร็จลุล่วงไปได้ตามกรอบระยะเวลาที่กำหนด (พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์โณ), 2563)

คนถือเป็นส่วนขับเคลื่อนที่สำคัญที่ทำให้องค์การประสบความสำเร็จไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ จึงถือได้ว่าคนภายในองค์การเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลให้เกิดความสำเร็จได้ภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันที่คนต้องเผชิญกับความเครียดในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการดำเนินชีวิต การทำงาน ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ปัญหาเศรษฐกิจทั้งในระดับจุลภาคและมหภาค ตลอดจนการเมืองที่ต้องเผชิญกับความหลากหลายและความวุ่นวาย ตัวแปรต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นล้วนส่งผลให้เกิดความเครียด หรือความกดดันในแง่ต่าง ๆ ทั้งสิ้น ปัญหาดังกล่าวจึงทำให้หลายองค์การหันมาให้ความสนใจในการสร้างความสุขให้คนภายในองค์การมากขึ้น เนื่องจากพบว่าคนโดยส่วนใหญ่ใช้เวลาอยู่กับการทำงาน การทำงานจึงถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิต (ธัชรินทร์ วุฒิชชาติ, 2561) การให้ความสำคัญกับคนมากกว่าแค่คนทำงานแต่ดูแลไปถึงการพัฒนาคุณภาพและสร้างความสุขในการทำงานของคนจึงถือว่ามีส่วนสำคัญกับผลิตภาพคนอย่างมากเพราะเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมพื้นฐานที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการทำงานส่งผลให้กระบวนการทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเกิดการปรับปรุงและพัฒนาผลงาน

1. หลักพุทธธรรมที่นำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนามนุษย์

การพัฒนามนุษย์ให้เป็นบุคคลที่ประเสริฐนั้น เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติตนที่สร้างสรรค์ชีวิตคนให้เป็นคนดี ทั้งเป็นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เพื่อบรรลุถึงจุดหมายปลายทางสูงสุดของชีวิต เมตตาต่อ

กันอันเป็นแนวทางพัฒนาสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน (อุทัย สติมัน, 2557) หลักพื้นฐานของมนุษย์มีจุดหมายที่เหมือนกัน คือ การมีชีวิตที่ไม่มีโทษภัย อยู่ในสังคมที่ปกติสุข จึงสร้างกฎระเบียบขึ้นในสังคมมนุษย์ คือ ศีล 5 เป็นเสมือนระเบียบปฏิบัติของสังคม ได้แก่ การเว้นจากการปลงชีวิตสัตว์ที่มีชีวิต ชีวิตทั้งหลายมีค่าเท่าเทียมกันทั้งหมด ซึ่งการที่ทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันโดยความเป็นระเบียบเรียบร้อยและเป็นที่ยอมรับของธรรมทั้งหลายที่เป็นกุศลจากการเว้นถือเอาของที่เรามิได้ให้ การไม่เบียดเบียนเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตด้านทรัพย์สินของบุคคลอื่นโดยไม่ได้รับอนุญาต การเว้นจากการประพฤติดินในกาม งดเว้นจากความประพฤติในการที่จะล่วงละเมิดคู่ครองหรือการไม่ล่วงเกินในขอบเขตแห่งความเป็นสามัคคีกันซึ่งดำเนินไปทางกาย ในการประพฤติดเมณด้วยประสงค์ในการเสพสัทธิธรรม โดยมีเจตนาล่วงเกินอนันยฐาน (ฐานะมิควรถึง หมายถึง สตรีหรือบุรุษที่มีเจ้าของคุ้มครอง) (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2544)

การพัฒนามนุษย์มีแหล่งใหญ่อยู่ที่มโนกรรม ซึ่งเป็นต้นกำเนิดแห่งอารยธรรมของมนุษยชาติที่ปรากฏในรูปแบบต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นความเห็น ความเชื่อ เจตจำนงหรือทัศนคติ เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้เกิดกายกรรม และวจีกรรม ตามมาอย่างมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน กล่าวคือ เมื่อคิดอย่างไรก็จะทำและพูดเช่นนั้น หรือเมื่อทำและพูดอย่างไรก็จะสะท้อนถึงความคิดว่าเป็นอย่างไร (เชษฐาภรณ์ รอดภัย และวรฤต เกื่อนช้าง, 2562) ดังนั้น การมีความเข้าใจในมโนกรรมว่ามีความสำคัญและส่งผลอย่างไร ทั้งต่อตนเองและต่อโลก ย่อมจะทำให้เราสามารถเลือกที่จะประกอบมโนกรรมที่ถูกต้อง และส่งผลดีทั้งต่อตนเองและต่อโลก นั่นคือการทำให้เกิดการพัฒนาตนและโลกไปในทิศทางที่ถูกต้องพร้อมกันไป (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2544) เมื่อมนุษย์เป็นผู้สร้างอารยธรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกโดยมีมโนกรรมอยู่เบื้องหลัง ซึ่งเป็นต้นกำเนิดของสิ่งเหล่านี้ ดังนั้น การพัฒนามนุษย์ที่อาศัยมโนกรรมที่ถูกต้อง จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการสร้างอารยธรรม สร้างสังคมที่มีความสงบสุขต่อไป และด้วยเหตุที่มโนกรรมเป็นตัวชี้วัดถึงทิศทางแห่งการพัฒนามนุษย์ ความหมายของคำนี้จึงสามารถเป็นตัวบอกลักษณะของมโนกรรมได้ทางหนึ่ง

การที่มนุษย์เราจะมีชีวิตที่ดีงามเราจะต้องศึกษาฝึกฝนพัฒนาตนเองให้ดีขึ้นไปในระบบการดำเนินชีวิตของเราซึ่งประกอบด้วยพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา เมื่อเราฝึกฝนพัฒนาการศึกษา ก็ทำให้การดำเนินชีวิตของเราดีขึ้น แต่ถ้าเราไม่เรียนรู้ ไม่ฝึก เราที่เป็นมนุษย์นั้นก็จะดำเนินชีวิตให้ไม่ดีเลยทั้งนี้ เพราะมนุษย์อยู่ด้วยสัญชาตญาณอย่างเดียวไม่พอ การพัฒนาตามความหมายของพระพุทธศาสนา ก็คือ ภาวนา หมายถึง การทำให้เป็น ให้มีขึ้น การฝึกอบรม การพัฒนา ซึ่งมีการพัฒนา 4 คือ ประกอบด้วย (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2546)

- 1) กายภาวนา คือ การฝึกอบรมกาย รักษาสุขภาพให้เหมาะสม
- 2) สีลภาวนา คือ การฝึกอบรมศีล ไม่ให้ละเมิด
- 3) จิตภาวนา คือ การฝึกอบรมจิตใจ
- 4) ปัญญาภาวนา คือ การฝึกอบรมปัญญา พัฒนาตนเองอย่างเหมาะสม

การฝึกอบรมการพัฒนา ได้แก่ 1) กายภาวนา 2) สีลภาวนา 3) จิตภาวนา 4) ปัญญาภาวนา สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมได้อย่างครบถ้วนทุกมิติ ซึ่งนำไปสู่การเป็นรากฐานความมั่นคงของการพัฒนาประเทศชาติต่อไป (นวินดา นิลวรรณ, สิทธิโชค ปาณะศรี, และพระครูโกศลอรธกิจ, 2563) สามารถฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรมการบริโภคและอุปโภค การพัฒนาความพฤติกรรมของตน และฝึกฝนอบรมตนเองให้อยู่ในระเบียบวินัย สามารถยกระดับจิตตนให้สูงขึ้น ยึดมั่นในความไม่ประมาท สำรวมระวัง อินทรีย์และมีคุณธรรม เพื่อที่จะได้เข้าใจสิ่งทั้งหลายอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงของสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นในโลก (พระปลัดธัญวัฒน์ อโศโก, 2563)

ดังนั้น การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพระพุทธศาสนา เป็นกระบวนการในการพัฒนามนุษย์ในองค์การโดยการนำคำสอนของพระพุทธเจ้ามาเป็นฐานคิด ให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน มีความเจริญเติบโตทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ด้วยวิธีการพัฒนาองค์การและการพัฒนาฝึกอบรม มีจุดประสงค์ในการปรับปรุงผลงานและพัฒนามนุษย์ไปสู่ภพภูมิที่ดีกว่าเดิม

2. พระสงฆ์กับสังคมยุคใหม่

เนื่องจากวิทยาการใหม่ ๆ ได้ขับเคลื่อนให้ระดับการพัฒนาของประเทศต่าง ๆ ก้าวไปอย่างรวดเร็วมาก จนเกิดความเหลื่อมล้ำมากขึ้นโดยลำดับ ทำให้ประเทศไทยก้าวตามไม่ทัน เกิดช่องว่างทางเทคโนโลยีใหม่มากขึ้นโดยเฉพาะ ICT และช่องว่างนี้ไม่เพียงแต่ทำให้ระดับความก้าวหน้าของประเทศต่าง ๆ แตกต่างกันไปเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำของสังคมในประเทศไทยแตกต่างไปด้วย ในวงการคณะสงฆ์ จึงควรตระหนักถึงปรากฏการณ์นี้และความท้าทายในยุคโลกาภิวัตน์ในศตวรรษที่ 21 ที่สังคมเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้และควรเร่งพัฒนาพระสงฆ์ให้รู้จักและเรียนรู้ในวิทยาการใหม่ ๆ พร้อมกับป้องกันมิให้ ICT เกิดผลกระทบไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ต่อการพัฒนาพระสงฆ์ เพื่อให้พระสงฆ์มีความเข้มแข็งท่ามกลางการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ ในโลกเศรษฐกิจและสังคมใหม่ต่อไป

ทั้งนี้ การสร้างพระสงฆ์ให้มีความรู้ ไม่ว่าจะเป็นด้านนันทกรรม บาลี ซึ่งในปัจจุบันจะต้องมีความรู้ทางโลกประกอบด้วย ไม่ว่าจะเป็นสายสามัญ ระดับปริญญาตรี เป็นต้น เพื่อจะให้รู้เท่าทันโลกภายนอก อย่างเช่น พระพุทธเจ้าก็ทรงเรียนรู้ก่อนออกผนวช มีการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ถึง 18 วิชา อย่างเช่น พระพุทธองค์ทรงสอนการปกครองแก่กษัตริย์ต่าง ๆ เจ้าอาวาสทุกรูป จะต้องเรียนรู้ให้ได้ปริญญาตรี เพื่อจะให้รู้เท่าทันทั้งทางโลก และทางธรรม หากเกิดเรื่องกระทบกระทั่งทางโลก ก็จะได้เท่าทันโลก หรืออย่างน้อยก็ให้ทันการทำงานทางด้านธุรการ เช่น การพิมพ์งานด้านคอมพิวเตอร์ เป็นต้น เจ้าอาวาสทุกรูปต้องบริหารงานให้เท่าทันโลก เพื่อป้องกันการเกิดอภิรภัยขึ้น เช่น การเงิน เอกสารต่าง ๆ เป็นต้น บางรูปมีความบริสุทธิ์ใจที่ดีในการบริหาร แต่ไม่ได้มีการบริหารจัดการที่ดี ก็ทำให้เกิดความเสียหายแก่วัดได้เช่นกัน

3. การปรับตัวของพระสงฆ์

การพัฒนาองค์กร ซึ่งเป็นเครื่องมือที่จะต้องนำมาใช้ในการบริหารและพัฒนาองค์กรทั้งนี้เพื่อให้องค์กรสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหา ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงพร้อมทั้งสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรทางพระพุทธศาสนาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมมากขึ้น จะต้องประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบหลัก ได้แก่

1) การพัฒนาตนเอง การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน การเสริมสร้างทัศนคติที่ดี และความรู้สึกร่วมในวัตถุประสงค์ขององค์กรเพื่อความพร้อมของสมาชิกในองค์กรที่จะร่วมทางไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

2) การพัฒนาคน เป็นกระบวนการพัฒนาองค์กรด้วยการสร้างการจูงใจ ในการสร้างกระบวนการคิด กระบวนการปฏิบัติจากบุคลากรในองค์กรที่มีความรู้ความชำนาญในแต่ละด้านมาประสานร่วมมือ ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้ลุล่วงตามจุดมุ่งหมายขององค์กร

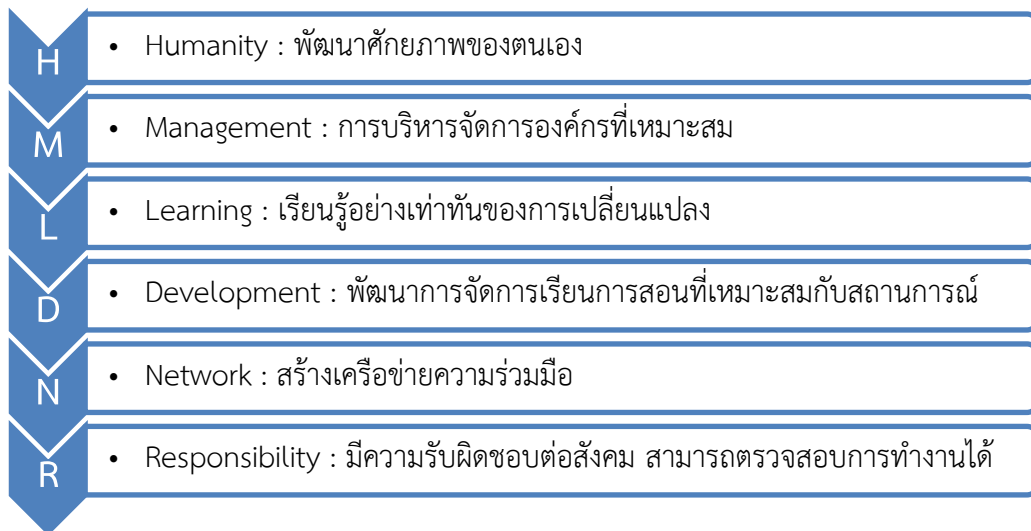
3) การพัฒนางาน เป็นระบบการที่เกิดจากการอยู่ร่วมกัน การประสานงาน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกันภายในองค์กร พร้อมทั้งมีการวางแผน ประเมินผลการปฏิบัติงาน และแสวงหาวิธีแก้ไขปรับปรุงงานให้ดียิ่ง ๆ ขึ้น

การพัฒนาในเบื้องต้นจะเป็นตัวแบบที่มุ่งการพัฒนามาตั้งแต่ระดับบุคคลระดับกลุ่ม และระดับองค์กร โดยมีเป้าหมายที่จะเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานทั้ง 6 ด้านของพระพุทธศาสนา อันได้แก่ (1) ด้านการปกครอง (2) ด้านการศาสนศึกษา (3) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ (4) ด้านการเผยแผ่ (5) ด้านการสาธารณูปการ และ (6) ด้านการสาธารณสงเคราะห์ ผ่านการพัฒนา ศักยภาพ ค่านิยม ทัศนคติ และความรู้สึก ร่วมในการปฏิบัติงานของพระสงฆ์ผ่านขั้นตอนการพัฒนาองค์กร มีการปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์อยู่เสมอ เพิ่มพูนพัฒนาความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะของตนให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 อุทิศตนทำงานเพื่อคณะสงฆ์และพระศาสนาอย่างมีประสิทธิภาพ (พระมหาประจักษ์ พนาลัย และ นิรุทธ์ วัฒนภาส, 2563) รวมทั้งการมีคุณภาพชีวิตของการปฏิบัติหน้าที่ มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานภายในองค์กรอย่างมีความสุข มีแนวทางปฏิบัติที่จะช่วยให้องค์กรมีความพร้อมและมีศักยภาพ จนกระทั่งองค์กรทางพระพุทธศาสนาสามารถปรับตัวให้ตอบสนองต่อการสร้างโอกาสใหม่ ๆ และปรับอุปสรรคต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์กร ด้วยการริเริ่ม การมีส่วนร่วม การส่งเสริม การเป็นต้นแบบ การเปิดโอกาส การติดตามผล การให้ข้อมูลย้อนกลับ ร่วมกับการดำเนินงาน และการพัฒนาองค์กรบนพื้นฐานหลักธรรมคำสอนที่ดั่งมาในการบริหารตน คน งาน ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาการอย่างไม่หยุดยั้งของพระพุทธศาสนา

4. พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่

การจัดการตนเองของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ และสร้างความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการดำเนินงานในพระพุทธศาสนาให้บรรลุเป้าหมายได้ วิธีการผสมผสานหรือประยุกต์ระหว่างบริหารจัดการกับคำสอนทางพระพุทธศาสนาแล้วเกิดความเปลี่ยนแปลงภายในองค์กรที่เห็นชัด คือองค์กรเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นโดยเฉพาะตัวบุคคล ผู้นำองค์กรประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องอยู่ในศีลธรรม การจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่ของพระสงฆ์ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนาบุคลิกที่เหมาะสม โดยสามารถแสดงได้ดังแผนภาพที่ 1

แผนภาพที่ 1 แสดงบทบาทพระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่

จากแผนภาพแผนภาพที่ 1 พระสงฆ์กับการจัดการตนเองในสังคมยุคใหม่ สามารถอธิบายโดยสังเขป ดังต่อไปนี้

- 1) พระสงฆ์ควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้รอบรู้ในทุกๆ ด้าน ทั้งทางโลก และทางธรรม รวมทั้งฝึกตนให้เป็นผู้ที่มีความชำนาญในการบริหารบทบาทตามกิจการคณะสงฆ์ทั้ง 6 ด้าน
- 2) พระสงฆ์ควรมีรูปแบบการพัฒนาการบริหารกิจการคณะสงฆ์ที่ชัดเจน และเหมาะสมกับกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้เป็นสังคมที่อุดมไปด้วยฐานคุณธรรมและเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในอนาคตข้างหน้า
- 3) พระสงฆ์ควรยกระดับการศึกษาในตำแหน่งทางสังคมให้สูงขึ้น ให้เทียบเท่าระดับปริญญาตรี ปริญญาโทขึ้นไป และมีการถวายเป็นความรู้ต่อสังคมโลก
- 4) พระสงฆ์ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเฉพาะที่มีพื้นฐานมาจากบทบาทและภารกิจของคณะสงฆ์ และต้องสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง อีกทั้งผู้บริหารคณะสงฆ์ จะต้องเร่งพัฒนา

หลักสูตรการศึกษาของคณะสงฆ์โดยเฉพาะหลักสูตรพระปริยัติธรรมแผนกธรรมและบาลีให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ที่สามารถรักษาสาระหลักสูตรเดิมไว้และสามารถเทียบโอนผลการเรียนกับการจัดการศึกษาสามัญทั่วไปของรัฐ

5) พระสงฆ์ควรมีการกำหนดให้แสวงหาความร่วมมือและมีการรวมตัวกัน เพื่อสร้างเป็นเครือข่าย โดยมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีการริเริ่มสร้างสรรค์และร่วมกันพัฒนาวัดให้เหมาะสมตามยุคโลกาภิวัตน์ เพื่อให้มีการขับเคลื่อนบทบาทของพระสงฆ์ไปพร้อมกันทั่วประเทศและต่างประเทศ

6) พระสงฆ์ควรสร้างระบบการกำกับดูแลผู้นำสงฆ์ให้มีคุณภาพ เกิดความโปร่งใส มั่นใจและสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้ง สร้างเสริมพระสงฆ์ให้การปฏิบัติงานอย่างมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อประชาชนในยุคโลกาภิวัตน์

สรุป

การจัดการตนเองของพระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ และสร้างความมั่นคงให้กับพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประโยชน์และจำเป็นต่อการดำเนินงานในพระพุทธศาสนาให้บรรลุเป้าหมายได้ พระสงฆ์ในยุคโลกาภิวัตน์ในฐานะที่มีบทบาทสำคัญในสังคมจึงต้องปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีทั้งด้านพระธรรมวินัย ด้านคำสอนทางพระพุทธศาสนา และด้านความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตน ประชาชนในสังคมจึงมีความคาดหวังต่อแนวทางการพัฒนาพระพุทธศาสนา โดยที่พระสงฆ์จะต้องแสดงบทบาทหน้าที่ในการเป็นผู้นำ เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นและศรัทธาต่อพุทธศาสนิกชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จำนงค์ ทองประเสริฐ. (2554). *ประวัติศาสตร์พุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์*. กรุงเทพมหานคร: ดวงแก้ว.
- เจษฎาภรณ์ รอดภัย และวรกฤต เกื้อนช้าง. (2562). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ตามแนวพุทธจิตวิทยา. *วารสารบัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 7(2), 157-168.
- ธวัชรินทร์ วุฒิชชาติ. (2561). *ความสุขของพนักงาน คือรากฐานขององค์กร*. กรุงเทพมหานคร: กรุงเทพฯกิจ.
- นวินดา นิลวรรณ, สิทธิโชค ปาณะศรี, และพระครูโกศลอรธกิจ. (2563). การประยุกต์ใช้หลักกาวนา 4 ตามแนวพระพุทธศาสนาเถรวาทสู่สังคมผู้สูงอายุ. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 7(3), 38-49.
- บุษกร วัฒนบุตร. (2558). การพัฒนาทุนมนุษย์วิถีพุทธในการบริหารองค์กร เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 6(1), 24-36.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2543). *ถึงเวลามารื้อปรับระบบพัฒนาคนกันใหม่*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: ธรรมสภา.
- พระปลัดธัญวัฒน์ อโศโก. (2563). การประยุกต์ใช้หลักกาวนา 4 ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนบ้านบ่อเกตุ อำเภอสระเค็ด จังหวัดสงขลา. *วารสารมหาจุฬานาครธรรม*, 7(2), 35-46.

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์*. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาประจักษ์ พนาลัย และนิรุทธิ์ วัฒนภาส. (2563). การเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูสอนพระปริยัติธรรมแผนกบาลี. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 4(1), 374-387.
- พระราชวัลภาจารย์ (ดาวเรือง อาจารย์คุณ). (2563). ภาวะผู้นำของพระสังฆาธิการในการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. *วารสารศิลปการจัดการ*, 4(3), 760-771.
- อุทัย สติมัน. (2557). ศานติภาวนาประยุกต์: พุทธิปัญญา เพื่อการพัฒนาสังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน. *วารสารปาริชาติ*, 27(3), 22-37.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

วารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ เป็นวารสารวิชาการที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสู่ฐานข้อมูล ของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (ศูนย์ TCI) ได้ถูกจัดกลุ่มคุณภาพวารสารประจำปี พ.ศ. 2564 ให้เป็น วารสารที่มีคุณภาพกลุ่มที่ 2 (TCI ฐาน 2) และอยู่ในฐานข้อมูล TCI จนถึง 31 ธันวาคม 2567 มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการ แก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์ นักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษา ในมิติทางด้านภาษา การท่องเที่ยว การโรงแรม การศึกษา และมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ทุกบทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย กำหนดออกวารสารปีละ 3 ฉบับ (ราย 4 เดือน) ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยเสนอหรือกำลังเสนอตีพิมพ์ ในวารสารวิชาการใดมาก่อน

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชชมงคลสุวรรณภูมิ

1) บทความพิเศษ (Special Articles) บทความพิเศษทางวิชาการที่นำเสนอองค์ความรู้ทางวิชาการอย่างเข้มข้น และผ่านการอ่านและพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีกลุ่มเป้าหมายเป็นนักวิชาการในวงการวิชาการหรือวิชาชีพ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความที่เขียนขึ้นในลักษณะวิเคราะห์วิจารณ์ หรือเสนอแนวคิดใหม่ จากพื้นฐานทางวิชาการที่ได้เรียบเรียงจากผลงานทางวิชาการของตนเองหรือของผู้อื่น หรือเป็นบทความทางวิชาการที่เขียนขึ้นเพื่อเป็นความรู้ที่มีประโยชน์แก่คนทั่วไป

3) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีความมุ่งหมายชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลหรือหลักการบางอย่างที่จะนำไปสู่ความก้าวหน้า หรือการนำวิชาการมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ บทความวิจัยมีรูปแบบของการวิจัยตามหลักวิชาการ เช่น มีการตั้งสมมติฐานหรือมีการกำหนดปัญหาที่ชัดเจน สมเหตุสมผล โดยจะต้องระบุวัตถุประสงค์ที่เด่นชัด มีการรวบรวมข้อมูล พิจารณาวิเคราะห์ ตีความ และสรุปผลการวิจัยที่สามารถให้คำตอบหรือบรรลุวัตถุประสงค์

4) บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากประสบการณ์ของผู้มีพหุวิชาเรียบเรียงขึ้น

5) ปกิณกะ (Miscellany) ได้แก่ บทความทบทวนความรู้ เรื่องแปลย่อความจากวารสารต่างประเทศ การแสดงความคิดเห็น วิจารณ์ แนะนำเครื่องมือใหม่ ตำราหรือหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ หรือข่าวการประชุมทั้งระดับชาติและนานาชาติ

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8-15 หน้ากระดาษ A 4 (รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ TH SarabunPSK เท่านั้น ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบนขอบซ้าย 1.38 นิ้ว (3.51 cm.) และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว (2.54 cm.) กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัด เท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอตารางต้องนำเสนอตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับตารางไว้ด้านบน ส่วนการนำเสนอรูปภาพหรือแผนภาพระบุหมายเลขกำกับไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนา เช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 รูปที่ 1 หรือ Figure 1 และแผนภาพที่ 1 รูปภาพหรือแผนภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องจำเป็นต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษพิมพ์ไว้หน้าแรกตรงกลางหน้ากระดาษ

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จัดรูปแบบตามแบบของวารสาร พร้อมระบุหน่วยงานต้นสังกัดของผู้เขียน และ E-mail ที่สามารถติดต่อได้

4) มีบทคัดย่อภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ควรอยู่ระหว่าง 250-300 คำ ตอบบทคัดย่อ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จำนวน 3-5 คำ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร พิมพ์ตัวที่ 6 และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกันต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ควรเว้นระยะพิมพ์เพิ่มอีก 0.5 ช่วงบรรทัด

7) การใช้ตัวเลขคำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษควรใช้ดังนี้ (Student Centred Learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระนี้ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัย และผลการวิจัยโดยสรุปมีความกะทัดรัด สั้น กระชับ และครอบคลุม

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความสำคัญของปัญหาการวิจัย

3) **วัตถุประสงค์การวิจัย (Research Objectives)** ระบุวัตถุประสงค์การวิจัย

4) **การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review)** อธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสารบทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

5) **กรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework)** แสดงถึงแนวคิดสำคัญ หลักการสำคัญ ที่กำหนดขึ้นจากการประมวลมาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำเสนอเป็นแผนภาพที่แสดงถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา

6) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง และการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

7) **ผลการวิจัย (Results)** เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

8) **อภิปรายผล (Discussion)** เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิดและงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

9) **องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย (Body of Knowledge)** ระบุข้อค้นพบที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เกิดจากผลการวิจัย

10) **สรุป (Conclusions)** สรุปในภาพรวมของบทความ โดยนำเสนอประเด็นสำคัญ ผลการวิจัย และแสดงผลลัพธ์ว่าผลการวิจัยความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป

11) **ข้อเสนอแนะ (Suggestion)** ระบุข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

12) **เอกสารอ้างอิง (References)** ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

บทความพิเศษ บทความวิชาการ บทความปริทรรศน์ ปกิณกะ บทความวิจารณ์หนังสือ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** สรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงานที่ต้องการนำเสนอ โดยเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้ ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน

2) **บทนำ (Introduction)** เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด

3) **เนื้อเรื่อง (Content)** แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ

4) **สรุป (Conclusion)** สรุปโดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียนรวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้อะไรได้บ้าง

หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทั้งท้ายกระตุ้นให้ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป

5) องค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ (Body of Knowledge) ระบุงค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

6) เอกสารอ้างอิง (Reference) ต้องเป็นรายการที่มีการอ้างอิงไว้ในเนื้อหาของบทความเท่านั้น (ใช้ระบบ APA 6th)

ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาอ้างอิงควรได้มาจากแหล่งที่มีการตีพิมพ์ชัดเจน อาจเป็นวารสาร หนังสือ หรือข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต ทั้งนี้ผู้เขียนบทความต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องของเอกสารอ้างอิงทั้งหมด ก่อนส่งต้นฉบับผู้เขียนบทความควรตรวจสอบถึงความถูกต้องของการอ้างอิงเอกสารเพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้องจะไม่ได้รับการส่งต่อเพื่อพิจารณาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จนกว่าการอ้างอิงเอกสารได้รับการแก้ไขให้ถูกต้อง

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA 6th Edition) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บเปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุล ของผู้เขียนและเลขหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง กำกับท้ายเนื้อความที่ใช้อ้างอิง เอกสารที่อ้างอิงในบทความจะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิง บทความทุกรายการและเจ้าของบทความต้องรับผิดชอบถึงความถูกต้องของเอกสารที่นำมาอ้างอิงทั้งหมด โดยรูปแบบของการอ้างอิงเอกสาร มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถา ให้อ้างอิงชื่อคัมภีร์ เล่มที่ ข้อ เครื่องหมายทวิภาค (:) และหน้าของเอกสารที่นำมาอ้างอิง เช่น (พระไตรปิฎกภาษาไทย/1516281-282), (พระไตรปิฎก พร้อมอรรถกถาแปล/15/255-319)

2) ผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างชื่อผู้แต่งเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ธนู ทดแทนคุณ, 2562)

3) ผู้แต่งสองรายให้อ้างชื่อของผู้แต่งสองรายเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และชนิดาภา กระแจะจันทร์, 2561) หากมีเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 รายการ ให้ใช้เครื่องหมายอัฒภาค (;) คั่นระหว่างรายการอ้างอิง เช่น (สัมพันธ์ สุกใส, 2560; สมพงษ์ เกษานุช, 2561)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกเว้นวรรคหนึ่งครั้งเพิ่มคำว่า และคณะ เช่น (จิตาภา เร่งมีศรีสุข และคณะ, 2558)

5) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงตามลำดับพยัญชนะตัวแรกของชื่อผู้แต่งเช่นเดียวกับลำดับการอ้างอิงในส่วนเอกสารอ้างอิง

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น โดย เว้น 1 ระยะ และ อักษรย่อชื่อกลาง (ถ้ามี) ทั้งนี้การกลับชื่อสกุลให้ใช้ตามความนิยมของคนในชาตินั้น โดยใช้เครื่องหมายจุลภาค คั่นระหว่างชื่อสกุลและอักษรย่อชื่อต้น อักษรย่อชื่อกลาง หากกรณีที่มีผู้แต่งมีคำต่อท้าย เช่น Jr. หรือคำอื่น ๆ ให้ใส่คำดังกล่าวต่อท้ายอักษรย่อชื่อต้นหรืออักษรย่อชื่อต้น (ถ้ามี) โดยคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (Hanegraaff, W., 2003)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น และใช้เครื่องหมาย "&" ระหว่างคนที่ 1 และคนที่ 2 โดยเว้น 1 ระยะ ก่อนและหลัง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค และปีที่พิมพ์ เช่น (Cadigan, J. & Shupp, R., 2000) และให้ใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นกลางระหว่างเอกสารที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 เอกสาร เช่น (Cadigan, J., 2013; Hanegraaff, W., 2003)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 ราย ให้ขึ้นต้นด้วยชื่อสกุล ตามด้วยตัวอักษรย่อชื่อต้น ของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al, และปีที่พิมพ์ (Hanegraaff, W. et al., 2008)

4) ให้เรียงลำดับการอ้างอิงชื่อผู้แต่งตามลำดับพยัญชนะภาษาอังกฤษ (A-Z)

หลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิมพ์รายการสำนักพิมพ์/โรงพิมพ์

กรณีเป็นสำนักพิมพ์หรือบริษัทให้คงไว้เฉพาะชื่อ ดังตัวอย่าง

- 1) บริษัท เอ็ม อี เค จำกัด ใช้ เอ็ม อี เค
- 2) สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ใช้ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- 3) กรณีที่เป็นโรงพิมพ์ให้ใช้รูปแบบเต็ม เช่น โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

เอกสารอ้างอิง

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ:

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง:

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อหนังสือ./ (ครั้งที่พิมพ์)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์ หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2561). ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอ็น เค การพิมพ์.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ)./ชื่อหนังสือ./ (เลขหน้าที่ย่อ)./ สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สัมพันธ์ สุกใส. (2561). การพัฒนาทรัพยากรบุคคล. ใน จิตาภา เร่งมีศรีสุข (บรรณาธิการ). การบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ. (หน้า 112-115). กรุงเทพมหานคร: เอ็น เจ ที ปริ้นติ้ง.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ชื่อวารสาร./ปีที่/(ฉบับที่)./เลขหน้าแรกที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สมพงษ์ เกษานุช. (2560). กระบวนการพัฒนาชุมชนสู่ความยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3 (1), 25-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่พิมพ์)./ชื่อบทความ./ใน/ชื่อสารานุกรม./ (เล่มที่อ้าง./หน้า/เลขหน้าที่อ้าง)./สถานที่พิมพ์:/สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิท อาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีต เขตหัวเมืองฝ่ายเหนือ, (เล่ม 2, หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.

Sturgeon, T. (1995). Sciencefiction. In *The encyclopaedia America*, (Vol. 24, pp. 390-392). Danbury, CT: GrolierPress.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์)/ ชื่อบทความ./ ชื่อหนังสือพิมพ์./, ปีที่ (ฉบับที่)/ เลขหน้า.

ตัวอย่าง:

ธนู ทดแทนคุณ. (12 กันยายน 2561). มาตรฐานการเขียนหนังสือราชการ. มติชน, น. 15.

(7) รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน./ (ปีพิมพ์)/ ชื่อเรื่อง./ ใน รายงานการวิจัย./ สถานที่พิมพ์./ สำนักพิมพ์หรือหน่วยงาน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). การพัฒนาชุมชนเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน. ใน รายงานการวิจัย. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(8) วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์

รูปแบบ :

ชื่อผู้เขียน. (ปี ที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิตหรือปริญญาดุษฎีบัณฑิต)/ สถานที่พิมพ์./ ชื่อสถาบัน.

ตัวอย่าง:

สมพงษ์ เกษานุช. (2561). กลยุทธ์การบริหารจัดการชุมชนเพื่อหนุนเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

(9) สัมภาษณ์

รูปแบบ :

ชื่อ นามสกุลผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์./ (วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์)/ ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์./ (ชื่อ/นามสกุล/ผู้สัมภาษณ์).

ตัวอย่าง :

วาสนา มะลินิน. (12 กันยายน 2562). ระบบการพัฒนานักศึกษาคณะศิลปศาสตร์ ใน มทร.สุวรรณภูมิ ศูนย์นนทบุรี. (สมพงษ์ เกษานุช ผู้สัมภาษณ์).

(10) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง./ (ปีที่เผยแพร่). /ชื่อบทความ./สื่อบทความ./สื่อบทความ./วันที่/เดือน/ปี./จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล (URL).

ตัวอย่าง :

วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). การจัดการเชิงกลยุทธ์ (Strategic Management). สืบค้น 12 กันยายน 2561. จาก <http://www.kansuksa.com/31/>.

หมายเหตุ: / = เว้นวรรค 1 ครั้ง

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กริช แรงสูงเนิน. (2554). การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2551). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). สื่อการสอน. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru Chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เต็งไธรัตน์. (2554). จิตวิทยาทั่วไป. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

จันทราณี สงวนนาม. (2551). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.

จามจุรี จำเมือง. (2553). ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). พฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.

ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย, 1(1), 12-25.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอสอาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.

นิธิตา บุณจันทร. (2550). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์กรของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership : A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals : From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

4. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

4.1 ส่งผ่านระบบออนไลน์ของวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ (THAIJO) โดยสมัครสมาชิก และส่งบทความผ่านระบบได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/art/index>

4.2 ส่งด้วยตนเองหรือทางไปรษณีย์ เอกสารประกอบด้วย

- 1) ต้นฉบับ จำนวน 3 ชุด จำแนกเป็น
 - ต้นฉบับที่ไม่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 2 ชุด
 - ต้นฉบับที่ระบุชื่อผู้แต่ง จำนวน 1 ชุด เอกสารต้องระบุรายละเอียด ผู้เขียนบทความ Author (s) ได้แก่ ชื่อ ตำแหน่ง และสังกัด หรือวุฒิการศึกษาสูงสุด อย่างใดอย่างหนึ่งโดยให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เฉพาะผู้รับผิดชอบบทความ (Corresponding Author) ให้ระบุที่อยู่ เบอร์โทรศัพท์ E-mail ที่สามารถติดต่อได้ ในกรณีที่ต้นฉบับดังกล่าวมาจากหรือเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์หรือหลักสูตร การศึกษาโปรดระบุชื่อหลักสูตร สาขา และสถาบันการศึกษาให้ชัดเจน
- 2) แผ่นซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับ จำนวน 1 แผ่น (ระบุชื่อบทความและชื่อผู้เขียน)
- 3) แบบเสนอผลงานเพื่อตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มเสนอผลงานเพื่อได้รับการตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ
 - แบบฟอร์มสมัครสมาชิกวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ
- 4) ส่งต้นฉบับบทความเพื่อเสนอตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ มายัง

กองบรรณาธิการวารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุวรรณภูมิ
คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
เลขที่ 60 หมู่ 3 ถนนสายเอเชีย (กรุงเทพฯ-นครสวรรค์) ตำบลหันตรา
อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13000
โทร. 035-709208, โทรสาร. 035-709208

4.3 ส่งทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ แนบไฟล์ต้นฉบับ (File attachment) ในรูปแบบ MS Word และ PDF ส่งมายัง E-mail: journalartrmutsb2560@gmail.com เมื่อได้รับการยืนยันจากกองบรรณาธิการ พิจารณาให้ตีพิมพ์ลงในวารสารแล้ว ผู้เขียนจะต้องส่งแผนซีดีบรรจุข้อมูลต้นฉบับจำนวน 1 แผ่น มายังกองบรรณาธิการเพื่อเข้าสู่กระบวนการตีพิมพ์ต่อไป

5. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร รูปแบบไฟล์ภาพในสกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp. ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 15 หน้า (รวมบทคัดย่อ ภาพ ตาราง และเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไขถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่าน หรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

6. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืน เพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการ หรือบทความวิจัย ไม่ตรงกับแนวทางของวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ เมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารบทความลงตีพิมพ์ผลงาน จำนวน 1 ฉบับ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1)..... 2).....
และ 3) การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย.....
เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่
ผลการวิจัยพบว่า

1).....

2).....

3)

คำสำคัญ:,, (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

This Article aimed to study 1) 2)
and 3) the sample was..... They was selected by
the instrument for collecting data was Analysis data by Descriptive
statistics and Content Analysis. The research results were found as follows;

1).....

2).....

3)

Keywords:,, (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนอธิบายประเด็นวิจัย ปรากฏการณ์ ความน่าสนใจ ความสำคัญ โดยนำข้อมูลงานวิจัยที่ตีพิมพ์เพื่อที่จะบ่งชี้สถานการณ์ปัจจุบันขององค์ความรู้ (knowledge) หรือการทำงานของนักปฏิบัติ (practice) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผ่านมาพอสังเขปเพื่อชี้ให้เห็นว่าที่ผ่านมา มีการค้นพบอะไรบ้างและค้นพบโดยใครบ้างเพื่อเป็นข้อมูลประกอบการนำเสนอให้เห็นว่ายังมีช่องว่าง (gap) ของงานวิจัย (อ้างอิงข้อมูลตัวเลขจากหน่วยงานราชการ/บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ 1-2 ปี/เจ้าของทฤษฎี)

ย่อหน้าที่สอง พื้นที่วิจัย ปัญหา ความต้องการ หรือลักษณะกลุ่มที่เป็นเป้าหมายของการวิจัยเป็นอย่างไร นักวิจัยได้มีประสบการณ์หรือมีส่วนร่วมในพื้นที่นั้นอย่างไรบ้าง มีงานวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่กลุ่มเป้าหมายอย่างไร

ย่อหน้าที่สาม เขียนแนะนำวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของงานวิจัยซึ่งจะเป็นเหมือนเข็มทิศบอกแนวทางการทำวิจัย [how?, where?, when?] นักวิจัยชี้ให้เห็นระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้เพื่อทำให้บรรลุวัตถุประสงค์การวิจัยที่วางไว้พอสังเขป

บทความวิจัยนี้นำเสนอ (โครงสร้าง และเนื้อหาของบทความที่จะนำเสนอ โดยปกติจะเขียนตามวัตถุประสงค์ หรือประเด็นตามหัวข้อบทความ และประโยชน์ที่จะเกิดแก่วงวิชาการหรือสังคม)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษา.....
2. เพื่อศึกษา
3. เพื่อศึกษา

การทบทวนวรรณกรรม

เขียนควรอธิบายถึงผลการสืบค้นเอกสาร บทความ การวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อแสดงให้เห็นถึง “ช่องว่างของความรู้” (knowledge gap) ที่ยังไม่ถูกพิจารณา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้สามารถเติมเต็มช่องว่างของรู้นั้นได้ การทบทวนวรรณกรรมต้องมีการอ้างอิงอย่างครบถ้วน รวมทั้งควรมีการวิเคราะห์และจัดระบบความสัมพันธ์ของวรรณกรรมเหล่านั้นด้วย

1.

2.

3.

(สรุปผลการทบทวนวรรณกรรม เพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนนำเอาทฤษฎี /แนวคิดที่ทบทวนมาใช้ในการวิจัยอย่างไร ในประเด็นไหน)

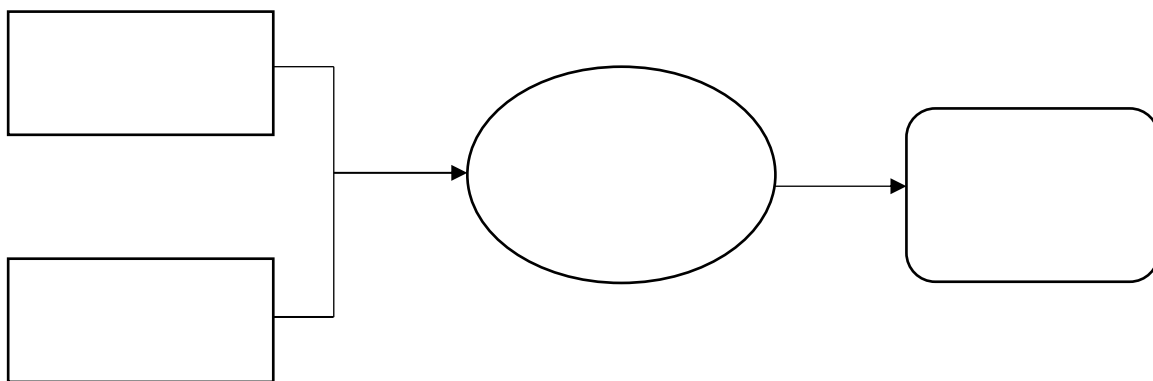
กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิง ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยตามแนวคิด/ทฤษฎีของ ประกอบด้วย โดยมีรายละเอียดดังนี้

เขียนตัวแปรอิสระ

กระบวนการ/เครื่องมือ/พื้นที่/กลุ่มเป้าหมาย

ตัวแปรตาม

แผนภาพที่ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการเขียนแบบที่ 1

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ ประชากร คือ จำนวน คน (อ้างอิง) กลุ่มตัวอย่าง คือ จำนวน คน ใช้วิธีการคัดเลือกแบบ.....(อธิบายการคัดเลือกอย่างละเอียด) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี ชนิด ได้แก่ 1) แบบสอบถาม (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา..... 2) แบบสัมภาษณ์ (อธิบายลักษณะ องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย) ใช้ศึกษา 3) แนวทางการสนทนากลุ่ม (ประเด็นการสนทนา องค์ประกอบ และสร้างตามแนวคิดของใคร) รวบรวมข้อมูลโดย ระหว่างเดือน ถึง เดือน พ.ศ. นำข้อมูลเชิงปริมาณมาวิเคราะห์ด้วยสถิติ.....(สถิติพื้นฐาน/สถิติ

อ้างอิง สำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การวิจัยเอกสาร วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลแล้วนำมาเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

วิธีการเขียนแบบที่ 2

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัย (เชิงปริมาณ/เชิงคุณภาพ/ผสมวิธี) พื้นที่วิจัย คือ โดยมีการแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการณ์การประกอบธุรกิจของผู้ประกอบการรุ่นใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มศักยภาพและโอกาสทางธุรกิจผลิตภัณฑ์เพื่อสุขภาพของผู้ประกอบการรุ่นใหม่ในจังหวัดเชียงใหม่

(กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ คุณภาพของเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้)

วิธีการเขียนแบบที่ 3

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัย..... โดยใช้วิธีการ..... ดังนี้

1) การศึกษาในเชิง..... หนังสือ รายงานการวิจัย รายงานการประชุม ภาพถ่าย เอกสารแสดงความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นถึง.....ดังนี้

(1)

(2)

(3)

ฯลฯ

2) การศึกษาในภาคสนาม (Field Study) เพื่อทราบถึงแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์ กระบวนการสร้าง ทั้งในระดับนโยบาย ประชาชน ชุมชน องค์กร/สถาบันการศึกษา ในพื้นที่ที่เป็นกรณีศึกษา โดยมีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

(1) ทำการศึกษาและคัดเลือกองค์กร ชุมชน องค์กรนโยบายในประเทศ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามความสำคัญของเรื่อง คือเกี่ยวกับกระบวนการ.....

(2) ศึกษาและรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ การประชุมกลุ่มย่อยร่วมกับ

.....
.....

(3) ดำเนินการศึกษาวិเคราะห์แนวคิด รูปแบบ การจัดการ และแนวทางการพัฒนา
ความสัมพันธ์ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ และกระบวนการบริหารจัดการเกี่ยวกับ.....
ในลักษณะของการวิเคราะห์เชิงลึก โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ
ศึกษาวิจัย

(4) สรุปและนำเสนอผลการศึกษาที่ได้ทั้งจากการศึกษาในเชิงเอกสารและภาคสนาม
โดยนำมาวิเคราะห์ตามประเด็นที่สำคัญ คือแนวคิด หลักการ ความเป็นมา รูปแบบ ความสัมพันธ์
กระบวนการ.....ทั้งนี้ เน้นการนำผลการศึกษามาเผยแพร่ให้
.....และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของในระดับประเทศได้รับทราบ

(5) วิเคราะห์รูปแบบและแนวทางการ.....

.....

(6) สรุปผลการศึกษาวิจัย และข้อเสนอแนะ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) มีคุณสมบัติดังนี้

1) เป็นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับ.....

2) มีประสบการณ์ในการทำงานด้าน.....อย่างน้อย 5 ปี

3) มีการศึกษาและทำงานวิจัยด้าน.....อย่างต่อเนื่อง

4) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา..... มีอะไรบ้าง มีกระบวนการอย่างไร

5) การเก็บรวบรวมข้อมูล

6) การวิเคราะห์ข้อมูล

7) การนำเสนอผลการศึกษาวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตารางที่ 1 แสดง.....

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....		
.....		
.....		
โดยรวม		

จากตารางที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า.....

ภาพที่ 1 แสดง.....

จากภาพที่ 1

วัตถุประสงค์ที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า.....

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
.....ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
.....ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....
.....
.....
.....
.....
.....

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
.....ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
.....ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....
.....
.....
.....
.....
.....

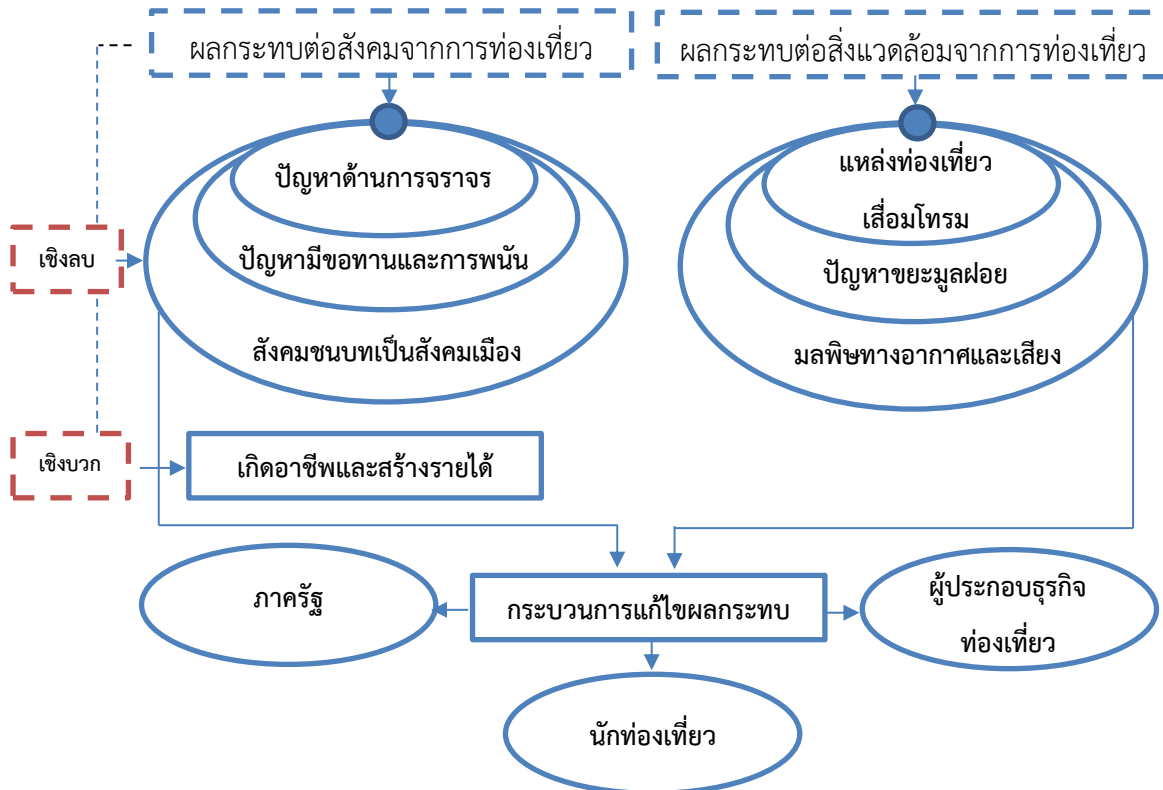
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
.....ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ.....
.....ซึ่งสอดคล้องกับ (เอกสารสนับสนุน : อ้างอิงผลการวิจัย/แนวคิด/ทฤษฎี).....
.....
.....
.....
.....
.....

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากการวิจัย การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ กรณีศึกษาอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหามีขอรานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

สรุป

สรุปในภาพรวมของบทความ

.....
.....
.....

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.2 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

1.3 ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า
ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรดำเนินการ ดังนี้.....

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

งานวิจัยนี้ได้ข้อค้นพบ (องค์ความรู้) ที่สำคัญ คือ สามารถนำไป
ประยุกต์ใช้กับ โดยควรให้ความสำคัญกับ สำหรับประเด็นในการ
วิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร:
ซีเอ็ดยูเคชั่น.

กัลยา วาณิชย์บัญชา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.

จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม
จังหวัดเชียงใหม่ (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

จิราภา เตังไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.

- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บิ๊คพอยท์.
- จามจุรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒนะ และสุนทรี จันทรสำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12–25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิดา บุณจันทร. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณยบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (ตัวพิมพ์ใหญ่: 18 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุล ผู้เขียนบทความ (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt), เบอร์โทรศัพท์ (มือถือ), ID Line

Received เดือน วัน, ปี; Revised เดือน วัน, ปี; Accepted เดือน วัน, ปี

บทคัดย่อ (250-300 คำ)

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อ วิธีที่ใช้ในการศึกษา (ถ้ามี).....
มีข้อค้นพบหรือข้อสรุปสำคัญที่เกิดจากการศึกษา.....

ซึ่งจะเป็นประโยชน์/สามารถนำไปใช้ประโยชน์ต่อ.....

(บทคัดย่อในบทความวิชาการ เป็นการสรุปประเด็นเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ เน้นประเด็นสำคัญของงาน
ที่ต้องการนำเสนอจริง ๆ ควรเขียนให้สั้น กระชับ มีความยาวไม่เกิน 250-300 คำ โดยบทคัดย่ออาจจะ
ประกอบด้วยเนื้อหาสามส่วน คือ เกริ่นนำถึงวัตถุประสงค์ สิ่งที่ทำ (วิธีในการศึกษา) สรุปผลสำคัญที่ได้
ซึ่งอ่านแล้วต้องเห็นภาพรวมทั้งหมดของงาน)

คำสำคัญ:,, (3-5 คำ)

Abstract (250-300 words)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Keywords:,, (3-5 words)

บทนำ

ย่อหน้าแรก เขียนเชิงหลักการและเหตุผล (rationale) หรือความเป็นมาหรือภูมิหลัง (Background) หรือความสำคัญของเรื่องที่เขียน (justification) หัวข้อนี้จะทำให้ผู้อ่านได้ทราบเป็นพื้นฐานไว้ก่อนว่าเรื่องที่เลือกมาเขียนมีความสำคัญหรือมีความเป็นมาอย่างไรเหตุผลใดผู้เขียนจึงเลือกเรื่องดังกล่าวขึ้นมาเขียน ในการเขียนบทนำในย่อหน้าแรกซึ่งถือว่าเป็นการเปิดตัวบทความทางวิชาการ และเป็นย่อหน้าที่ดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน.....

ย่อหน้าที่ 2, 3, ... อารยะวัตถุประสงค์ ขอบเขตของเรื่องที่จะนำเสนอ หรือกำหนดคำจำกัดความหรือนิยามต่าง ๆ ที่ผู้เขียนเห็นว่าควรระบุไว้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน ตลอดจนทั้งประโยชน์ที่เกิดจากบทความนี้.....

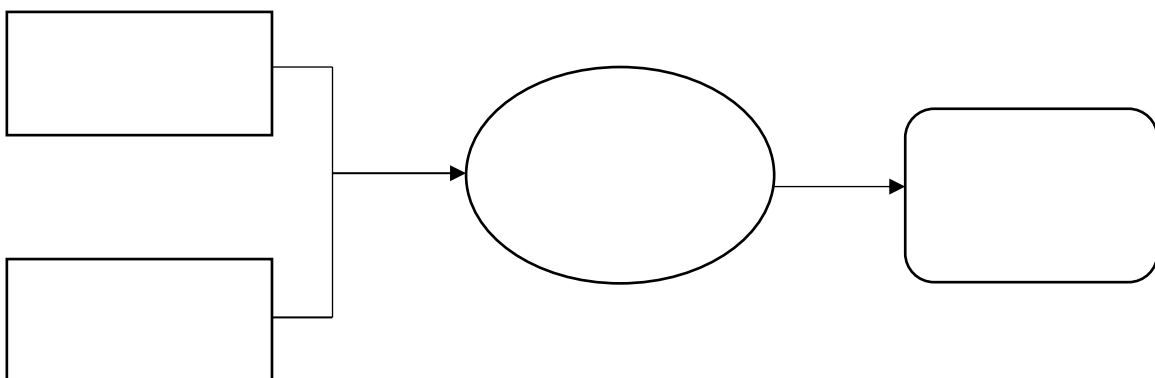
(เป็นการกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (review) ไม่เกิน 2 หน้ากระดาษ และต้องมีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลตามรูปแบบที่วารสารกำหนด)

เนื้อหา

1. เนื้อหาหัวข้อที่ 1 (18 pt)

1.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

แผนภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

1.2 หัวข้อย่อยที่ 2 (16 pt)

.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ตารางที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

หัวข้อที่ 1	หัวข้อที่ 2	หัวข้อที่ 3
.....		
.....		
โดยรวม		

จากตารางที่ 1

2. เนื้อหาหัวข้อที่ 2 (18 pt)

2.1 หัวข้อย่อยที่ 1 (16 pt)

.....
.....
.....
.....(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

ภาพที่ 1 แสดง.....

(ที่มา: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

(อ้างอิงที่มาของข้อมูล: ชื่อผู้แต่ง, xxxx (ระบุปี พ.ศ./ค.ศ.))

.....สรุปในลักษณะที่เป็นการย่อ ประมาณ 4-5 บรรทัด โดยเลือกประเด็นสำคัญของบทความมาเขียน
รวมกันไว้อย่างสั้น ๆ ซึ่งอาจใช้วิธีการบอกผลลัพธ์ว่าสิ่งที่กล่าวมามีความสำคัญอย่างไร สามารถนำไปใช้
อะไรได้บ้าง หรือจะทำให้เกิดอะไรต่อไป หรืออาจใช้วิธีการตั้งคำถามหรือให้ประเด็นทิ้งท้ายกระตุ้นให้
ผู้อ่านไปสืบเสาะแสวงหาความรู้ หรือคิดค้นพัฒนาเรื่องนั้นต่อไป.....

ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลมาจากประเด็นที่ศึกษา การสังเคราะห์ออกมาในลักษณะ แผนภาพ
แผนภูมิ หรือผังมโนทัศน์ พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

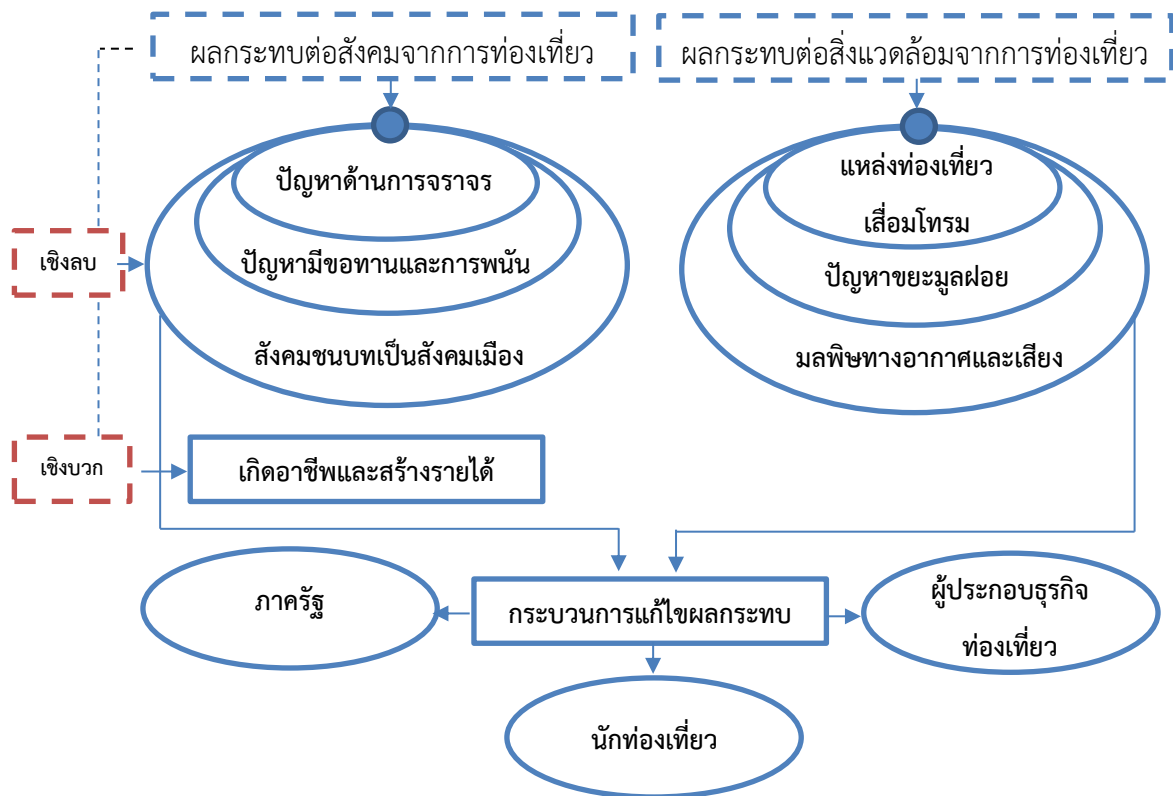
.....

.....

ตัวอย่าง: การเขียนองค์ความรู้ใหม่ที่ได้รับ

จากการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่ในอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุปเป็นแผนภาพได้ดังนี้

แผนภาพที่ 2 แสดงผลกระทบทางสังคมของประชาชนจากการจัดการท่องเที่ยวสมัยใหม่

จากแผนภาพที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อทั้งสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยผลกระทบทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ ปัญหาด้านการจราจร ปัญหาที่มีขอทานและการพนัน และสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ส่วนผลกระทบต่องานสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม ปัญหาขยะมูลฝอย และปัญหามลพิษทางอากาศและเสียง แต่อย่างไรก็ตามการจัดการท่องเที่ยวยังส่งผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมในภาพรวมโดยเฉพาะการก่อให้เกิดอาชีพและสร้างรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดมาตรการหรือแนวทางการแก้ไขผลกระทบให้เหมาะสมกับการท่องเที่ยวสมัยใหม่ จึงเป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว ที่ต้องกำหนดมาตรการเพื่อนำสู่การปฏิบัติร่วมกัน เพื่อสร้างความตระหนักและรักษาไว้ซึ่งมรดกอันล้ำค่าของโลก สู่การพึ่งพาอาศัยกันระหว่างมรดกทรัพยากรและการดำรงอยู่ของคนในสังคมอย่างสมดุลและยั่งยืน

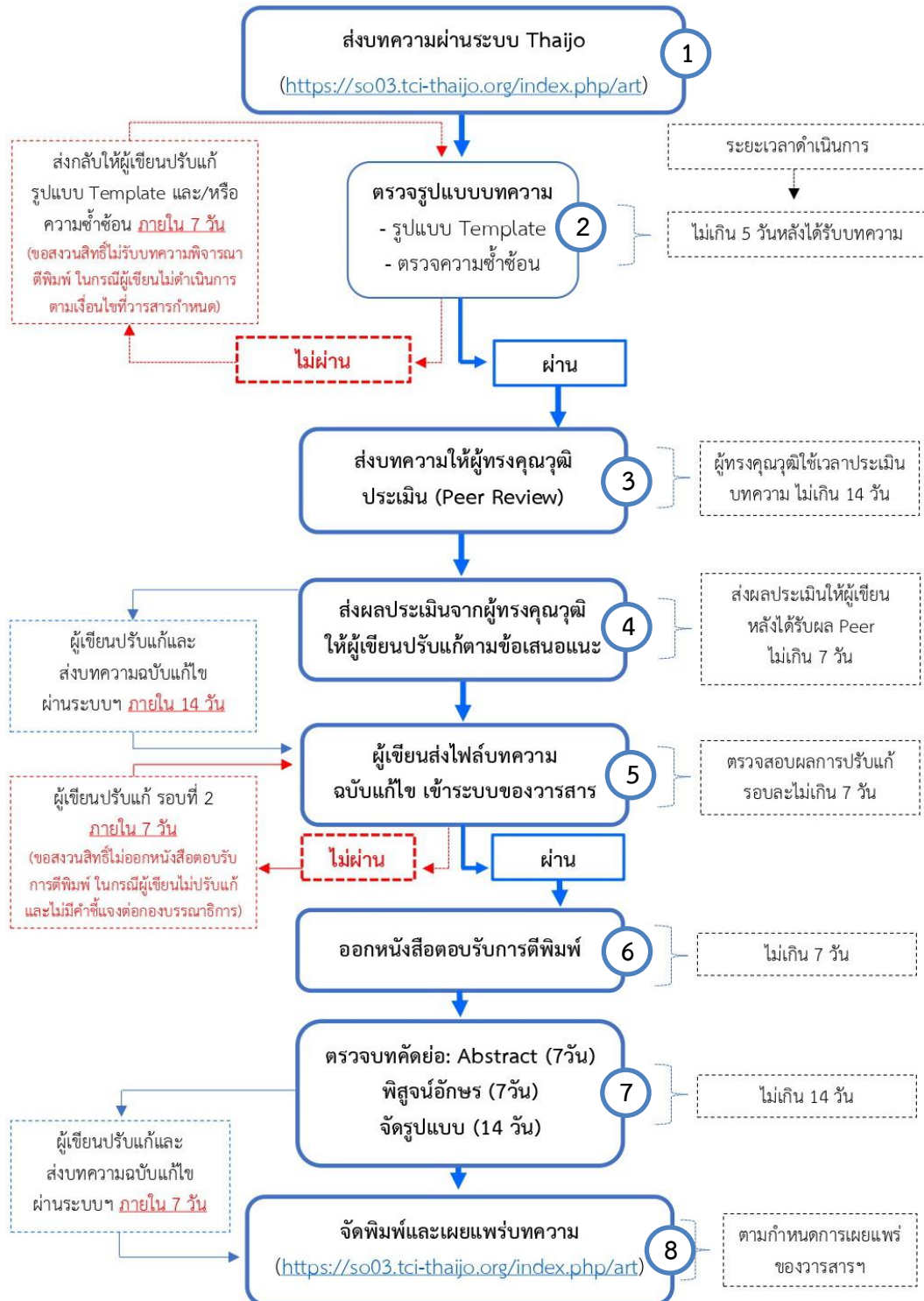

เอกสารอ้างอิง (ตัวอย่าง)

- กริช แรงสูงเนิน. (2554). *การวิเคราะห์ปัจจัยด้วย SPSS และ AMOS เพื่อการวิจัย*. กรุงเทพมหานคร: ซีเอ็ดเคชั่น.
- กัลยา วาณิชยปัญญา. (2551). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ครูเชียงราย. (2560). *สื่อการสอน*. สืบค้น 1 มกราคม 2560. จาก <http://www.kru.chiangrai.net/tagสื่อการสอน/>.
- จรัญ แสงบุญ. (2552). *การจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จิราภา เต็งไตรรัตน์. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: ธรรมศาสตร์.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอทย์.
- จามจุรี จำเมือง. (2553). *ผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- ทัศนีย์ ศุภเมธี. (2542). *พฤติกรรมกรรมการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถาบันราชภัฏธนบุรี.
- ทิภาวรรณ เลขวัฒน์ และสุนทรี จันทร์สำราญ. (2557). การประเมินผลในชั้นเรียนเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องผู้เรียน (Classroom Assessment for Student Diagnostic). *วารสารชุมชนนักวัดและประเมินผลการศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งประเทศไทย*, 1(1), 12-25.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2557). *การวิจัยและการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS*. (พิมพ์ครั้งที่ 15). นนทบุรี: เอส.อาร์.พรินต์ติ้ง แมสโปรดักส์.
- นิธิดา บุณจันทร. (2550). *ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพของการของโรงเรียนอาชีวศึกษา เอกชน* (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- Glickman, C.D. (2004). *Supervision and Instructional Leadership: A Developmental Approach*. Boston: Allyn and Bacon.
- Lunenburg, F. C. & Ornstein, A. C. (1996). *Educational administration*. (2nd ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- McEwan, E. K. (2003). *Ten traits of highly effective principals: From good to great performance*. Thousand Oaks, CA: Sage.

กระบวนการพิจารณาบทความ
วารสารศิลปศาสตรราชชมงคลสุพรรณภูมิ

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่นักวิจัยส่งบทความเข้าระบบขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 2 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (นักวิจัยต้องปรับแก้บทความตามเวลาที่กำหนด)